

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ВИСОКОШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ¹	
Назив високошколске установе	Универзитет у Бањој Луци
Адреса високошколске установе	Булевар војводе Петра Бојовића 1А, 78000 Бања Лука
e-mail (имејл високошколске установе)	info@unibl.org
Број и датум дозволе за рад високошколске установе	07.23/602-3900/09, од 22.06.2009. године
Број и датум рјешења о акредитацији високошколске установе	01/1.4.92-7/18 од 26.03.2019. године
Назив студијског програма који је предмет Елабората	Еколошка безбједност
Назив факултета на којем је планирано извођење новог студијског програма ²	Факултет безбједносних наука
Број студијских програма који се изводе на том факултету ³	☐ Први циклус студија 1
	☐ Други циклус студија 2
	☐ Трећи циклус студија -
	☐ Интегрисани студиј-
Укупан број студијских програма које изводи високошколска установа	☐ Први циклус студија 1
	☐ Други циклус студија 1
	☐ Трећи циклус студија -
	☐ Интегрисани студиј-
Име и презиме лица овлашћеног за заступање високошколске установе	Проф. др Радослав Гајанин, ректор

¹ Подаци о високошколској установи која подноси захтјев за извођење новог студијског програма.

² Наводе само универзитети.

³ Ibid.

2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О СТУДИЈСКОМ ПРОГРАМУ	
Назив студијског програма	Еколошка безбједност
Ниво студијског програма	☐ Први циклус студија
	☒ <u>Други циклус студија</u>
	☐ Трећи циклус студија
	☐ Интегрисани студиј
Врста студија	☒ <u>Академски</u>
	☐ Струковни
Област образовања или научна/умјетничка област студијског програма ⁴	Остале друштвене науке
Студијски програми из области образовања или научне/умјетничке области новог студијског програма који се изводе на високошколској установи ⁵	1. Студијски програм Безбједност и криминалистика – I циклус студија 2. Студијски програм Управљање безбједносним ризицима природних катастрофа – II циклус студија
Дужина трајања студијског програма	Двије године
Укупан број ECTS бодова који се стичу завршетком студијског програма	60
Начин извођења студијског програма ⁶	Редовно
Укупно предвиђено трајање студентске праксе на студијском програму	-
Струковно/академско или научно/умјетничко звање које се стиче завршетком студијског програма	<ul style="list-style-type: none"> - Мастер еколошке безбједности – 300 ECTS (на Факултету безбједносних наука УНИБЛ). - Диплома мастера на смјеру 05.04.06 Екологија и управљање природом на ГУП (изворно на руском: диплом магистра по напавлению подготовки 05.04.06 Экология и природопользование)
Услови уписа на студијски програм	Процедура уписа на мастер студиј као и начин рангирања кандидата је регулисана

⁴ У складу са одредбама чл. 22 и 23. Закона о високом образовању Републике Српске, за студијске програме првог и другог циклуса студија наводи се област образовања, а за студијске програме трећег циклуса се наводи научна или умјетничка област.

⁵ Набројати студијске програме из области образовања или научне/умјетничке области новог студијског програма који се већ изводе на високошколској установи.

⁶ У складу са чланом 18. Закона о високом образовању Републике Српске, високо образовање се може стицати редовно или ванредно, а могу се организовати и путем извођења наставе на даљину.

	<p><i>Правилима студирања на I и II циклусу на Универзитету у Бањој Луци, од септембра 2015. године.</i></p> <p>Право уписа на студије другог циклуса заједничког студијског програма Еколошка безбједност имају сви кандидати који су завршили академске студије првог циклуса (240 ЕЦТС) у Републици Српској и Босни и Херцеговини или еквивалентно образовање у иностранству.</p> <p>За упис на мастер студије кандидати полажу пријемни испит из еколошке безбједности. Конкурс за упис на други циклус студија расписује Сенат на приједлог Наставно-научног вијећа. Редослијед кандидата за упис на прву годину другог циклуса студија утврђује Комисија за пријем на други циклус студија. Комисија рангира кандидате на основу просјечне оцјене са првог циклуса и успјеха на пријемном испиту, као и других услова прописаних посебним правилницима студирања на Факултету безбједносних наука, Универзитета у Бањој Луци.</p>
Претходни студијски програм првог циклуса ⁷	Студијски програм Безбједност и криминалистика – I циклус студија
Завршни рад	☐ Завршни рад није предвиђен
	☐ Завршни рад – дипломски
	☒ Мастер/магистарски рад
	☐ Докторска дисертација
Име, презиме и звање руководиоца студијског програма	Проф. др Предраг Теранић, ванредни професор, декан Факултета безбједносних наука УНИБЛ

⁷ За студијске програме другог и трећег циклуса треба навести студијски програм(е) првог циклуса који је/су претходно реализован(и) на високошколској установи и на који/које се надовезује нови студијски програм.

3. ОПРАВДАНОСТ ОСНИВАЊА НОВОГ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Сврха, циљеви и основни задаци
студијског програма

Сврха заједничких студија другог циклуса „Еколошка безбједност“ је надоградња на постојећи/остварени ниво образовања и остварење могућности како за наставак даљњег усавршавања, тако и за праћење научних достигнућа из сектора еколошке безбједности, а у функцији стварања квалитетног научно – образовног профила за ефикасно управљање еко системима, управљање безбједносним ризицима природног поријекла, заштите становништва и територија у ванредним ситуацијама. Заједнички студијски програм је фокусиран на специфична, али уједно и мултидисциплинарна знања из области наука безбједности и заштите, те креиран у складу са најновијим достигнућима, савременом безбједносном праксом и студијским програмима универзитета/факултета у региону и свијету, потребама друштва и националним интересима Републике Српске.

Основни циљ овако конципираног наставног плана и програма је свеобухватно, теоријско и практично оспособљавање студената за све врсте послова који се обављају у републичким органима, привредним друштвима, те другим јавним и приватним установама у земљи и иностранству. Садржај програма је релевантан како за владине агенције и међународне компаније, тако и за мала и средња предузећа. Свршени студенти треба да буду способни:

- да организују и руководе радом сектора за заштиту животне средине на нивоу предузећа, територијалних и регионалних производних комплекса;

- да учествују у изради нормативно-правне регулативе у области еколошке безбједности (законске, подзаконске, интерне), те имплементирају безбједносне стандарде и процедуре при управљању еко системима;
- да предлажу мјере за унапређење еколошке безбједности, врше ревизију постојећих безбједносних стандарда и пружају консултантске услуге у области еколошке безбједности;
- да опишу најважније појаве и проблеме, класификују их и повежу са сродним проблемима и појавама како у другим секторима безбједности тако и у широј друштвеној заједници;
- да владају основним методама и процедурама прикупљања, систематизације и анализе података како из националних тако и из међународних извора;
- да буду оспособљени да самостално проширују своја знања и преносе их другим заинтересованим странама и будућим нараштајима.

Образовни циљеви студијског програма укључују и остварују четири препоруке Савјета Европе у вези са сврхом високог образовања (припрема студената за активно учешће у друштву, припрема за њихове будуће каријере – допринос њиховој запошљивости, подршку личном развоју и стварање широке напредне базе знања и стимулсање истраживачког рада и иновација – укључивање студената у међународне пројекте, израде патената, такмичења итд).

Основни задатак заједничких мастер студија је да образовање буде засновано на науци и усмјерено ка пракси, што ће се

	<p>постићи успостављањем равнотеже између теоријских и практичних знања. Најзад, сврха овог студијског програма јесу и јасно дефинисане могућности како за наставак даљег научног усавршавања, посебно на трећем циклусу студија (докторске студије) тако и за праћење научних достигнућа из области еколошке безбједности и безбједности у ванредним ситуацијама, а све у функцији стварања квалитетног научно-образовног профила за послове безбједности на стратешком и оперативном нивоу.</p>
<p>Усклађеност сврхе студијског програма са циљевима и задацима високошколске установе</p>	<p>Факултет безбједносних наука има задатак да, у складу са потребама, врши образовање будућих чувара националне безбједности Републике Српске, а у складу са модерним студијским програмима у земљи и иностранству.</p> <p>Руска Федерација је једна од водећих свјетских сила када је у питању достигнути ниво заштићености становништва и државе од природних извора угрожавања, али и када је у питању ниво кориштења (и заштите) природних ресурса. Такође, ова земља је учинила искорак и у организовању безбједносних мјера и процедура у условима ванредних ситуација, организацији и систематизација надлежних служби на локалном и федералном нивоу, али и у пружању међународне помоћи и оснивању референтних истраживачких центара у иностранству. Оснивање заједничког студијског програма омогућава студентима, академској заједници и институцијама Републике Српске приступ развијеним праксама у области кориштења обновљивих извора енергије, еколошке безбједности и свеобухватне заштите државе и друштва.</p> <p>Анализом постављених циљева заједничког студијског програма</p>

	<p>Еколошка безбједност, наставног плана и програмског садржаја свих наставних предмета који ће се изводити на студијском програму, може се уочити јединствен циљ и висок степен њихове усаглашености. У дефинисању циљева и исхода учења за сваки наставни предмет кључну улогу имају одговорни наставници и сарадници ангажовани на том предмету. Хармонизација и надовезивање исхода учења кроз већи број предмета обезбјеђено је путем њихове међузависности.</p>
<p>Усклађеност циљева и задатака студијског програма са потребама друштва и тржишта рада</p>	<p>Похађање заједничког студијског програма другог циклуса Еколошка безбједност омогућава студентима да се укључе у обављање широког спектра послова у државним органима, јавној управи и организацијама, као и приватном сектору који има потребу за овим профилима. Неки од тих послова су стручно организовање заштите животне средине на локалном, регионалном и националном нивоу, послови контроле и надзора функционисања мини хидроелектрана, вјетроелектрана, соларних електрана, хидро и термоелектрана, управљање отпадом, санитарним лабораторијама, рад у службама за хидрометеорологију и мониторинг, усклађивање националних са међународним стандардима у области еколошке и нераскидиво блиске енергетске безбједности.</p> <p>Врсте стручне активности у индустрији су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сфера заштите животне средине; - сфера управљања животном средином; - сфера праћења и предвиђања стања животне средине; - сфера процене утицаја на животну средину и еколошку експертизу;

	<p>сфера инжењерских и еколошких истраживања;</p> <ul style="list-style-type: none"> - сфера еколошког управљања и ревизије; сфера еколошког надзора и контроле.
<p>Анализа потреба тржишта рада</p>	<p>На Заводу за запошљавање Републике Српске тренутно нема свршених студената Факултета безбједносних наука, понајвише захваљујући Уговору о сарадњи са Министарством унутрашњих послова Српске те потребама за кадром високе стручне спреме и у другим безбједносним агенцијама у Републици Српској и БиХ. Тренутно је излазни кадар Факултета усмјерен на рад у полицијским агенцијама и цивилној заштити. У безбједносним агенцијама овако профилисани кадар је потребан у сфери спречавања и сузбијања еколошких деликата од којих су неки законом одређени као кривична дјела. Глава XXIX Кривичног законика Републике Српске (Слжбени гласник Републике Српске 64/17 и 15/21) инкриминише кривична дјела против животне средине, чланови 370 до 393.</p> <p>Са друге стране, конкретан примјер потреба тржишта рада за кадром излазног профила мастер еколошке безбједности је ефикасна и квалитетна операционализација одредби Закона о обновљивим изворима енергије (Службени гласник Републике Српске 16/22). Наведени закон поближе дефинише успостављање и рад постројења за производњу електричне енергије из обновљивих извора, која се с обзиром на инсталисану снагу дијеле на мала и велика постројења. Мала постројења су: хидроелектране, вјетроелектране и соларне електране на земљи инсталисане снаге закључно са 150 kW, соларне електране на објектима, електране на</p>

	<p>биомасу и био-гас, депонијски гас и гас из постројења за третман комуналних отпадних вода инсталисане снаге закључно са 500 kW. Велика постројења су: вјетроелектране и соларне електране на земљи инсталисане снаге веће од 150 kW закључно са 50.000 kW, соларне електране на објектима и електране на биогаз и биомасу, инсталисане снаге веће од 500 kW.</p> <p>Рјешеност Владе Републике Српске за изградњу описаних постројења јасно је видљива кроз додјелу субвенција правним и физичким лицима који се одлуче на изградњу и пуштање у рад описаних постројења, и различите видове јавноприватног партнерства.</p> <p>У Републици Српској не постоји мастер студиј из области еколошке безбједности, што отежава наставак школовања дипломираним студентима и их приморава на одлазак у иностранство. Поред објективних тешкоћа, које се јављају због студирања на удаљеним локацијама, јављали су се и други проблеми (финансирање студија, компатибилност програма основних и мастер студија, стицање различитих звања итд.).</p>
<p>Могућност запошљавања дипломираних студената (навести списак потенцијалних послодаваца)</p>	<p>Мастери еколошке безбједности запослење могу остварити у Министарству унутрашњих послова Републике Српске, државним и приватним предузећима или организацијама за консалтинг у области заштите животне средине и управљање производним и потрошачким отпадом; у службама за еколошку безбједност, еколошким и санитарним лабораторијама; Регулаторној комисији за енергетику Републике Српске; Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, Министарству енергетике и рударства Републике Српске, Електропривреди</p>

	<p>Републике Српске, Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Министарству управе и локалне самоуправе Републике Српске, Министарству унутрашњих послова Републике Српске.</p> <p>У овом тренутку не постоје незапослени дипломирани нити мастер студенти Факултета безбједносних наука.</p>
<p>Планирани број уписаних студената на студијском програму</p>	<p>15 студената годишње</p>
<p>Исходи учења на нивоу студијског програма</p>	<p>На основу стечених компетенција мастер/магистар еколошке безбједности ће бити оспособљен за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – примјену савремених научних и стручних метода и средстава у обављању руководећих и оперативних безбједносних послова, – примјену виших професионалних стандарда за законито и ефикасно обављање послова еколошке безбједности, – реално процјењивање и размјена информација и идеја са одговарајућим стручњацима и институцијама у земљи и иностранству, – надоградњу вјештина и усвајање нових техника учења/анализирања одговарајуће литературе што ће им омогућити да наставе студије трећег циклуса на начин који ће бити обиљежен усмјеравањем и аутономијом, као и оспособљавање кандидата за даљњи индивидуални научно-истраживачки рад, – учешће у тимским научно-истраживачким пројектима из научних области које се изучавају на Факултету безбједносних наука и Универзитету у Бањој Луци,

	<ul style="list-style-type: none"> – могућност укључивања у образовни процес и научно-истраживачки рад високошколских и научно-истраживачких установа гдје су њихова стечена знања неопходна; – вршити образовање и додатно усавршавање будућег кадра који ће познавати појмове и садржаје државне политике у области осигурања еколошке безбједности као саставног дијела националне безбједности; – изучавање теоретске базе и формирање практичних вјештина и умијећа неопходних за осигуравање еколошке безбједности и рационално коришћење природних ресурса; – комплексан приступ анализи и рјешавању савремених проблема екологије и управљања природом, као и развој вјештина анализе и синтезе информација на основу оцјене перспектива одрживог развоја човјечанства, уз различите облике интеракције друштва, економије и природе.
<p>Мишљење послодаваца у вези са дефинисаним исходима учења</p>	<p>Професионалне компетенције развијене заједно са послодавцима на основу анализе захтева према дипломираним студентима на тржишту рада:</p> <p><i>научно-истраживачки тип задатака:</i> СПК-1. Оспособљен да формулише проблеме, задатке, научно-истраживачке методе, закључке и практичне препоруке на основу репрезентативних и оригиналних резултата истраживања;</p> <p><i>пројектно-производни тип задатака:</i> СПК-2. Оспособљен да дијагностикује проблеме очувања природе, разради</p>

	<p>практичне препоруке за њену заштиту и одрживи развој;</p> <p><i>организационо-менаџерски тип задатака:</i> СПК-3. Оспособљен за организацију и управљање истраживачким, развојним, стручним и аналитичким радом користећи темељно знање из области управљања животном средином.</p>
Усклађеност са Мрежом високошколских установа у Републици Српској	Студије I циклуса Безбједност и криминалистика на Факултету безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци и Студије II циклуса Управљање безбједносним ризицима природних катастрофа на Факултету безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци.
Усклађеност са Стратегијом развоја образовања Републике Српске и другим стратешким документима Републике Српске	Заједничке студије другог циклуса Еколошка безбједност првенствено су засноване на компетенцијама неопходним за обављање послова из области безбједности и заштите, те је па према описаној методологији у потпуности усклађен са захтјевима тржишта рада, трендовима у безбједносној политици држава у региону и свијету, очекивањима научне истраживачке заједнице од свршених студената. На основу наведеног, стечена квалификација је усклађена са међународним стандардима и потребама тржишта рада. Поред тога, свршени студенти добијају и предузетничко - иновативне компетенције, као и компетенције за рјешавање проблема из праксе, чиме је студијски програм додатно усклађен са потребама привредног развоја и тржишта. На овај начин, подржава се прописана мјера Владе Републике Српске за остварење стратешког циља „Унапређење организационе структуре и квалитета високог образовања“ (Стратешки циљ 1) Стратегије развоја Републике Српске .
Очекивана корист по друштвену заједницу	Очекивана корист за друштвену заједницу огледа се у сљедећем:

	<ul style="list-style-type: none"> – заједничке студије другог циклуса Еколошка безбједност био би први такав програм у Републици Српској и први програм у области еколошке безбједности; – студиј би омогућио наставак школовања дипломираним студентима са више факултета УНИБЛ међу којима су Факултет безбједносних наука, Технолошки факултет, Пољопривредни факултет, Природно-математички факултет; – студиј ће допринијети бољем разумјевању и препознавању савремених изазова, ризика и пријетњи безбједности (угрожавање природе и угрожавања природног поријекла, заштита критичне инфраструктуре, енергетска и еколошка безбједност; ванредне ситуације итд); – унапређење међународне сарадње у безбједности; – унапређење међународне сарадње у високом образовању.
<p>Анализа компатибилности студијског програма с програмима других високошколских установа у Републици Српској и/или замљама потписницама Болоњске декларације</p>	<p>II циклус Национална безбедност, Криминалистичко-полицијски универзитет Београд, Република Србија. Линк: https://www.kpu.edu.rs/cms/studijски-programi/imt/nacionalna-bezbednost</p> <p>II циклус Управљање безбједносним ризицима природних катастрофа, Криминалистичко-полицијски универзитет Београд, Република Србија. Линк: https://www.kpu.edu.rs/cms/studije/drugi-stepen/master-natrisk-program</p>

	<p>II циклус Кризни менаџмент, Факултет за безбедност – Скопље, Универзитет Свети Климент Охридски – Битола. Линк: https://fb.uklo.edu.mk/studii/vtor-ciklus/kriзен-menadzment-vtor-ciklus/</p> <p>II циклус Корпоративна сигурност и заштита на Факултету за криминалистику, криминологију и сигурносне студије Универзитета у Сарајеву. Линк: https://www.masterprogrami.edu.ba/</p>
Остале информације од значаја за извођење студијског програма	

4. НАСТАВНИ ПЛАН СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Предвиђен број часова за поједине предмете, статус предмета, њихов распоред по годинама и број ECTS бодова (*Табела 1 – Наставни план студијског програма*)⁸

Табела 1: НАСТАВНИ ПЛАН СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Назив студијског програма		Еколошка безбједност						
Семестар		I (први)						
Ред. број	Назив предмета	Обавезан или изборни предмет	Број часова предавања	Број часова вјежби	Број часова лаб. вјежби	Број часова стручне праксе	Укупан број часова за предмет	Број ECTS за предмет?
1.	Систем заштите и спасавања у природним катастрофама	О	3	1			4	8
2.	Управљање безбједносним ризицима од природних катастрофа	О	3	1			4	8
3.	Страни језик у професионалној комуникацији - руски	О	3	1			4	8
4.	Међународно право управљања природом и заштите животне средине	И	2	1			3	6
5.	Дистанционе методе и ГИС-технологије у управљању природом	И	2	1			3	6
Укупан број часова седмично								
Укупан број ECTS за семестар								30

Семестар		II (други)						
Ред. број	Назив предмета	Обавезан или изборни предмет	Број часова предавања	Број часова вјежби	Број часова лаб. вјежби	Број часова стручне праксе	Укупан број часова за предмет	Број ECTS за предмет
1.	Еколошка токсикологија	О	3	1			4	8
2.	Кризни менаџмент и комуницирање у природним катастрофама	О	3	1			4	8

⁸ Потребно је Табелу 1 попунити за сваки семестар у склопу предвиђеног трајања студијског програма. Часови се исказују на седмичном нивоу.

3.	Заштита становништва и територија приликом природних катастрофа	О	3	1			4	8
4.	Заштите критичне инфраструктуре	И	2	1			3	6
5.	Екологија урбаних територија	И	2	1			3	6
Укупан број часова седмично								
Укупан број ECTS за семестар								30
Семестар		III (трећи)						
Ред. број	Назив предмета	Обавезан или изборни предмет	Број часова предавања	Број часова вјежби	Број часова лаб. вјежби	Број часова стручне праксе	Укупан број часова за предмет	Број ECTS за предмет
1.	Основе државне политике у области осигурања еколошке безбједности	О	4	18				
2.	Страни језик у професионалној комуникацији (српски/руски)	О	0	36				
4.	Еколошка безбједност	О	4	12		12		
4.	Еколошки менаџмент и ревизија	О	4	16				
5.	Философски проблеми природних наука	О	4	14				
6.	Савремени проблеми екологије и управљања природом	О	4	18				
7.	Компјутерске технологије и статистичке методе у екологији и управљању природом	О	4	18		22		
8.	Методе оцјене утицаја човјека на животну средину	О	4	12				
Укупан број часова седмично			4					
Семестар		IV (четврти)						
Ред. број	Назив предмета	Обавезан или изборни предмет	Број часова предавања	Број часова вјежби	Број часова лаб. вјежби	Број часова стручне праксе	Укупан број часова за предмет	Број ECTS за предмет

1.	Управљање научним пројектима	О	4	18		6		
2.	Страни језик у професионалној комуникацији (српски/руски)	О	0	36				
3.	Еколошки менаџмент и ревизија	О	4	18				
4.	Еколошка токсикологија	О	4	18				
5.	Одрживи развој	О	4	16				
6.	Регионална еколошка политика и управљање природом	О	4	14				
7.	Организација и управљање природом и заштитом животне средине	И	4	12		10		
8.	Еколошка безбједност здравља становништва	И	4	12		10		
9.	Формирање еколошке културе	И (факултативно)*	4	14				
10.	Животна средина и здравље човјека	И (факултативно)	4	14				
11.	Теоретски аспекти еколошке безбједности	И (факултативно)	4	14				
12.	Страни језик (српски – правопис)	И (факултативно)	0	36				
Укупан број часова седмично								
Завршни мастер/магистарски рад								

5. ПЛАНИРАНИ БРОЈ НАСТАВНИКА И САРАДНИКА

Укупан број наставника планиран за извођење наставе на студијском програму	7 * (овај број се односи само на кадар Факултета безбједносних наука и не укључује наставнике са ГУП који ће изводити наставу на појединим предметима и на Факултету безбједносних наука и на ГУП, у складу са Уговором о заједничком студијском програму и накнадно закљученим споразумима који су предвиђени Уговором, а чије ангажмане финансијски обезбјеђује ГУП).
Број наставника који имају закључен уговор о раду са пуним радним временом на високошколској установи, а који су планирани за извођење наставе на студијском програму	3
Број наставника који имају закључен уговор о раду са непуним радним временом на високошколској установи и број наставника који имају закључен уговор о допунском раду и уговор о ангажовању, а који су планирани за извођење наставе на новом студијском програму	1
	3
Укупан број сарадника планиран за извођење наставе на студијском програму	2
Број сарадника који имају закључен уговор о раду са пуним радним временом на високошколској установи, а који су планирани за извођење наставе на студијском програму	2
Број сарадника који имају закључен уговор о раду са непуним радним временом на високошколској установи и број сарадника који имају закључен уговор о допунском раду и уговор о ангажовању, а који су планирани за извођење наставе на новом студијском програму	
Укупан број наставника запослених са пуним радним временом на високошколској установи	9
Укупан број сарадника запослених са пуним радним временом на високошколској установи	4

6. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ЗА ИЗВОЂЕЊЕ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА	
Обезбијеђена финансијска средства за извођење студијског програм	☐ За укупан период трајања студија
	☐ За прве двије године студија
	☐ За прву годину студија
Доказ о обезбијеђености финансијских средстава за јавне високошколске установе	☐ Средства обезбијеђена у буџету Републике⁹
	☐ Средства обезбијеђена из других извора ¹⁰
Обезбијеђена банкарска гаранција ¹¹	☐ Да
	☐ Не
Назив високошколске установе са којом је закључен споразум о обезбијеђењу завршетка студија за студенте у случају престанка рада високошколске установе или извођења студијског програма ¹²	Јавна ВШУ

ИЗЈАВА

Под пуном моралном, материјалном и кривичном одговорношћу потврђујем тачност свих информација наведених у овом обрасцу и његовим прилозима, те изјављујем да сам упознат са стандардима и поступцима акредитације и прихватам их, потврђујем да ћу доставити и сву потребну документацију и пружити све потребне податке неопходне за доношење одлуке о почетној акредитацији.

Мјесто:

.....

Датум:

.....

Лице овлашћено за заступање на
високошколској установи

⁹ Навести доказе: мишљење надлежног министарства и одлуке надлежних органа високошколске установе.

¹⁰ Навести који су то извори.

¹¹ Односи се на приватне високошколске установе, у складу са чланом 35. став 4. Закона о високом образовању Републике Српске.

¹² Ibid.

Докази о испуњености стандарда за почетну акредитацију

СТАНДАРД 4 – Студије

(- назив студијског програма који ће се изводити, -студијски програм који садржи стандард квалификације, наставни план и силабусе свих наставних предмета, те доказе о подударности појединог студијског програма, у већем дијелу, са најмање три студијска програма који се изводе на акредитованим високошколским установама у земљама потписницама Болоњске декларације)

Докази о испуњености Стандарда 4, према члану 6, став (2) тачка 1) [Правилника о поступку утврђивања испуњености услова за обављање дјелатности високог образовања](#) ("Службени гласник Републике Српске", број 102/21), како слиједи:

-НАЗИВ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА	23
1. Потребе тржишта рада	23
2. Међународни оквир за дјеловање	25
3. Смјернице за примјену стандарда прописаних од стране Агенције за високо образовање	26
Универзалне компетенције:	27
Опште професионалне компетенције:	27
Специфичне компетенције:	28
- НАСТАВНИ ПЛАН	30
- СИЛАБУСИ СВИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА	33
- ДОКАЗИ О ПОДУДАРНОСТИ СА НАЈМАЊЕ ТРИ СТУДИЈСКА ПРОГРАМА КОЈИ СЕ ИЗВОДЕ НА АКРЕДИТОВАНИМ ВИСОКОШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА У ЗЕМЉАМА ПОТПИСНИЦАМА БОЛОЊСКЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ	117

-НАЗИВ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Еколошка безбједност.

- ЕЛЕМЕНТИ СТАНДАРДА КВАЛИФИКАЦИЈЕ

заједничке студије другог циклуса Еколошка безбједност

У циљу што квалитетнијег одређивања група компетенција заједничких студија другог циклуса Еколошка безбједност анализирани су сљедећи аспекти:

1. потребе тржишта рада - идентификацијом свих послова које свршени студент са одговарајућом квалификацијом обавља и списка компетенција потребних за њихово успјешно обављање.

2. међународни оквир за дјеловање – дефинисани циљеви глобалног друштвеног развоја до 2030. године, а компетенције свршених студената одговарајућег мастер студија су неопходне за обављање послова у служби остварења дефинисаних циљева.

3. смјернице за примјену стандарда прописаних од стране Агенције за високо образовање, односно Смјерница за примјену дијела стандарда који се односи на квалификације које стичу студенти завршетком другог циклуса академских студија.

1. Потребе тржишта рада

У Републици Српској не постоји мастер студиј области еколошка безбједност, што отежава наставак школовања дипломираним студентима и их приморава на одлазак у иностранство. На Заводу за запошљавање Републике Српске тренутно нема свршених студената Факултета безбједносних наука, понајвише захваљујући Уговору о сарадњи са Министарством унутрашњих послова Републике Српске те потребама за кадром високе стручне спреме и у другим безбједносним агенцијама у Републици Српској и БиХ. У безбједносним агенцијама овако профилисани кадар је потребан у сфери спречавања и сузбијања еколошких деликата од којих су неки законом одређени као кривична дјела. Глава XXIX Кривичног законика Републике Српске (Слжбени гласник РС 64/17 и 15/21) инкриминише кривична дјела против животне средине, чланови 370

до 393. Излазни профили свршених студената на Факултету безбједосних наука нису оспособљени за сепцифичне потребе по овој линији рада.

Похађање заједничког студијског програма другог циклуса Еколошка безбједност омогућава студентима да се укључе у обављање широког спектра послова у државним органима, јавној управи и организацијама, као и приватном сектору који има потребу за овим профилима. Неки од тих послова су стручно организовање заштите животне средине на локалном, регионалном и националном нивоу, послови контроле и надзора функционисања мини хидроелектрана, вјетроелектрана, соларних електрана, хидро и термоелектрана, управљање отпадом, санитарним лабораторијама, рад у службама за хидрометеорологију и мониторинг, усклађивање националних са међународним стандардима у области еколошке и нераскидиво блиске енергетске безбједности. Примјер потреба тржишта рада за кадром излазног профила мастер еколошке безбједности је ефикасна и квалитетна операционализација одредби Закона о обновљивим изворима енергије (Службени гласник Републике Српске 16/22). Наведени закон поближе дефинише успостављање и рад постројења за производњу електричне енергије из обновљивих извора, која се с обзиром на инсталисану снагу дијеле на мала и велика постројења. Мала постројења су: хидроелектране, вјетроелектране и соларне електране на земљи инсталисане снаге закључно са 150 kW, соларне електране на објектима, електране на биомасу и био-гас, депонијски гас и гас из постројења за третман комуналних отпадних вода инсталисане снаге закључно са 500 kW. Велика постројења су: вјетроелектране и соларне електране на земљи инсталисане снаге веће од 150 kW закључно са 50.000 kW, соларне електране на објектима и електране на биогас и био-масу, инсталисане снаге веће од 500 kW. Рјешеност Владе Републике Српске за изградњу описаних постројења јасно је видљива кроз додјелу субвенција правним и физичким лицима који се одлуче на изградњу и пуштање у рад описаних постројења, и различите видове јавноприватног партнерства.

Отворени конкурси:

У тренутку израде овог елабората, у области еколошке безбједности отворене су радне позиције у Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске на радним мјестима *Вишег стручног сарадника за еколошке дозволе и Вишег стручног сарадника за заштићена подручја и природне ресурсе.* Линк: <http://adu.vladars.net/cyrl/?page=10&kat=2&vijest=7157>

Затим на радним мјестима *Вишег стручног сарадника за заштиту и спасавање од пожара* и *Вишег стручног сарадника за радиолошко-хемијско-биолошку заштиту* у Републичкој управи цивилне заштите. Линк: <http://adu.vladars.net/cyrl/?page=10&kat=2&vijest=7109>

2. Међународни оквир за дјеловање

Савремени безбједносни изазови, ризици и пријетње у сектору еколошке безбједности не познају државне границе, а у циљу очувања и унапређења националне безбједности Републике Српске потребно је на међународним основама успоставити школовање и усаврашавање постојећих профила из области безбједности. Мастер студије из области еколошке безбједности и управљања еко системима не постоје нити на једном од два јавна Универзитета у Републици Српској. Употреба термина ризик, безбједност, заштита, рањивост и отпорност представља нови дискурс у схватању низа феномена из области управљања еко системима и секуритизације животне средине. Дио еколошке сфере у којој живимо су природне катастрофе чије карактеристике захтјевају реорганизацију система безбједности и заштите. Међународна заједница је увидјела неопходност континуираног рада на плану међународне сарадње с циљем да се смање ризици од природних катастрофа, ублаже њихове посљедице и пружи помоћ угроженима. Комплексност и фреквентност катастрофа, њихово деструктивно дејство, те упозорења научника довели су до озбиљног приступа и доношења обавезујућих докумената у области смањења ризика од катастрофа. Организација Уједињених нација на наведену проблематику указује читавим низом стратегија, декларација и оквира за дјеловање, а најзначајнији су сљедећи: *Јокохама стратегија*, *Међународна стратегија за смањење катастрофа (ISDR)*, *Миленијумска декларација и Свјетски самит о одрживом развоју*, *Хјого оквир за дјеловање*, *Сендаи оквир за дјеловање* и *Смањење ризика од катастрофа у глобалној агенди Уједињених нација – Агенда 2030 – Циљеви одрживог развоја*.

Руска Федерација је једна од водећих свјетских сила када је у питању достигнути ниво заштићености становништва и државе од природних извора угрожавања, али и када је у питању ниво кориштења (и заштите) природних ресурса. Такође, ова земља је учинила искорак и у организовању безбједносних мјера и процедура у условима ванредних ситуација, организацији и систематизацији надлежних служби на локалном и федералном нивоу, али и у пружању међународне помоћи и оснивању референтних

истраживачких центара у иностранству (Српско-руски хуманитарни центар у Нишу, Републике Србија). Оснивање заједничког студијског програма омогућава студентима, академској заједници и институцијама Републике Српске приступ развијеним праксама у области кориштења обновљивих извора енергије, еколошке безбједности и свеобухватне заштите државе и друштва. Лиценцирањем овог студијског програма отвориће се могућност за наставак школовања у овој области и формирање кадровских капацитета домаћег јавног и приватног сектора који ће познавати савремене трендове, принципе и значај међународне сарадње у достизању и очувању еколошке безбједности Републике Српске. Покретање заједничког студијског програма омогућава ближу сарадњу са научноистраживачким институтима, приступ савременим научним приступима у истраживању изазова, ризика и пријетњи у сектору еколошке безбједности. Наведено би омогућило да се на свим нивоима друштва и власти додатно подигне ниво безбједности државе и друштва, што одговара потреби за овим кадром на тржишту рада. Анализом постављених циљева заједничких студија другог циклуса Еколошка безбједност, наставног плана и програмског садржаја свих наставних предмета који ће се изводити на студијском програму, може се уочити јединствен циљ и висок степен њихове усаглашености.

3. Смјернице за примјену стандарда прописаних од стране Агенције за високо образовање

Циљеви укључују постизање одређених знања и стручности и методе за њихово стицање. Циљеви могу да укључе развој креативних способности и овладавање специфичним практичним вјештинама потребним за развој каријере. Структура студијског програма је базирана на развоју компетенција свршених студената, те исходима учења који изражавају оно што ће студент знати, разумјети или бити способан радити након окончања процеса образовања на студијском програму. Полазиште за планирање наставног плана и програма на бази исхода учења представљају компетенције свршених студената. Стога студијски програм мора да има дефинисане исходе учења, садржај предмета и методе рада са студентима. Препоручује се да исходи учења буду дефинисани у складу са неком од постојећих методологија користећи различите хијерархијске нивое учења (чињенично знање, разумијевање, примјену, анализу/синтезу, вредновање и креирање).

Елаборат о заједничким студијама другог циклуса Еколошка безбјендост израђен је у складу са квалификацијама које стичу студенти завршетком другог циклуса академских студија и то: знање и разумијевање из области изучавања које допуњује знање стечено на претходном циклуса студија и представља основу за развијање критичког мишљења и примјену знања, - способност за самостални или тимски научноистраживачки рад, вођење истраживачког пројекта и укључивања у савремена научна и стручна достигнућа, - способност самосталног уочавања проблема и задатка које треба рјешавати путем одређених истраживања, чиме се може повећати ефикасност и економичност одређене процедуре или система, - способност интегрисања знања, рјешавања сложених проблема и расуђивања на основу доступних информација о друштвеној и етичкој одговорности за примјену њиховог знања.

Поред специфичних стручних знања свршени мастер студенти посједоваће и низ других компетенција.

Универзалне компетенције:

УК-1. Оспособљен да изврши критичку анализу проблемских ситуација на основу систематског приступа, развије стратегију деловања;

УК-2. Оспособљен да управља пројектом у свим његовим фазама;

УК-3. Оспособљен да организује и управља радом тима, развијајући тимску стратегију за постизање постављеног циља;

УК-4. Оспособљен да користи савремене комуникационе технологије, укључујући и на страном (страним) језику (језицима) за академску и професионалну интеракцију;

УК-5. Оспособљен да анализира и узима у обзир разноликост култура у процесу интеркултуралне интеракције;

УК-6. Оспособљен да одреди и реализује приоритете властитих активности и начине за њихово унапређење на основу самоцењивања.

Опште професионалне компетенције:

ОПК-1. Оспособљен да реализује и оптимизује професионалне активности у складу са подзаконским актима из области образовања и нормама професионалне етике;

ОПК-2. Оспособљен да осмисле основне и додатне образовне програме и развија научну и методичку подршку за њихову реализацију;

ОПК-3. Оспособљен да осмисли организацију заједничких и индивидуалних образовно-васпитних активности студената, укључујући и оне са посебним образовним потребама;

ОПК-4. Оспособљен да ствара и реализује услове и принципе духовног и моралног васпитања студената на бази основних националних вредности;

ОПК-5. Оспособљен да развија програме праћења резултата образовања студената, развија и спроводи програме за превазилажење потешкоћа у учењу;

ОПК-6. Оспособљен да у професионалним активностима осмисли и користи ефикасне психолошке и педагошке (укључујући инклузивне) технологије, неопходне за индивидуализацију обуке, развоја, образовања студената са посебним образовним потребама;

ОПК-7. Оспособљен да планира и организује интеракције између учесника образовног процеса;

ОПК-8. Оспособљен да осмишљава педагошке активности на основу посебних научних сазнања и резултата истраживања.

Специфичне компетенције:

СПК-1. Темељно познавање научних аспеката еколошке безбједности и могућност њихове примјене у обављању задатака;

СПК-2. Коришћење специјалних и нових грана екологије, геоекологије и управљања природом приликом рјешавања научноистраживачких и примијењених задатака струке;

СПК-3. Оспособљеност за примјену нормативних правних аката у области екологије и управљања природом, као и норми професионалне етике;

СПК-4. Оспособљеност за пројектовање, представљање, одбрану и дистрибуцију резултата своје професионалне дјелатности, укључујући и научноистраживачку;

СПК-5. Оспособљеност за дијагностификовање проблема заштите природе, разраду практичних препорука за њену заштиту и обезбјеђивање одрживог развоја;

СПК-6. Оспособљеност за одређивање и реализацију приоритета сопствене дјелатности и начина усавршавања на основу самоевалуације.

Факултет безбједносних наука УНИБЛ и Федерална државна јавна високошколска установа Московске области «Државни универзитет просвјете» реализацијом овог студијског програма имају сљедеће **циљеве**:

- вршити образовање и додатно усавршавање будућег кадра који ће познавати појмове и садржаје државне политике у области осигурања еколошке безбједности као саставног дијела националне безбједности;
- изучавање теоретске базе и формирање практичних вјештина и умијећа неопходних за осигуравање еколошке безбједности и рационално коришћење природних ресурса;
- комплексан приступ анализи и рјешавању савремених проблема екологије и управљања природом, као и развој вјештина анализе и синтезе информација на основу оцјене перспектива одрживог развоја човјечанства, уз различите облике интеракције друштва, економије и природе;
- омогућити стицање услова за даљње школовање и научно и стручно усавршавање.

- НАСТАВНИ ПЛАН

Предвиђен број часова за поједине предмете, статус предмета, њихов распоред по годинама и број ECTS бодова (*Табела 1 – Наставни план студијског програма*)

Табела 1: НАСТАВНИ ПЛАН СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Назив студијског програма		Еколошка безбједност						
Семестар		I (први)						
Ред. број	Назив предмета	Обавезан или изборни предмет	Број часова предавања	Број часова вјежби	Број часова лаб. вјежби	Број часова стручне праксе	Укупан број часова за предмет	Број ECTS за предмет?
1.	Систем заштите и спасавања у природним катастрофама	О	3	1			4	8
2.	Управљање безбједносним ризицима од природних катастрофа	О	3	1			4	8
3.	Страни језик у професионалној комуникацији - руски	О	3	1			4	8
4.	Међународно право управљања природом и заштите животне средине	И	2	1			3	6
5.	Дистанционе методе и ГИС-технологије у управљању природом	И	2	1			3	6
Укупан број часова седмично								
Укупан број ECTS за семестар								30
Семестар		II (други)						
Ред. број	Назив предмета	Обавезан или изборни предмет	Број часова предавања	Број часова вјежби	Број часова лаб. вјежби	Број часова стручне праксе	Укупан број часова за предмет	Број ECTS за предмет
1.	Еколошка токсикологија	О	3	1			4	8
2.	Кризни менаџмент и комуницирање у природним катастрофама	О	3	1			4	8
3.	Заштита становништва и територија приликом природних катастрофа	О	3	1			4	8
4.	Заштите критичне инфраструктуре	И	2	1			3	6

5.	Екологија урбаних територија	И	2	1			3	6
Укупан број часова седмично								
Укупан број ECTS за семестар								30
Семестар		III (трећи)						
Ред. број	Назив предмета	Обавезан или изборни предмет	Број часова предавања	Број часова вјежби	Број часова лаб. вјежби	Број часова стручне праксе	Укупан број часова за предмет	Број ECTS за предмет
1.	Основе државне политике у области осигурања еколошке безбједности	О	4	18				
2.	Страни језик у професионалној комуникацији (српски/руски)	О	0	36				
4.	Еколошка безбједност	О	4	12		12		
4.	Еколошки менаџмент и ревизија	О	4	16				
5.	Философски проблеми природних наука	О	4	14				
6.	Савремени проблеми екологије и управљања природом	О	4	18				
7.	Компјутерске технологије и статистичке методе у екологији и управљању природом	О	4	18		22		
8.	Методе оцјене утицаја човјека на животну средину	О	4	12				
Укупан број часова седмично			4					
Семестар		IV (четврти)						
Ред. број	Назив предмета	Обавезан или изборни предмет	Број часова предавања	Број часова вјежби	Број часова лаб. вјежби	Број часова стручне праксе	Укупан број часова за предмет	Број ECTS за предмет
1.	Управљање научним пројектима	О	4	18		6		
2.	Страни језик у професионалној комуникацији (српски/руски)	О	0	36				
3.	Еколошки менаџмент и ревизија	О	4	18				

4.	Еколошка токсикологија	О	4	18				
5.	Одрживи развој	О	4	16				
6.	Регионална еколошка политика и управљање природом	О	4	14				
7.	Организација и управљање природом и заштитом животне средине	И	4	12		10		
8.	Еколошка безбједност здравља становништва	И	4	12		10		
9.	Формирање еколошке културе	И (факултативно)*	4	14				
10.	Животна средина и здравље човјека	И (факултативно)	4	14				
11.	Теоретски аспекти еколошке безбједности	И (факултативно)	4	14				
12.	Страни језик (српски – правопис)	И (факултативно)	0	36				
Укупан број часова седмично								
Завршни мастер/магистарски рад								

* За разлику од изборних предмета под редним бројем 7. и 8. од којих студенти морају похађати један или други предмет, факултативне предмете студенти нису дужни похађати, а могу уколико желе.

У академској 2022/23 години ГУП изводи наставу на свим предметима, осим српског језика.

СИЛАБУСИ СВИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА

*Поред силабуса свих предмета који ће се изводити на Факултету безбједносних наука, у овом дијелу су наведени и изводи из силабуса за предмете који ће се изводити на ГУП, а у додатним прилозима Елабората налазе се ови силабуси и у изворном облику, на руском језику.

Прва година

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>СИСТЕМ ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА У ПРИРОДНИМ КАТАСТРОФАМА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Први</p>	<p>60</p>	<p>8</p>
<p>Наставници</p>	<p>Проф. др Предраг Ћеранић</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p> <p>нема</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Стицање основних знања о субјектима, средствима и тактикама трагања и спасавања лица и имовине у условима природних катастрофа.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				

Оспособљеност студената за обављање стручних послова процене, одлучивања, израде планова, организовања, налагања мера, контроле, анализе, извештавања и руковођења у интервенцијама трагања и спасавања у природним катастрофама.

Садржај предмета

Теоријска настава: Циљ и задаци изучавања наставног предмета; Управљање, координација и интеграција снага јединственог система заштите и спасавања у природним катастрофама; Штабови за ванредне ситуације; Планирање мера за отклањање последица природних катастрофа; Организација и координација деловања снага и средстава система заштите и спасавања; Значај и садржај информационог, позадинског и техничког обезбеђења акција заштите и спасавања; Одлазак и кретање спасилаца у зони извођења претраге и спасавања; Преживљавање и оријентација спасилаца на терену; Извиђање у зони настале катастрофе; Организација и спровођење акција претраге и спасавања настрадалих; Транспортовање повређених; Подизање и преношење терета код спровођења акција претраге и спасавања; Претрага и спасавање у: рушевинама; ваздушном, друмском, железничком и речном/морском саобраћају; отклањање последица катастрофа код превоза опасног терета; Претрага и спасавање у случају пожара; Претрага и спасавање у условима радиоактивне контаминације; Претрага и спасавање у условима поплава и бујица; Претрага и спасавање у условима изливања опасних хемијских материја; Претрага и спасавање у условима епидемије и карантина; Претрага и спасавање у планинама; Акције претраге и спасавања хеликоптером; Евакуација и збрињавање становништва: Психолошка подршка за жртве и спасиоце; Међународна сарадња код акција претраге и спасавања; Улога полиције, војске и хитне медицинске помоћи у природним катастрофама.

Методe наставe и савладавање градива

Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.

Књиге и други наставни материјал

Основна и допунска литература:

1. Предраг Ћеранић. (2020). Безбједносна политика – прилике у Босни и Херцеговини. Факултет безбједносних наука, Бањалука.
2. Обрад Стевановић (2019). Безбедносни менаџмент. КПУ, Београд
3. Зоран Кековић; Иван Р. Димитријевић: *Системи безбедности са системом безбедности Републике Србије*, Факултет безбедности Универзитета у Београду, Београд, 2017.
4. Саша Мијалковић: *Национална безбедност*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2015.
5. Предраг Ћеранић, *Ко чува чуваре: контрола система безбједности у БиХ*, Бесједа, Бања Лука, 2011.

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад	Не		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Проф. др Предраг Ћеранић	

ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА
ЈАВНА
ВИСОКОШКОЛСКА
УСТАНОВА МОСКОВСКЕ
ОБЛАСТИ
ДРЖАВНИ
УНИВЕРЗИТЕТ
ПРОСВЈЕТЕ

Улица Вере Волошине 24
141014 Московска област,
град Митишчи

УНИВЕРЗИТЕТ У
БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ
БЕЗБЈЕДНОСНИХ
НАУКА

Ул. Булевар војводе
Живојина Мишића 10а

Бањалука

ЗАЈЕДНИЧКИ
СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ
–ЕКОЛОШКА
БЕЗБЈЕДНОСТ

ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА –
МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ

Назив предмета	УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЈЕДНОСНИМ РИЗИЦИМА ОД ПРИРОДНИХ КАТАСТРОФА			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Обавезни	Први	60	8
Наставници	Проф. др Субошић Р. Дане			
Условљеност другим предметима	Облик условљености			
нема				
Циљеви изучавања предмета				
Да студенти разумеју методологију управљања ризиком.				
Исходи учења (стечена знања)				

Оспособљеност студената за примену методологије управљања ризиком.

Садржај предмета

Теоријска настава: Садржај и обим управљања ризиком, Успостављање контекста управљања ризиком, Идентификација ризика, Анализа (утврђивање 1. учесталости и рањивости, 2. критичности и штете) и оцена ризика, Методе процене ризика (појам и подела), Листе провере, Прелиминарне анализе хазарда, Структурисани интервју и размена идеја, Делфи техника, brainstorming, панел/техника номиналне групе, "SWIFT" са структуром „шта ако“, Анализа људске поузданости (HRA), Анализа главног узрока (анализа појединачног губитка), Анализа сценарија, Процена токсиколошког ризика, Анализа утицаја на пословање, Анализа стабла грешака, Анализа стабла догађаја, Анализа узрока и последица, Анализа узрока и утицаја FMEA (FMESA), Анализа поузданости, Анализа неприметних грешака, HAZOP Студије хазарда и операбилности, HАССР Анализа хазарда и критичних контролних тачака, LOPA, Анализа нивоа заштите, Марковљева анализа, Монте Карло анализа, Бајесова анализа, Једнокритеријумске и вишекритеријумске методе процене ризика, Одлучивање и примена одлука о третману ризика.

Практична настава: Примена стандарда за управљање ризиком на конкретним примјерима.

Методе наставе и савладавање градива

Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.

Књиге и други наставни материјал

1. Субошић, Д, Даничић М.: *Безбједносни менаџмент – организација и одлучивање*. Факултет за безбједност и заштиту, Бања Лука, 2012.

2. Обрад Стевановић (2019). *Безбедносни менаџмент*. КПУ, Београд

3. Зоран Драгишић (20014). *Безбедносни менаџмент*. *Универзитет у Београду, Факултет безбедности*.

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке	Проф. др Субошић Р. Дане		

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>		<p>СТРАНИ ЈЕЗИК У ПРОФЕСИОНАЛНОЈ КОМУНИКАЦИЈИ (РУСКИ)</p>		
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ЕCTS бодова</p>
<p>Обавезни</p>		<p>Први</p>	<p>60</p>	<p>8</p>
<p>Наставници</p>		<p>Наталја Милаковић, ма</p>		
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>Нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Циљ овог предмета је да упозна студенте с теоријским приципима руског правописа, њиховим сличностима и разликама у односу на приципе српског језика, као и да им омогући овладавање основним правилима руске ортографије на нивоу владања језиком превиђеним за први семестар. Такође, овај предмет има за свој циљ оспособљавање студената за базичну комуникацију у оквиру одређених лексичко-граматичких области.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				
<p>Исходи учења су језичке компетенције које се огледају у способности студента да слободно, уз коришћење превиђеног лексичког минимума, комуницира у оквиру обрађених области, да разуме једноставне звучне или писане текстове и да правилно пише речи, реченице и текстове, чије писање подразумева познавање граматике, лексике и основних ортографских правила.</p>				
<p>Садржај предмета</p>				

Теоријска настава: Основни теоријски принципи руског правописа. Вокали О и А у корену. Вокали Е и И у корену. Вокали А – Я, У – Ю, И – Ы после шуштавих. Вокали О – Е (Ё) после шуштавих. Вокали после Ц. Слово Э. Слова И и Й. Звучни и беззвучни сугласници: једначење по звучности и губљење звучности на апсолутном крају речи. Сугласничке групе ШЧ, ЖЧ, СЧ, СТЧ, ЗЧ, ЗДЧ. Меки и тврди знак.

Множина именица и придева. Личне заменице. Падежни систем. Садашње време глагола. Прошло време глагола.

Практична настава: Упознавање. О себи. Моја породица. Мој дом, намјештај. Моја соба. Градски превоз. Мој дан (радни и слободни). Храна. Одећа. Продавница. Руска кухиња. Руски празници. У дому здравља, болници. Путовање. На аеродрому, железничкој станици. Изглед човека. Карактер и темперамент човека.

Методe наставe и савладавање градива

Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.

Књиге и други наставни материјал

Основна и допунска литература:

Розентал Д. Э, Голуб И.Б. Русская Орфография и пунктуация. Москва: Русский язык, 1990.

Станислав Чернышов. Поехали 1. Санкт-Петербург: Златоуст, 2011

Станислав Чернышов. Поехали 2. Санкт-Петербург: Златоуст, 2014

Јелена Гинић, Наташа Ајџановић, Ненад Спасић, Бојана Сабо. Ни пуха ни пера! Београд: Центар Руског географског друштва у Србији, 2020

Н. И. Бондарь, С. А. Лутин. Как спросить? Как сказать? Пособие по развитию речи для изучающих русский язык как иностранный. Москва: Русский язык, 2006.

Миллер Л.В., Политова Л.В. Жили-были. Учебник. Санкт-Петербург: Златоуст, 2003.

Глазунова О. И, Давайте говорить по-русски. Учебник по русскому языку. Москва: Русский язык, 2003.

Пољанец Р. Ф. Руско-српски речник, 1962.

Станковић Б. Руско-српски речник. Београд: Прометеј, 2009.

Ожегов С. И., Толковый словарь русского языка. Москва: Азъ, 1992.

Толковый словарь Даля

Малый академический словарь

Фразеологический словарь русского языка

Большой толковый словарь

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад	Не		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	Да
Колоквијум 2	Да		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Наталја Милаковић, ма	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <hr/> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>МЕЂУНАРОДНО ПРАВО УПРАВЉАЊА ПРИРОДОМ И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Изборни</p>	<p>Први</p>	<p>45</p>	<p>6</p>
<p>Наставници</p>	<p>Др Гордана Прерадовић</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>	<p>Облик условљености</p>			
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Стицање знања о међународноправном и националноправном регулисању ванредних ситуација изазваних природним катастрофама, као и о правном режиму људских права за време ванредних ситуација..</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				
<p>Исходи предмета: Стечена знања о правима, дужностима и одговорности различитих субјеката у ванредним ситуацијама омогућавају делотворно учешће у систему заштите и спасавања у ванредним ситуацијама изазваним природним катастрофама, као и остваривање и заштиту људских права у таквим околностима.</p>				
<p>Садржај предмета</p>				

Теоријска настава: Облици стања нужде: ванредно стање и ванредне ситуације; Појам и особености ванредних ситуација; Узроци проглашења ванредне ситуације; Начела правног режима ванредних ситуација: (начело заштите и спасавања, начело права на заштиту, начело солидарности, начело јавности, начело одговорности, начело поступности); Упоредни модели права ванредних ситуација; Особености ванредних ситуација изазваних природним катастрофама; Међународноправни извори права ванредних ситуација; Међудржавна сарадња: Европски механизми сарадње, регионална сарадња, билатерални споразуми; Међународна хуманитарна помоћ. Право ванредних ситуација у Републици Србији; Правни оквир система заштите и спасавања; Остваривање и заштита људских права у ванредним ситуацијама; Ограничења људских права у ванредним ситуацијама; Право заштите и очувања животне средине Практична настава: Анализа правних прописа; анализа јуриспруденције Европског суда за људска права; студија случаја.

Методe наставe и савладавање градива

Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.

Књиге и други наставни материјал

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад/	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		

Посебна назнака за предмет

Име и презиме наставника који је припремио податке | Др Гордана Прерадовић

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЂОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ДИСТАНЦИОНЕ МЕТОДЕ И ГИС-ТЕХНОЛОГИЈЕ У УПРАВЉАЊУ ПРИРОДОМ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Изборни</p>	<p>Први</p>	<p>45</p>	<p>6</p>
<p>Наставници</p>	<p>Проф. др Даворин Бајић</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Стицање знања о карактеристикама, могућностима и начинима коришћења информационих, телекомуникационих и геоинформационих технологија у подршци одлучивању при управљању ризицима од природних катастрофа.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				
<p>Исходи предмета:</p>				
<p>Оспособљеност студената за примену технологија ради ефективније и ефикасније подршке одлучивању у свим фазама управљања (у превенцији и ублажавању, припреми, одговору и опоравку) природним катастрофама.</p>				
<p>Садржај предмета</p>				

Теоријска настава: Информациони системи: Основни појмови; Компоненте ИС; Технолошка основа ИС. Рачунарске мреже. Формирање релевантних база података. Системи за рано откривање и упозоравање (узбуђивање). Системи комуникација у ванредним ситуацијама: Остваривање комуникације са угроженим лицима и целокупним становништвом; Успостављање командних центара за управљање ванредним ситуацијама; Системи за комуникацију учесника у акцијама са командним центром; Мобилно командовање и контролни центри; Мобилне апликације; Функционални системи у ванредним ситуацијама. Даљинска детекција (Сателитски, дигитални ортофото, пиктометријски и лидар производи); Беспилотни аеровидео системи; Глобални навигациони сателитски системи; Системи за аутоматско праћење лица и објеката. ГИС као подршка одлучивању у ванредним ситуацијама изазваним природним непогодама: Основе ГИС - појам, компоненте, функције; ГИС у функцији процене ризика угрожености и у припреми планова реаговања у случају природних катастрофа; ГИС у функцији ефикасније заштите људи и имовине за време и након манифестација природних непогода; ГИС у функцији анализе последица природних катастрофа.

Практична настава: Студије случаја употребе информacionих, телекомуникационих и геоинформационих технологија у случајевима природних катастрофа. Студије случаја успостављања функционалних система комуникације у условима природних катастрофа.

Методe наставe и савладавање градива

Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.

Књиге и други наставни материјал

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад/	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Да		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			

Име и презиме наставника који је припремио податке | Проф. др Даворин Бајић

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ЕКОЛОШКА ТОКСИКОЛОГИЈА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Други</p>	<p>60</p>	<p>8</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доц. др. Саша Мићин</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>	<p>Облик условљености</p>			
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>СТИЦАЊЕ САЗНАЊА ВЕЗАНИХ ЗА ОСНОВНЕ ПОЈМОВЕ ТОКСИКОЛОГИЈЕ И ЕКОТОКСИКОЛОГИЈЕ, СПЕЦИФИЧНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ХЕМИЈСКИХ СУПСТАНАЦИ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ, ТОКСИКОЛОШКИМ ЕФЕКТИМА У РАЗЛИЧИТИМ ТИПОВИМА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРОЦЈЕНИ РИЗИКА И ВРЕДНОВАЊЕ РАЗЛИЧИТИХ ТОКСИКОЛОШКИХ ПОДАТАКА.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				
<p>Способност вршења критичке анализе проблемских ситуација на основу системског приступа за израду стратегије дјеловања. Способност формулисања проблема, задатака, метода научног истраживања, закључака и практичних препорука на основу репрезентативних и оригиналних резултата истраживања. Тумачења доступних екотоксиколошких података ради планирања, израде и реализације одговарајућих докумената.</p>				
<p>Садржај предмета</p>				

1. Општи дио (Увод, основне дефиниције ; Штетни ефекти који се анализирају помоћу токсикологије животне средине Интеракција хемијске супстанце са живим организмима; Интеракција хемијских супстанци са живим организмима)
2. Карактеристике хемијских супстанци унутар животне средине (Интеракција загађивача са фазама животне средине; Интеракције хемијских супстанци са биотом; Доступност загађивача актерима животне средине)
3. Хумана токсикологија (тест организми за испитивања везана за хуману токсикологију; опсег мјерења и методе испитивања токсичности)
4. Токсикологија водених средина (изложеност људи и екосистема; водени тест организми за тестирање нежељених ефеката; Мерење штетног дејства хемијских супстанци на водени екосистем; најчешће коришћене методе испитивања; Испитивање водене токсичности на не воденим организмима; Испитивање седимента; Испитивања канализације и муља; Нестандардизовани биолошки тестови и друге иновативне методе испитивања)
5. Терестријална токсикологија (терестријални тест организми; мјерење терестријалне токсичности; стандардизоване и не стандардизоване методе; терестрички тестови за више организама; карактеристике терестричких тестова за више организама; Микрокалориметрија)
6. Напредне методе хемијске карактеризације чврстих полутаната (аналитичке методе одређивања анорганских једињења; аналитичке методе одређивања органских једињења; сепарационе технике)
7. Биодоступност и биодоступност у процени ризика (Управљање биодоступношћу и биодоступношћу загађивача у животној средини; Биорасположивост и биодоступност; Процјена биорасположивости загађивача; Математички модели за биорасположивост загађивача у земљишту; Хемијски модели за мобилност и доступност загађивача у земљишту)
8. Модели микрокосмоса и технолошки експерименти (Водени микрокосмос за скрининг хемијских супстанци и технологије; Микро- и мезокосмос тла за моделирање процеса животне средине у био- и екотехнологијама; Биодеградација и студије санације засноване на биоразградњи у микрокосмосима тла; ехнологије испитивања засноване на стабилизацији контаминаната; Испитивање и коришћење сложеног процеса лужења; Проучавани транспортни процеси у тлу; Моделирање секундарне содификације)
9. Евалуација и интерпретација токсиколошких података везаних за животну средину (Стопа инхибиције; Однос концентрација/доза-одговор; Процјена одговора на основу криве раста култивисаних организама; Евалуација биоразградње хемикалија у води и земљишту; Метода стопе слабљења за узорке животне средине; Токсична еквивалентност контаминираних узорака животне средине; Статистичка евалуација података о токсичности; Процена опасности и ризика по животну средину коришћењем података о токсичности)

Методe наставe и савладавање градива

Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.

Књиге и други наставни материјал

Основна литература:

Gruiz, K., Meggyes, T., Fenyvesi, Éva. (2015) Environmental Toxicology, Engineering Tools for Environmental Risk Management –2, Taylor & Francis Group, London, UK

Додатна литература:

Yu, Ming-Ho. (2005) Environmental toxicology : biological and health effects of pollutants, CRC Press LLC, Boca Raton, SAD

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>КРИЗНИ МЕНАЏМЕНТ И КОМУНИЦИРАЊЕ У ПРИРОДНИМ КАТАСТРОФАМА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Други</p>	<p>60</p>	<p>8</p>
<p>Наставници</p>	<p>Проф. др Велибор Лалић</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>	<p>Облик условљености</p>			
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Циљ предмета је да студенти стекну основна знања из области кризног менаџмента и комуницирања у условима кризних ситуација. Истовремено се стиче увид и разумеју целине процеса управљања кризама, комуницирања у тим ситуацијама, као и способности за предвиђање и анализу потенцијалних опасности и планирање и примену основних алата кризног менаџмента у државним институцијама, привредним организацијама и непрофитним институцијама.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				
<p>Након успешно савладаног градива и положеног испита студенти ће стећи основна знања о кризном менаџменту, комуницирању у условима криза и катастрофа али и бити у стању да користе основне алате кризног менаџмента.</p>				
<p>Садржај предмета</p>				

Теоријска настава: Студенти се упознају са концептом кризе и катастрофа изазваних природним чиниоцима, основним карактеристикама и врстама кризних ситуација, базичним алатима и процедурама кризног менаџмента, кризним комуницирањем, организацијом система за управљање кризама на националном и наднационалном нивоу. Надаље, полазници и се упознају искуствима појединих земаља у комуницирању и управљању кризама изазваним природним катастрофама као и најзначајнијим кризама у савременој међународној заједници и начинима и механизмима за њихово решавање.

Практична настава: Анализа релевантних међународних и националних прописа; Анализа примјера из безбедносне праксе, као и студије случајева конкретних кризних ситуација, кризне симулације.

Методе наставе и савладавање градива

Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.

Књиге и други наставни материјал

Основна литература
Милашиновић, С., Кешетовић, Ж.: *Кризни менаџмент*, Београд: Криминалистичко - полицијска академија, 2011.

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад/	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Проф. др Велибор Лалић	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА И ТЕРИТОРИЈА ПРИЛИКОМ ПРИРОДНИХ КАТАСТРОФА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ЕСТS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Други</p>	<p>60</p>	<p>8</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доц. др Драгиша Јуришић</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Циљ је упознавање настанка природних непогода, њихових посљедица, те изнаглажење начина заштите од њих.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				
<p>Исходи предмета: Упознавање са природним непогодама као резултат дјеловања природних процеса који су дијелом модификовани антропогеним дјеловањем. Упознавање са негативним природним дешавањима и то кроз природне непогоде на Земљи. Један од исхода учења је систематизован приступ изучавању ове проблематике, те упознавање са природним непогодама као ограничењима у планирању, уређењу и заштити животне средине.</p>				

Садржај предмета			
Садржај/структура предмета Теоријска настава:			
Појам, подјела природних непогода и катастрофа. Посљедице природних непогода и катастрофа. Литосферске непогоде: тектонски покрети, вулканизам, удари астероида, комета и метеорита. Сеизмизам: сизмичка рејонизација, сеизмички хазард, сеизмички ризик, мјере заштите. Геоморофолошке непогоде: клизишта, технике и мјере заштите. Одрони, урушавања тла, мјере заштите			
Климатске непогоде: интензивне падавине, олујно-градоносне непогоде, суша, мјере заштите. Мраз, поледица, магла, непогоде сњега и леда, електрична пражњења и олујни вјетрови. Непогоде изазване водом: поплаве на водотоцима, бујичне поплаве. Поплаве у приобаљу изазване атмосферским и геоморфолошким узроцима, лавине и мјере заштите. Пожари, шумски пожари, главни узрочници јављања, посљедице и мјере заштите. Биолошке непогоде: епидемије, епизоозе, епифитоозе. Мјере заштите, превенције и сузбијања епидемија. Заштита од природних непогода и управљање непогодама			
Најзначајније природне непогоде на простору Републике Српске и БиХ - картирање.			
Методe наставe и савладавање градива			
Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.			
Књиге и други наставни материјал			
1. Драган Млађан (2021). Безбедност у ванредним ситуацијама. Криминалистичко полицијски уницерзитет. Београд			
Облици провјере знања и оцјењивања			
Семинарски рад/	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке Доц. др Драгиша Јуришић			

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ЗАШТИТА КРИТИЧНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Изборни</p>	<p>Други</p>	<p>45</p>	<p>6</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доц. др Горан Амицић</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p> <p>нема</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Стицање знања о у процесу планирања заштите критичне инфраструктуре у условима различитих типова кризних и ванредних ситуација.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				
<p>Исходи предмета: Стечена знања омогућавају самостално спровођење и реализацију активности у процесу заштите критичне инфраструктуре у условима различитих типова кризних и ванредних ситуација.</p>				
<p>Садржај предмета</p>				

Садржај/структура предмета:

Теоријска настава: Дефинисање појма „критичке инфраструктуре“. Садржај и обим управљања ризиком од уништења критичне инфраструктуре. Идентификација ризика и његово класификовање. Квантитативне методе процјене ризика. Анализе сценарија и анализа стабла грешака и догађаја, анализа узрока и посљедица, анализа утицаја на друштвене ресурсе. Примјене стандарда на појединачним случајевима. Теоријска настава: Циљ и задаци изучавања наставног предмета. Појмовно одређење, мисија, циљеви, задаци система заштите и спасавања. Субјекти, снаге и средства система заштите и спасавања (државни, локална самоуправа, привредни и други правни субјекти, грађани и њихова удружења). Организација и структура система заштите и спасавања. Управљање, координација и интеграција снага система заштите и спасавања у природним катастрофама. Сектор за ванредне ситуације МУП-а. Систем цивилне заштите. Штабови за ванредне ситуације. Идентификације и утврђивања узрока смрти страдалих и повређених. Истраживање узрока (форензике) развоја догађаја и утврђивање чињеница и одговорности. Систем опоравка од насталих природних катастрофа. Систем међународне сарадње у области заштите и спасавања у природним катастрофама.

Практична настава: Израда планова за организовање и координирање мера, послова и активности субјектата и снага заштите и спасавања у конкретним ситуацијама заштите критичне инфраструктуре. Израда планова за организовање и координирање мера, послова и активности превенције и сузбијања криминала које предузима полиција у конкретним ситуацијама заштите критичне инфраструктуре.

Методe наставe и савладавање градива

Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.

Књиге и други наставни материјал**Облици провјере знања и оцјењивања**

Семинарски рад/	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Доц. др Горан Амиџић	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ЕКОЛОГИЈА УРБАНИХ ТЕРИТОРИЈА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Изборни</p>	<p>Други</p>	<p>45</p>	<p>6</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доц. др Горан Амиџић</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Упознавање система еколошке безбедности у друштвеној заједници, уз уважавање принципа одрживог развоја. Превентивне и реактивне мјере у циљу спречавања еколошких ризика и подизање свјести о значају еколошке безбједности у сваком сегменту друштвеног живота.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				
<p>Исходи предмета: Оспособљеност за разумевање и деловање у спречавању широког спектра безбедносних иза зова и претњи, пре свега по опасности по животну средину са политичким, економским и другим импликацијама везаним за адекватно коришћење природних ресурса, контролу и превенцију загађивања.</p>				
<p>Садржај предмета</p>				

Теоријска настава:			
Појам глобалних безбедоносних и еколошких ризика и претњи. Улога међународне заједнице у решавању глобалних еколошких проблема са којима је суочена планета Земља (глобалне климатске промене, угрожавање биодиверзитета, пренасељеност, неадекватно коришћење природних ресурса). Еколошка безбедност – интегрисани систем одговоран на опасности. Спречавање и реаговање у еколошким акцидентима, природним и антропогеним. Стратегије и доктрине ЕУ и УН о еколошкој безбедности.			
Практична настава:			
Разумевање узрока и услова за настанак безбедоносних изазова и претњи, симулације сценарија ланца догађаја који доводе до последица (ванредних ситуација), студијске и стручне посете организацијама за праћење, изучавање и превенција еколошких акцидентата у земљи.			
Методe наставе и савладавање градива			
Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.			
Књиге и други наставни материјал			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Radović, I. Petrov, B. 2007. Raznovrsnost života I; Struktura i funkcija. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 423 str., Beograd. (V izdanje). ISBN 86-17-12409-1; COBISS.SR-ID 120380940. 2. Pavlović, N., Radović, I. 2014. Osnovi ekologije. Prirodno-matematički fakultet, Univerziteta u Banjoj Luci. 310 str. ISBN 978-99955-21-31-8, COBISS-RS-ID 4087832. Banja Luka. 			
Облици провјере знања и оцјењивања			
Семинарски рад/	Не		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Доц. др Горан Амиџић	

Друга година

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ОСНОВЕ ДРЖАВНЕ ПОЛИТИКЕ У ОБЛАСТИ ОСИГУРАЊА ЕКОЛОШКЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Трећи</p>	<p>108</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доцент Јакуцени С.П.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Циљ савладавања предмета представља повећање компетенција студената у сфери основа формирања и реализације државне политике у области осигурања еколошке безбједности. Задачи предмета су:</p> <ul style="list-style-type: none"> – упознавање студената са појмом и садржајем државне политике у области осигурања еколошке безбједности као саставног дијела националне безбједности; – упознавање студената са садржајем основних нормативно-правних аката који регулишу област еколошке безбједности; – детектовање и упознавање са изазовима и пријетњама по еколошку безбједност; – формулисање циља, основних задатака, приоритетних праваца и механизма реализације државне политике у сфери осигуравања еколошке безбједности; – упознавање студената са механизмима оцјене стања еколошке безбједности; – изучавање и оцјена тренутног стања еколошке безбједности у Русији; – формирање стручног мишљења студената, стварање основа за стваралачку примјену знања и вјештина у рјешавању задатака еколошке безбједности. 				

Исходи учења (стечена знања)
<p>Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају сљедеће компетенције:</p> <p>УК-1 – Способан за вршење критичке анализе проблемских ситуација на основу системског приступа и за израду стратегије дјеловања.</p> <p>ОПК-4 – Способан за примјену нормативних правних аката у области екологије и управљања природом, као и норми професионалне етике.</p>
Садржај предмета
<p>Савремени еколошки проблеми. Еколошка ситуација у РФ. Глобалне еколошке промјене. Савремени проблеми екологије и управљања природом. Извори негативног утицаја на животну средину. Квалитет воде. Стање земљишта и тла. Прозиводни и потрошачки отпад. Радиоактивно загађење територије. Изливи нафте и нафтних деривата. Хидрометеоролошке и геолошке појаве. Трошење основних фондова опадних производних објеката. Неповољна животна средина. Појам и садржај државне политике у области осигурања еколошке безбједности. Појам националне безбједности. Стратегија еколошке безбједности. Достизање циљева еколошке безбједности. Изазови и пријетње по еколошку безбједност. Циљеви државне политике у сфери осигурања еколошке безбједности. Основни задаци државне политике у сфери осигурања еколошке безбејдности. Приоритетни правци државне политике у сфери осигурања еколошке безбједности. Механизми реализације државне политике у сфери осигурања еколошке безбједности. Међународне иницијативе за рјешавање еколошких проблема. Механизми оцјене и реализације државне политике у области осигурања еколошке безбједности.</p>
<p>Индикатори (показатељи) еколошке безбједности. Инструменти реализације државне политике у области осигурања еколошке безбједности. Задаци, функције и поредак дјеловања органа државне власти с циљем реализације државне политике у области осигурања еколошке безбједности. Основне одредбе Плана активности за реализацију Стратегије еколошке безбједности РФ за период до 2025. године.Аспекти државне политике у области заштите ваздуха. Принципи државног управљања у области заштите ваздуха. Овлашћења органа државне власти Руске Федерације у области заштите ваздуха. Овлашћења органа државне власти субјеката Руске Федерације и органа локалне самоуправе у области заштите ваздуха. Одговорност за нарушавање закона Руске Федерације у области заштите ваздуха. Међународна сарадња Руске Федерације у области заштите ваздуха.Аспекти државне политике у области управљања отпадом. Основни принципи државне политике у области управљања отпадом. Приоритетни правци дјеловања државне политике у области управљања отпадом. Класе опасности отпада. Отпад као објекат права власништва. Овлашћења органа државне власти Руске Федерације у области управљања отпадом. Овлашћења органа државне власти субјеката Руске Федерације и органа локалне самоуправе у области управљања отпадом. Аспекти државне политике у области заштите животне средине. Основни принципи заштите животне средине. Објекти заштите животне средине. Информације о стању животне средине (еколошке информације). Овлашћења органа државне власти и локалне самоуправе у области односа повезаних са заштитом животне средине. Права и обавезе грађана, удружења и непрофитних организација у области заштите животне средине. Економска</p>

регулација у области заштите животне средине. Посебан дио: питања државног надзора у законодавству о рудама, земљи, води, шумама.

Методе наставе и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Литература:

Обавезна:

Конституција Российской Федерации (принята всенародным голосованием 30.12.1993 с изменениями, одобренными в ходе всероссийского голосования 01.07.2020).

2. Закон РФ от 21.02.1992 N 2395-1 (ред. от 08.12.2020) "О недрах".

3. «Водный кодекс Российской Федерации» от 03.06.2006 N 74-ФЗ (ред. от 11.06.2021).

4. «Земельный кодекс Российской Федерации» от 25.10.2001 N 136-ФЗ (ред. от 30.04.2021) (с изм. и доп., вступ. в силу с 01.05.2021).

5. «Лесной кодекс Российской Федерации» от 04.12.2006 N 200-ФЗ (ред. от 30.04.2021).

6. Рамочная конвенция Организации Объединенных Наций об изменении климата (принята в Нью-Йорке 09.05.1992 г; ратифицирована Федеральным законом РФ от 4.11.1994 года № 34-ФЗ).

7. Парижское соглашение. Международное соглашение (заключено 12 декабря 2015 г., дата начала действия 06 ноября 2019 г.).

8. Киотский протокол к Рамочной конвенции ООН об изменении климата (Киото, 11 декабря 1997 г.): ратифицирован Федеральным законом от 4 ноября 2004 г. № 128-ФЗ.

9. Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН от 29 октября 1982 г. № 37/7 «Всемирная хартия природы».

10. Декларация Конференции ООН по окружающей среде и развитию в Рио-де-Жанейро. Принята на Конференции ООН по окружающей среде и развитию 14 июня 1992 г.

11. Указ Президента РФ от 19.04.2017 № 176 «О Стратегии экологической безопасности Российской Федерации на период до 2025 года».

12. Указ Президента РФ от 31.12.2015 № 683 «О Стратегии национальной безопасности Российской Федерации».

13. «Основы государственной политики в области экологического развития Российской Федерации на период до 2030 год» (утв. Президентом РФ 30.04.2012).

14. Современные проблемы экологии и природопользования /. - Ставрополь: Ставропольский Государственный аграрный университет, 2013. - 124 с. (ЭБС «Университетская библиотека онлайн»).

15. Колесников, Е. Ю. Оценка воздействия на окружающую среду. Экспертиза безопасности : учебник и практикум для вузов / Е. Ю. Колесников, Т. М. Колесникова. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 469 с. — Текст: электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/468928>

16. Основы природопользования и энергоресурсосбережения : учеб.пособие / Денисов В.В.,ред. - 2-е изд. - СПб. : Лань, 2019. - 408с. — Текст: непосредственный.

17. Широков, Ю.А. Надзор и контроль в сфере безопасности: учебник. - СПб. : Лань, 2019. - 412с. — Текст: непосредственный

Додатна:

Федеральный закон от 09.01.1996 № 3-ФЗ (ред. от 19.07.2011) «О радиационной безопасности населения».

2. Федеральный закон от 24.06.1998 № 89-ФЗ (ред. от 07.04.2020) «Об отходах производства и потребления».

3. Федеральный закон от 10.01.2002 № 7-ФЗ (ред. от 30.12.2020) «Об охране окружающей среды».

4. Федеральный закон от 04.05.1999 № 96-ФЗ (ред. от 29.07.2018) «Об охране атмосферного воздуха».

5. Федеральный закон от 23.11.1995 № 174-ФЗ (ред. от 25.12.2018) «Об экологической экспертизе».

6. Федеральный закон от 04.11.1994 № 34-ФЗ «О ратификации рамочной Конвенции ООН об изменении климата».

7. Распоряжение Правительства РФ от 29.05.2019 № 1124-р (ред. от 29.04.2021) «Об утверждении плана

мероприятий по реализации Стратегии экологической безопасности Российской Федерации на период до 2025 года».

8. Распоряжение Правительства РФ от 31.08.2002 № 1225-р «Об Экологической доктрине Российской Федерации»

9. Приказ Минприроды России от 04.12.2014 № 536 «Об утверждении Критериев отнесения отходов к I - V классам опасности по степени негативного воздействия на окружающую среду» (Зарегистрировано в Минюсте России 29.12.2015 № 40330) (документ включен в перечень НПА, объявленных Постановлением Правительства РФ от 31.12.2020 № 2467, на которые не распространяется требование об отмене с 1.01.2021).

10. Приказ Минприроды России от 08.12.2020 № 1026 «Об утверждении порядка паспортизации и типовых форм паспортов отходов I - IV классов опасности» (Зарегистрировано в Минюсте России 25.12.2020 № 61836).

11. Приказ Минприроды России от 08.12.2020 № 1027 «Об утверждении порядка подтверждения отнесения отходов I - V классов опасности к конкретному классу опасности» (Зарегистрировано в Минюсте России 25.12.2020 № 61833).

12. Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 23.01.2006 № 1 (ред. от 26.06.2017) «О введении в действие гигиенических нормативов ГН 2.1.7.2041-06» (вместе с "ГН 2.1.7.2041-06. 2.1.7. Почва, очистка населенных мест, отходы производства и потребления, санитарная охрана почвы. Предельно допустимые концентрации (ПДК) химических веществ в почве. Гигиенические нормативы", утв. Главным государственным санитарным врачом РФ 19.01.2006) (Зарегистрировано в Минюсте России 07.02.2006 № 7470).

13. Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 16.06.2003 № 144 «О введении СП 2.1.7.1386-03 Санитарные правила по определению класса опасности токсичных отходов производства и потребления».

14. «ГОСТ 30772-2001. Межгосударственный стандарт. Ресурсосбережение. Обращение с отходами. Термины и определения» (введен Постановлением Госстандарта России от 28.12.2001 № 607-ст).

15. «СанПиН 2.1.5.980-00. 2.1.5. Водоотведение населенных мест, санитарная охрана водных объектов. Гигиенические требования к охране поверхностных вод. Санитарные правила и нормы» (утв. Главным государственным санитарным врачом РФ 22.06.2000, с изм. от 04.02.2011, от 25.09.2014).

16. Постановление Правительства Московской области от 25.10.2016 № 795/39 (ред. от 22.09.2020) «Об утверждении государственной программы Московской области «Экология и окружающая среда Подмосковья» на 2017-2026 годы».

Облици провере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		

Посебна назнака за предмет

Име и презиме наставника који је припремио податке Доц. др. Приорова Елена Михајловна

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>СТРАНИ ЈЕЗИК У ПРОФЕСИОНАЛНОЈ КОМУНИКАЦИЈИ (РУСКИ)</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Трећи</p>	<p>36</p>	
<p>Наставници</p>	<p>Наталја Милаковић, ма</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>Нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Циљ овог предмета је да омогући студентима овладавање правилима руске ортографије и њихову примену у писменом коришћењу језика. Такође, овај предмет има за свој циљ оспособљавање студената за комуникацију у оквиру одређених лексичко-граматичких области, као и стицања компетенција у професионалној комуникацији.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				
<p>Исходи учења су језичке компетенције које се огледају у способности студента да слободно, уз коришћење предвиђеног лексичког минимума, комуницира у оквиру обрађених области, да разуме звучне или писане текстове и да правилно пише речи, реченице и текстове, чије писање подразумева познавање граматике, лексике и основних ортографских правила.</p>				
<p>Садржај предмета</p>				

Теоријска настава: Глаголи кретања. Глаголски вид. Просто и сложено будуће време. Основни и редни бројеви. Број *пол-*. Разломци. Речце и префикси *не-* и *ни-*. Спојено писање прилога. Писање прилошких израза. Модалне речи и изрази. Сложене реченице.

Практична настава: Верски и државни празници у Русији и Републици Српској. Код лекара, у апотеци. Образовни систем у Русији и Републици Српској. Испити у Русији и Републици Српској. Годишња доба. Клима у Русији и Републици Српској. Спорт. Моје слободно време. Хоби. Путовање. Прикупљање докумената. Москва и њене знаменитости. Петербург и његове знаменитости. Бања Лука и њене знаменитости. Географија Русије и Републике Српске.

Методe наставe и савладавање градива

Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.

Књиге и други наставни материјал

Основна и допунска литература:

Розентал Д. Э, Голуб И.Б. Русская Орфография и пунктуация. Москва: Русский язык, 1990.

Станислав Чернышов. Поехали 1. Санкт-Петербург: Златоуст, 2011

Станислав Чернышов. Поехали 2. Санкт-Петербург: Златоуст, 2014

Јелена Гинић, Наташа Ајџановић, Ненад Спасић, Бојана Сабо. Ни пуха ни пера! Београд: Центар Руског географског друштва у Србији, 2020

Н. И. Бондарь, С. А. Лутин. Как спросить? Как сказать? Пособие по развитию речи для изучающих русский язык как иностранный. Москва: Русский язык, 2006.

Миллер Л.В., Политова Л.В. Жили-были. Учебник. Санкт-Петербург: Златоуст, 2003.

Глазунова О. И, Давайте говорить по-русски. Учебник по русскому языку. Москва: Русский язык, 2003.

Пољанец Р. Ф. Руско-српски речник, 1962.

Станковић Б. Руско-српски речник. Београд: Прометеј, 2009.

Ожегов С. И., Толковый словарь русского языка. Москва: Азъ, 1992.

Толковый словарь Даля

Малый академический словарь

Фразеологический словарь русского языка

Большой толковый словарь

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад	Не		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	Да
Колоквијум 2	Да		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Наталја Милаковић, ма	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Трећи</p>	<p>108</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доцент Якуцени С.П.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Циљ савладавања предмета Еколошка безбједност представља изучавање теоретске базе и формирање практичних вјештина и умијећа неопходних за осигуравање еколошке безбједности и рационално коришћење природних ресурса у складу са формираним компетенцијама. Задаци предмета:</p> <ul style="list-style-type: none"> – формирање представе о еколошкој безбједности као задатку и посљедици рационалног управљања природом; – изучавање законодавне базе у области еколошке безбједности и управљања природом; – овладавање истраживачким методама управљања еколошком безбједношћу и рационалним коришћењем природних ресурса; – развој вјештина оцјене еколошке безбједности индустријских објеката и територија. 				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				

Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају следеће компетенције:
УК-1 – Способан за вршење критичке анализе проблемских ситуација на основу системског приступа и за израду стратегије дјеловања;
СПК-1 – Способан за формулисање проблема, задатака, метода научног истраживања, закључака и практичних препорука на основу репрезентативних и оригиналних резултата истраживања.

Садржај предмета

Основе еколошке безбједности и рационалног управљања природом. Терминологија у области еколошке безбједности и управљања природом. Теоретске основе рационалног управљања природом, заштите животне средине и еколошке безбједности. Закони и принципи управљања природом и заштите животне средине. Етапе у формирању узајамних односа човјека и природе. Пuteви преласка на ноосферу. Коеволуција биосфере и регулисане техносфере. Еколошка криза и глобални еколошки проблеми. Антропогена трансформација и загађење животне средине. Фактори, извори и посљедице еколошке безбједности. Еколошки утицај грана народне привреде на животну средину. Законодавне основе осигурања еколошке безбједности и управљања природом. Правне норме управљања природом и еколошко законодавство Руске Федерације, Устав РФ, Федерални закон о заштити животне средине као основни извор руског еколошког права. Извори еколошког законодавства. Основни принципи еколошког права. Уставне основе еколошког законодавства. Концепција одрживог развоја и проблеми еколошке безбједности. Еколошка права и обавезе грађана у сфери управљања природом. Одговорност за еколошке прекршаје. Закон о заштити животне средине. Основни акти еколошког законодавства у Руској Федерацији. Стандарди утицаја на животну средину и њихова основаност. Принципи и врсте међународне сарадње у сфери управљања природом и заштитом животне средине.

Екологизација производње и технологија. Еколошка безбједност атмосфере, хидросфере, прехранбених производа. Саобраћај и еколошка безбједност животне средине. Индустијско загађење и инжењерска заштита биосфере. Еколошка безбједност и пољопривреда. Осигурање еколошке безбједности при управљању производним отпадом. Радијациона безбједност животне средине. Основне методе заштите атмосфере и хидросфере од загађења. Научне основе савремених технологија прераде секундарних сировина. Еколошка регулација техногених утицаја. Основе управљања природом и еколошком безбједношћу. Државне, економске, информационе и административне методе управљања еколошком безбједношћу, управљањем природом и заштитом животне средине; теоретске основе осигурања еколошке безбједности; лимитирање, лиценцирање, контрола и регулација; организациона структура управљања. Методе управљања квалитетом животне средине. Управљање коришћењем природних ресурса и заштитом животне средине. Основни правци и методе смањења еколошког ризика од загађења животне средине. Механизми реализације осигурања еколошке безбједности и управљања заштитом животне средине. Управљање природом у предузећима и осигурање еколошке безбједности.

Методe наставe и савладавањe гравивa

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Литература:

Обавезна:

1. Екологија. Основы рационального природопользования: учеб. пособие / Т.А. Хван, М. В. Шинкина ; рец. : В. Н. Чапек. - 5-е изд., перераб. и доп. - Москва : Юрайт, 2018 - 319 с.
2. Саркисов О. Р. Экологическая безопасность и эколого-правовые проблемы в области загрязнения окружающей среды. Учебное пособие /О.Р. Саркисов, Е.Л. Любарский, С.Я. Казанцев. – М.: Юнити-Дана, 2019 – 232с.

Додатна:

1. Арустамов, Э. А. Экологические основы природопользования: учебник / Э. А. Арустамов, Н. В. Баркалова, И. В. Левакова. - 2-е изд. перераб. и доп. - М.: Изд.-торг. корпорация "Дашков и К", 2015. - 320 с.
2. Карпенков, С.Х. Экология : учебник для вузов / С.Х. Карпенков. - М. : Директ-Медиа, 2015 - 662 с. (ЭБС «Университетская библиотека онлайн»)
3. Протасов В. Ф. Экология, охрана природы : законы, кодексы, платежи, показатели, нормативы, Госты, экологическая доктрина, Киотский протокол, термины и понятия, экологическое право : учебное пособие для вузов / В.Ф. Протасов.- М.: Финансы и статистика, 2016.
4. Современные проблемы экологии и природопользования /. - Ставрополь:Ставропольский Государственный аграрный университет, 2013 -124с. (ЭБС «Университетская библиотека онлайн»)
5. Хавкина, Т. К. Антропогенное изменение окружающей среды и здоровье человека [Электронный ресурс]: учебное пособие / Т. К. Хавкина. - Саратов, 2010. - 222 с.
6. Экологическое право: учебник для сред. проф. образования по юрид. спец. / Казанцев, Сергей Яковлевич [и др.]; под ред. С. Я. Казанцева. - М. : Академия, 2014. - 175 с. - (Среднее профессиональное образование).

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке			
Доц. др. Приорова Елена Михајловна			

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ЕКОЛОШКИ МЕНАЏМЕНТ И РЕВИЗИЈА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Трећи</p>	<p>144</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доцент Птуха Н.И.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Циљ савладавања предмета Еколошки менаџмент и ревизија представља изучавање основних поставки стратегије и тактике менаџмента у екологији и управљању природом, као и стицање довољног нивоа знања о улози еколошког менаџмента и ревизије у општем систему еколошке и природно-ресурсне дјелатности.</p> <p>Задаци предмета:</p> <ul style="list-style-type: none"> – изучавање основних појмова и општих основа менаџмента; – разматрање карактера узајамног дјеловања између предузећа и животне средине; – стицање системске представе о методама и мјерама државног регулисања и управљања природом на макроекономском нивоу; – одређивање суштине, циљева и инструмената еколошког менаџмента у предузећу. 				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				

Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају сљедеће компетенције:
УК-6 – Способан за одређивање и реализацију приоритета сопствене дјелатности и начина усавршавања на основу самоевалуације.
СПК-3 – Способан за организацију и управљање научноистраживачким, научно-производним и експертско-аналитичким радовима уз коришћење широких знања у области управљања природом.

Садржај предмета

Основе савременог менаџмента. Дефиниција појмова „менаџмент” и „менаџер”. Појава менаџмента као самосталне гране науке. Три основна приступа у управљању: процесни, системски и ситуациони. Управљачке функције и процеси који обезбјеђују њихову међусобну зависност и динамичност: планирање, организација, мотивација и контрола. Комуникације у управљању као повезујући процес. Процес доношења одлука. Основни појмови еколошког менаџмента. Предмет еколошког менаџмента. Неопходност стварања система управљања ризиком у друштву. Принципи, објекат, предмет и циљеви еколошког менаџмента (општи и специфични). Функције еколошког менаџмента. Инфраструктура еколошког менаџмента. Форме и структурни елементи еколошког менаџмента. Еколошки менаџмент као управљање процесом човјековог свјесног утицаја на одређене елементе система „друштво – животна средина” ради задовољења потреба. Етапе имплементације система еколошког менаџмента. Утицај предузећа на животну средину и еколошка ревизија. Утицај појединих грана индустрије на животну средину. Основни правци еколошке политике предузећа. Оцјена тренутне еколошке ситуације у предузећу као основа за доношење управљачких одлука у контексту еколошких захтјева, норми и ограничења. Моментална анализа усклађености рада предузећа са еколошким захтјевима. Еколошки менаџмент у предузећу. Принципи рационалног управљања природом на нивоу предузећа. Предности рационалног управљања природом као пут достизања конкурентних предности предузећа. Циљеви еколошког менаџмента предузећа. Еколошки менаџмент у предузећу као систем и процес управљања. „Активни и пасивни еколошки менаџмент”. Мотиви имплементације система еколошког менаџмента. Кораци у формирању еколошког менаџмента у савременом предузећу и критеријуми њихове диференцијације. Формализоване схеме процеса увођења система еколошког менаџмента. Укључивање еколошких аспеката у стратешко планирање развоја предузећа. Еколошка SWOT-анализа и њене етапе. Формирање „зеленог” бизнис-плана, његове варијанте и структура. Организација и управљање еколошком дјелатношћу у предузећу. Основне варијанте организационих облика еколошког менаџмента. Фактори који одређују конкретну форму организације еколошког менаџмента у предузећу. Мотивација и стимулисање еколошког понашања персонала на свим нивоима управљања. Врсте програма еколошке обуке и преквалификације. Правила руковођења и њихова зависност од визије стратешког развоја предузећа. Еколошка ревизија и међународни стандарди. Еколошка ревизија као метод у оквиру општег система еколошког менаџмента. Основне функције, циљеви и врсте еколошке ревизије. План спровођења еколошке ревизије. Међународни стандардизовани системи еколошког менаџмента и еколошке ревизије. Еколошка ревизија и стандарди еколошког менаџмента у Русији. Инструменти еколошког менаџмента. Циљеви еколошког маркирања. „Еколејбл”: суштина, основни начини његовог добијања за произвођаче опасних производа и основни недостаци. Еколошки пасош предузећа као инструмент еколошког менаџмента и основни извор информација о управљању природом на нивоу предузећа. Баланс енергије и материјала (екобаланс) као еколошки оријентисан спој материјалних и енергетских токова.

Методe наставe и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Литература:

Обавезна:

1. Екологија. Основы рационального природопользования: учеб. пособие / Т.А. Хван, М. В. Шинкина ;

рец. : В. Н. Чапек. - 6-е изд., перераб. и доп. - Москва : Юрайт, 2018 - 319 с.

2. Коробко В.И. Экологический менеджмент: учебное пособие. – М.: Юнити-Дана, 2019. – 306 с.

Додатна:

1. Анисимов А.В. Экологический менеджмент: учебник для вузов. – Ростов н/Д.: Феникс, 2009.
2. Белов Г.В. Экологический менеджмент предприятия: учебное пособие для студ. вузов. – М.: Логос, 2004.
3. Бобылёв С.Н., Ходжаев А.Ш. Экономика природопользования. – М.: «ТЕИС», 1997.
4. Бодди Д., Пэйтон Р. Основы менеджмента. СПб: «Питер», 2017.
5. Голуб А.А., Струкова Е.Б. Экономические методы управления природопользованием. – М.: «Аспект Пресс», 2005.
6. Игнатов В.Г., Кокин А.В. Экологичный менеджмент. – Ростов-на-Дону: АООТ «РКИ», 2000
7. Лукьянчиков Н.Н., Потравный И.М. Экономика и организация природопользования. – М.: «ЮНИТИ-ДАНА», 2002.
8. Мазуров Ю.Л., Пакина А.А. Экономика и управление природопользованием. – М.: Издательство МГУ, 2019.
9. Норт К. Основы экологичного менеджмента. – М.: АО «Премьер», 2016.
10. Пахомова Н.В., Эндрес А., Рихтер К.К. Экологический менеджмент. – СанктПетербург: «Питер», 2010.

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Доц. др. Приорова Елена Михајловна	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ФИЛОСОФСКИ ПРОБЛЕМИ ПРИРОДНИХ НАУКА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Трећи</p>	<p>108</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>Проф. др Мапельман В.М.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Циљ савладавања предмета Философски проблеми природних наука представља формирање цјеловитог природно-научног погледа на свијет, усвајање идеје јединства процеса спознаје природних наука, развој вјештине широког философског разматрања конкретних проблема природних наука. Задаци изучавања предмета Философски проблеми природних наука су сљедећи: – формирање цјеловите представе о развоју науке и природних наука као културно-историјских појава; – проучавање природних наука кроз развој актуелних философских проблема и основа савремене науке; – формирање свестране и адекватне (у складу са савременим степеном развоја науке) представе о науци, њеној структури, динамици и научној методологији, као и о улози философских знања у истраживању природних наука; – разматрање философских аспеката природних наука (проблеми живота, еволуционе идеје, принципи системности самоорганизације и др.); – умијеће оцјењивања посљедица истраживања природних наука по будућност људске цивилизације; – формирање способности примјене философских идеја и принципа у будућем професионалном раду; – развој умијећа логичког формулисања, излагања и аргументоване одбране сопственог виђења проблема, као и овладавање техникама полемике, дискусије, дијалога.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				

Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају следеће компетенције:
УК-5 – Способан за анализу и узимање у обзир различитости култура у процесу међукултурне комуникације
ОПК-1 – Способан за коришћење философских концепција и методологије научне спознаје при изучавању различитих нивоа организације материје, простора и времена.

Садржај предмета

Философски проблеми природно-научне спознаје и њихове карактеристике. Карактеристике природних наука. Специфичност природних објеката и варијанте одређивања философских проблема природних наука. Предмет и одређење философије природних наука. Узајамне везе екологије и управљања природом са другим наукама (физиком, хемијом и биологијом). Историја и актуелно стање узајамних веза екологије и управљања природом са технологијом и индустријском производњом. Узајамне везе философије и природних наука. Узајамне везе философије, философије науке и философије екологије: субординација и координација. Формирање еколошких знања, принцип развоја у биологији и екологији. Основне етапе формирања идеје развоја у екологији и биологији. Принцип развоја у биологији и екологији. Теорије преформације епигенезе у објашњавању индивидуалног развоја организама. Историјски развој организама. Основне теорије еволуције (Ж. Ламарк, Ч. Дарвин, Л. С. Берг, А. Н. Северцев). Проблем еколошког прогреса. Екологија и формирање савремене еволуционе слике свијета. Примјена еволуционих представа у различитим гранама научне и философске спознаје (социологија, етика, гносеологија, естетика). Екологија, биологија и биотехнологија. Нови правци у природним наукама. Карактеристике узајамних веза између биологије и екологији у историји и садашњости. Индустријска производња корисних производа и стварање нових материјала. Разрада мјера и технологија за очување природе. Нови правци у савременој екологији и управљању природом као резултат интеграције и синтезе знања из области природних наука. Екологија и мултидисциплинарне области природних наука. Екологија и управљање природом и савремена социокултурна стварност. Узајамне везе природнонаучних дисциплина у науци и образовном систему. Везе савремене екологије и управљања природом са економијом, политиком, правом, етиком. Верзије постанка и суштине живих бића. Појам живота у науци и философији. Разноликост приступа одређењу феномена живота. Основне етапе у развоју представа о суштини живих бића и постанку живота. Философска анализа основа постанка и суштине живих бића. Проблеми системске организације и детерминације екологије. Организованост и цјеловитост живих система. Еволуција представа о организацији и систематичности у екологији (А. Богданов, В. Вернадски, Л. Берталанфи, В. Беклемишев). Разноликост тумачења детерминизма у екологији: телеологија, механички детерминизам, органски детерминизам, акциденционализам, финализам. Раностепеност облика детерминације у живим системима. Феномен «цјелисходности» изградње и функционисања живих система. Еколошки императиви савремене културе. Карактеристике објекта и предмета природних наука. Савремена еколошка криза као одраз кризе цивилизације. Правци промјена биосфере у процесу научно-технолошке револуције. Путеви формирања еколошке културе. Етичке претпоставке за рјешавање еколошких проблема. Екологија и екополитика. Екологија и право. Екологија и економија. Критичка анализа основних сценарија еколошког развоја човјечанства. Нова философија интеракције човјека и природе у контексту концепције одрживог развоја.

Методe наставе и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

1. Обавезна:
2. 1. Шуталева, А. В. Философские проблемы естествознания: учебное пособие для бакалавриата и магистратуры / А. В. Шуталева. — М.: Издательство Юрайт, 2018. 163 с. Режим доступа: www.biblio-online.ru/book/781D7FE3-5E08-4978-A11A-E63FB9327791.
3. 2.. Батурин, Владимир Кириллович. Философия науки [Текст] : учебное пособие для вузов / В. К. Батурин. - М. : ЮНИТИ, 2017. - 303 с.
4. Додатна:
5. 1. Алексеев, Петр Васильевич. Философия: учебник / П. В. Алексеев, А. В. Панин. - 4-е изд., перераб. и доп. - Москва : Проспект : Изд-во Московского ун-та, 2010. - 588 с

6. 2. Лебедев С.А. Философия науки. Общие проблемы. – М.: Издательство МГУ, 2012. – 336 с.
7. 3. Горелов А.А. Концепции современного естествознания. -М.: Высшее образование, 2006
8. 4. Концепции современного естествознания : учебник для вузов / [С. А. Лебедев и др.] ; под ред. С. А. Лебедева. - 2-е изд. - М. : Юрайт, 2011. - 358 с
9. 5. Основы научных исследований: Учеб. пособие /Герасимов Б.И., Дробышева В.В., Злобина Н.В. и др. - М.: Форум, 2009
10. 6. Хорошилова, Л.С. Экологические основы природопользования: учебное пособие / Л. С. Хорошилова, А. В. Аникин, А. В. Хорошилов ; Кемеровский гос. ун-т. - Кемерово : [б. и.], 2012. - 195 с.
11. 7. Чумаков А.Н. Философия в профессиональной деятельности [Текст]: Учебное пособие / А.Н. Чумаков – М.: Проспект, 2013. – 416 с. http://e.lanbook.com/books/element.php?pl1_id=54821

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		

Посебна назнака за предмет

Име и презиме наставника који је припремио податке **Доц. др. Приорова Елена Михајловна**

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>САВРЕМЕНИ ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГИЈЕ И УПРАВЉАЊА ПРИРОДОМ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Трећи</p>	<p>144</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доцент Пољинова О.Е.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>	<p>Облик условљености</p>			
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Циљ савладавања предмета «Савремени проблеми екологије и управљања природом» представља формирање основа еколошког мишљења магистранада, чиме се обезбјеђује комплексан приступ анализи и рјешавању савремених проблема екологије и управљања природом, као и развој вјештина анализе и синтезе информација на основу оцјене перспектива одрживог развоја човјечанства, уз различите облике интеракције друштва, економије и природе. Задаци изучавања предмета «Савремени проблеми екологије и управљања природом» су сљедећи: – формирање представе о савременим проблемима екологије; – разумијевање системског карактера кризних еколошких ситуација; – оспособљавање за критичку анализу еколошки условљених процеса и појава; – стицање представе о појави еколошки напетих ситуација и еколошких криза у историји Русије и свијета; – разматрање основних закона екологије и њихове улоге у животу природе и друштва, основне законитости и механизми функционисања биосфере; – изучавање узајамних веза међу компонентама живе и неживе природе и утицаја људског фактора на њих.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				

Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају следеће компетенције:
ОПК-2 – Способан за коришћење специјалних и нових грана екологије, геоекологије и управљања природом приликом рјешавања научноистраживачких и примијењених задатака струке,
ОПК-3 – Способан за примјену еколошких метода истраживања у рјешавању научноистраживачких и примијењених задатака струке.

Садржај предмета

Савремени еколошки проблеми, њихов глобални карактер и значај за рационално управљање природом. Глобалне еколошке промјене. Савремени проблеми екологије и управљања природом и приступи њиховом изучавању и процјени. Екологија као општенаучни приступ. Екологизација савремених научних знања, економије и производне дјелатности. Улога екологије у разради идеја одрживог развоја. Везе савремених проблема екологије и управљања природом са међународном политичком ситуацијом, стањем свјетске политике и карактеристикама развоја међународне заједнице. Анализа савремене политичке ситуације у свијету као основе одрживог развоја човјечанства. Карактеристике актуелне етапе развоја производних снага и производних односа у свјетској економији. Друштвена достигнућа човјечанства у XXI вијеку. Међународне иницијативе у периоду настанка проблема одрживог развоја и у савременом добу. Природни и антропогени аспекти проблема хране у свијету у савременом добу. Друштвени значај савремених проблема екологије и управљања природом. Анализа савремених проблема екологије и управљања природом у свијету и у Русији са аспекта философске категорије „заједничко и приватно”. Искуство примјене општенаучних истраживачких метода у екологији и управљању природом. Суштина категорије „заједничко и приватно” и њен значај за дедуктивно-индуктивне закључке, анализа проблема и синтеза нових знања. Свјетски еколошки проблеми и њихове регионалне пројаве: загађење животне средине, комплексно оштећење земљишта, смањење биодиверзитета, нестајање шума и др. Оцјена подударности свјетских еколошких проблема са проблемима Русије, анализа узрока сличности и разлика. Проблем очувања биодиверзитета као глобални проблем екологије и управљања природом. Очување биолошке разноврсности (биодиверзитета) зарад одрживог развоја. Измјене биодиверзитета и њихови узроци. Природни и антропогени фактори који утичу на стање биодиверзитета. Очување биолошке разноврсности. Принципи и приступи у очувању биодиверзитета. Основе стратегије очувања и обнове биодиверзитета. Формирање мреже заштићених подручја на међународном и националном нивоу, правци усавршавања. Еколошко-правни режим заштите биодиверзитета. Природно-ресурсни проблем и начини његовог рјешавања у Русији и свијету. Природно-ресурсни потенцијал Земље и проблеми његовог искориштавања и трошења. Улога природних ресурса у развоју друштва. Развој мреже заштићених подручја у Русији и свијету. Национални и руски рехабилитациони програми обнове продуктивности природних система (примјери) и заштите животне средине. Проблеми организације и развоја заштићених подручја. Формирање мреже заштићених подручја, правци усавршавања. Државна политика РФ у области осигурања еколошке безбједности државе и одрживог развоја. Еколошка ситуација у Руској Федерацији. Неопходност обезбјеђивања еколошке безбједности. Концепција преласка на одрживи развој у Русији. Државна политика у области екологије с циљем одрживог развоја и обезбјеђења повољне животне средине. Природни фактори заштите савремених проблема екологије и управљања природом. Природна ограничења одрживог развоја. Природни фактори нестабилности биосфере. Комплексни карактер савремених проблема екологије и управљања природом. Климатски и хидролошки фактори нестабилности биосфере и нарушавања животне средине. Еколошке посљедице цунамија и њихов значај за одрживи развој региона. Тропски циклони као фактори нарушавања животне средине на Земљи и ограничења одрживог развоја. Поплаве у областима Земље: фактори, посљедице, технолошке заштитне мјере, еколошки ризици. „Искре живота” као природни фактори заштите савремених проблема хране. Проблеми процјене космичких утицаја на биосферу и перспективе одрживог развоја. Ноосфера, ноосферогенеза и нестабилност биосфере и њихов концептуални значај за обезбјеђивање одрживог развоја човјечанства.

Методe наставe и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Обавезна:

1. Екологија. Основы рационального природопользования: учеб. пособие / Т.А. Хван, М. В. Шинкина ; рец. : В. Н. Чапек. - 5-е изд., перераб. и доп. - Москва : Юрайт, 2018 - 319 с.
2. Саркисов О. Р. Экологическая безопасность и эколого-правовые проблемы в области загрязнения

окружающей среды. Учебное пособие /О.Р. Саркисов, Е.Л. Любарский, С.Я. Казанцев. – М.: Юнити-Дана, 2019 – 232с.

Додатна:

1. Арустамов, Э. А. Экологические основы природопользования: учебник / Э. А. Арустамов, Н. В. Баркалова, И. В. Левакова. - 2-е изд. перераб. и доп. - М.: Изд.-торг. корпорация "Дашков и К", 2015. - 320 с.
2. Карпенков, С.Х. Экология : учебник для вузов / С.Х. Карпенков. - М. : Директ-Медиа, 2015 - 662 с. (ЭБС «Университетская библиотека онлайн»)
3. Протасов В. Ф. Экология, охрана природы : законы, кодексы, платежи, показатели, нормативы, Госты, экологическая доктрина, Киотский протокол, термины и понятия, экологическое право : учебное пособие для вузов / В.Ф. Протасов.- М.: Финансы и статистика, 2016.
4. Современные проблемы экологии и природопользования /. - Ставрополь:Ставропольский Государственный аграрный университет, 2013 -124с. (ЭБС «Университетская библиотека онлайн»)
5. Хавкина, Т. К. Антропогенное изменение окружающей среды и здоровье человека [Электронный ресурс]: учебное пособие / Т. К. Хавкина. - Саратов, 2010. - 222 с.
6. Экологическое право: учебник для сред. проф. образования по юрид. спец. / Казанцев, Сергей Яковлевич [и др.] ; под ред. С. Я. Казанцева. - М. : Академия, 2014. - 175 с. - (Среднее профессиональное образование).

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Доц. др. Приорова Елена Михајловна	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ – ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>КОМПЈУТЕРСКЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И СТАТИСТИЧКЕ МЕТОДЕ У ЕКОЛОГИЈИ И УПРАВЉАЊЕ ПРИРОДОМ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ЕСТS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Трећи</p>	<p>108</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доцент Кузнецов С.В.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p> <p>нема</p>	<p>Облик условљености</p>			
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Циљ савладавања предмета - формирање информатичке компетенције студената, адекватне постојећем степену развоја рачунарске технологије и апликативног софтвера.</p>				
<p>Задачи предмета:</p>				
<p>– теоријска и практична обука студената за коришћење савремених програма за обраду података и решавање еколошких проблема и проблема из области управљања животном средином како у образовном процесу тако и у изради магистарског рада и у даљем стручном раду; овладавање начинима разумевања и критичке анализе научних информација.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				

Исходи учења (стечена знања):

Као резултат изучавања овог предмета, студенти развијају следеће компетенције:

УК-1 Може да изврши критичку анализу проблемских ситуација на основу систематског приступа, развије стратегију деловања;

ОПК-5 Може да решава проблеме професионалне делатности у области екологије, управљања природом и заштите природе коришћењем информационих и комуникационих технологија, укључујући геоинформационе технологије.

Садржај предмета

Теоријске основе компјутерских технологија, њихова улога и место у систему информационо-комуникационих технологија. Савремене компјутерске технологије у екологији и управљању природом и перспективи њиховог развоја. Савремени софтверски алати и њихова употреба у екологији и управљању природом. Основни приступи и методе коришћења рачунарских технологија у еколошким истраживањима. Употреба компјутерских технологија за решавање проблема просторне анализе природних система. Методе примене компјутерских технологија за решавање проблема прогнозирања стања природних система, развоја еколошког туризма и рекреације. Методе коришћења компјутерских технологија за решавање проблема процене динамике гео- и екосистема. Примена компјутерских технологија за решавање проблема развоја еколошког туризма и рекреације. Статистичке методе у екологији и управљању природом (еколошки туризам и рекреација)

Методе наставе и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Литература:

Основна литература:

1.] Блиновская, Я.Ю. Введение в геоинформационные системы [Электронный ресурс]: учеб. пособие /Блиновская Я.Ю., Задоя Д.С. - 2-е изд. - М.: Форум, 2016. - 112 с. – Режим доступа: <http://znanium.com/bookread2.php?book=509427>
2. Мананков, А. В. Геоэкология. Методы оценки загрязнения окружающей среды [Электронный ресурс]: учебник и практикум для вузов. — 2-е изд. — М. : Юрайт, 2019. — 209 с. — Режим доступа: <https://biblio-online.ru/viewer/geoekologiya-metody-ocenki-zagryazneniya-okruzhayushey-sredy-434627#page/1>
3. Наумов, П.П. Основы комплексного мониторинга ресурсов природопользования [Текст]: теория, методология, концепция: учебник для бакалавров. - СПб. : Лань, 2019. - 196с.

Додатна литература:

1. Геоинформационные системы [Электронный ресурс] : лаб. практикум. - Ставрополь: Северо-Кавказский федеральный университет, 2017. — 159 с. — Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/75569.html>
2. Дергачёв, В.А. Регионоведение [Электронный ресурс] : учеб. пособие для вузов / В.А. Дергачёв, Л.Б. Вардомский. — 2-е изд. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2017. — 519 с. — Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/71048.html>
3. Дмитренко, В.П. Экологический мониторинг техносферы [Текст] : учеб. пособие для вузов / В. П. Дмитренко, Е. В. Сотникова, А. В. Черняев. - 2-е изд. - СПб. : Лань, 2019. - 368с.
4. Жуковский, О.И. Геоинформационные системы [Электронный ресурс] : учеб. пособие. — Томск: Эль Контент, 2014. — 130 с. — Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/72081.html>
5. Карманов, А.Г. Геоинформационные системы территориального управления [Электронный ресурс] : учеб. пособие / А.Г. Карманов, А.И. Кнышев, В.В. Елисеева. — СПб. : Университет ИТМО, 2015. — 128 с.— Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/68650.html>
6. Кондратьева, И.В. Экономический механизм государственного управления природопользованием [Текст] : учеб. пособие. - СПб. : Лань, 2018. - 388с.
7. Котиков, Ю.Г. Геоинформационные системы [Электронный ресурс] : учеб. пособие. — СПб. : Санкт-Петербургский гос. архитектурно-строительный университет, 2016. — 224 с. — Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/63633.html>
8. Кузнецов, Л. М. Основы природопользования и природообустройства : учебник для вузов / Л. М. Кузнецов, А. Ю. Шмыков. — Москва : Юрайт, 2020. — 304 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/451254>

9. Севрюкова, Е.А. Экологический мониторинг [Текст] : учебник для вузов. - М. : Юрайт, 2020. - 397с.
10. Трифонова Т.А., Геоинформационные системы и дистанционное зондирование в экологических исследованиях : учеб. пособие для вузов / Трифонова Т.А., Мищенко Н.В., Краснощеков А.Н. - М.: Академический Проект, 2020. - 352 с. - Текст : электронный. - URL : <https://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785829129996.html>
11. Хван, Т. А. Экология. Основы рационального природопользования : учебник для вузов. — 6-е изд. — Москва : Юрайт, 2020. — 253 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/449823>

Отворени Интернет ресурси који се налазе на серверима земље језика који се проучава:

1. www.eLibrary.ru
2. <http://www.asian.com.ua/about>
3. <http://planetolog.ru/>
4. <http://www.gisinfo.ru/download/prezents.htm>
5. <http://www.ntsomz.ru/>
6. http://www.e-biblio.ru/book/bib/01_informatika/infteh/book/index.htm
7. <http://sovzond.ru/press-center/geomatics/>
8. <http://earthexplorer.usgs.gov>
9. <http://gis-lab.info/qa/landsat-bandcomb.html>
10. Единый электронный каталог Российской государственной библиотеки [Электронный ресурс] URL: <http://rsl.ru/ru/s97/s339> (дата обращения 05.02.2016)
11. Электронный банк диссертаций Российской государственной библиотеки [Электронный ресурс] URL: <http://www.stepen.ru/bank/> (дата обращения 05.02.2016)
12. Информационные профессиональные базы данных, информационные справочные и поисковые системы

Облици провере знања и оцењивања			
Семинарски рад, Завршни испит			
Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности току предавања	уДа		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Приорова Ј.М., ванредни професор	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <hr/> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>МЕТОДЕ ОЦЈЕНЕ УТИЦАЈА ЧОВЈЕКА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Трећи</p>	<p>108</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доцент Лобжанидзе Н.Е.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ:</p> <p>Циљ савладавања предмета Методе оцјене утицаја човјека на животну средину представља формирање комплексног система знања о методама оцјене утицаја човјека на животну средину, принципима и приступима у заштити животне средине, основним економским и државним механизмима заштите животне средине, општим и регионалним стратегијама заштите животне средине, мониторингу и еколошкој експертизи, општим и регионалним стратегијама заштите животне средине, антропогеним и техногеним факторима утицаја на животну средину.</p> <p>Задаци предмета:</p> <p>формирање знања о основним методама оцјене утицаја на животну средину;</p> <p>– изучавање основних проблема оцјене утицаја на животну средину, развој системског приступа у области оцјене утицаја на животну средину;</p>				

– формирање комплексног приступа у области оцјене утицаја на животну средину на основу примијењених еколошких истраживања о спровођењу мониторинга екосистема (укључујући и регионалне), о спровођењу комплексног еколошког истраживања биота у условима антропогеног утицаја.

Исходи учења (стечена знања)

Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају сљедеће компетенције:

УК-2 – Способан за управљање пројектом у свим његовим етапама.

СПК-1 – Способан за формулисање проблема, задатака, метода научног истраживања, закључака и практичних препорука на основу репрезентативних и оригиналних резултата истраживања.

Садржај предмета

Основне области оцјене утицаја на животну средину. Предмет и методе оцјене утицаја на животну средину. Елементи оцјене стања околине. Карактеристике опште регионалне оцјене стања животне средине. Методе оцјене утицаја на животну средину. Животна средина као цјеловит и избалансиран систем. Животна средина као цјеловит и избалансиран систем. Методе оцјене утицаја на животну средину. Биосфера. Типови и чиниоци екосистема. Токови енергије и кружење материја у екосистемима. Утицај на екосистеме. Еколошка заштита и очување животне средине. Основни принципи заштите животне средине. Мјере заштите природе. Улога техничког прогреса. Рационално коришћење природних ресурса. Биотехнологије заштите животне средине. Квалитет животне средине и њено нормирање. Еколошка стандардизација и нормирање. Еколошка експертиза. Еколошки ризик. Еколошки мониторинг. Еколошка контрола. Еколошка безбједност човјека. Еколошко-економски приступи у заштити околине. Еколошко-економски приступи у заштити околине. Еколошко образовање, васпитање и култура. Државна евиденција о природним ресурсима. Катастри. Економска стимулација заштите животне средине и природе.

Методе наставе и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Литература:

Обавезна:

Екологија. Основы рационального природопользования: учеб. пособие / Т.А. Хван, М. В. Шинкина ; рец. : В. Н. Чапек. - 5-е изд., перераб. и доп. - Москва : Юрайт, 2018 - 319 с.

2. Саркисов О. Р. Экологическая безопасность и эколого-правовые проблемы в области загрязнения окружающей среды. Учебное пособие / О.Р. Саркисов, Е.Л. Любарский, С.Я. Казанцев. – М.: Юнити-Дана, 2019 – 232с.

Додатна:

Колесников, Е. Ю. Оценка воздействия на окружающую среду. Экспертиза безопасности: учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры / Е. Ю. Колесников, Т. М. Колесникова. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2019 — 469 с. — (Серия : Бакалавр и магистр. Академический курс). — ISBN 978-5-534-09296-7. — Текст : электронный // ЭБС Юрайт [сайт]. — URL: <https://biblio-online.ru/bcode/427583>

2. Масленникова, И. С. Экологический менеджмент и аудит : учебник и практикум для бакалавриата и специалитета / И. С. Масленникова, Л. М. Кузнецов. — Москва : Издательство Юрайт, 2019 — 328 с. — (Серия : Бакалавр и специалист). — ISBN 978-5-534-10741-8. — Текст : электронный // ЭБС Юрайт

[сайт]. — URL: <https://biblio-online.ru/bcode/431430>

3. Экологические аспекты городской среды [Электронный ресурс] : учебно-методическое пособие / сост. И. И. Фирулина, А. А. Сидоров. - Самара : Изд-во Самар. гос. экон. ун-та, 2018 – 177 с. - ISBN 978-5-94622-844-2. <http://lib1.sseu.ru/MegaPro/Web> - Тихонова, И.О. 4.Экологический мониторинг водных объектов: учебное пособие для вузов

/И.О.Тихонова, Н.Е.Кручинина, А.В.Десятов.- М.: Форум: ИНФРА-М, 2012.- 152 с.

- Тихонова, И.О. Экологический мониторинг атмосферы: учебное пособие для вузов

/И.О.Тихонова, В.В.Тарасов, Н.Е.Кручинина.- М.: Форум: ИНФРА-М, 2013.- 136 с.

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Доц. др. Приорова Елена Михајловна	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>УПРАВЉАЊЕ НАУЧНИМ ПРОЈЕКТИМА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Четврти</p>	<p>180</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доцент Птуха Н.И.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Циљ савладавања предмета Циљ предмета је формирање знања у области теорије и праксе управљања научним пројектима и способности примјене технологије планирања, реализације и анализе пројеката. Задаци предмета: <ul style="list-style-type: none"> – формирање представа о основним приступима у организацији пројектне дјелатности; – овладавање методама организационе дијагностике; – овладавање вјештинама изградње организационих структура у пројектној активности; – одређивање циља, предметне области и структуре научног пројекта; – одабир програмских средстава за рјешавање основних задатака у управљању пројектом. </p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				

Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају следеће компетенције:
 УК-2 – Способан за управљање пројектом у свим његовим етапама.
 УК-3 – Способан за организацију и руковођење тимом и израду тимске стратегије зарад постизања задатог циља.
 ОПК-6 – Способан за пројектовање, представљање, одбрану и дистрибуцију резултата своје професионалне дјелатности, укључујући и научноистраживачку.

Садржај предмета

Увод у управљање научним пројектима. Процеси и функције управљања пројектима. Постављање циљева пројекта. Календарско планирање и организација система контроле пројекта. Управљање ризицима на пројекту. Управљање комуникацијама у научном пројекту. Информационе технологије и управљање пројектима.

Методе наставе и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Обавезна:

1. Анисимов, А.В. Еколошки менаџмент : учеб. пособие для вузов /А.В. Анисимов, Т. Ю. Анопченко, Д. Ю. Савон. - М. : КНОРУС, 2017. - 352с. - Текст: непосредственный.
2. Земсков, Ю.П. Основы проектной деятельности : учеб.пособие / Ю. П. Земсков, Е. В. Асмолова. - 2-е изд. - СПб. : Лань, 2020. - 184с. – Текст: непосредственный.
- 1 Лапыгин Ю.Н. Построение управленческой команды. // М.: НИЦ ИНФРА-М. 2016. 300 с.
- 2 Попов Ю.И. Управление проектами: учебное пособие для студентов вузов // Ю.И. Попов, О.В. Яковенко / М.: ИНФРА-М, 2010. 208 с.
- 3 Селюк А.В. Управление проектной командой: учебное пособие. // А.В. Селюк, С.С. Денисова / Тюмень: Издательство Тюменского государственного университета. 2013. 216 с.
- 4 Управление проектами: практикум / сост. Е.Д. Молчанова. / Иркутск: ИрГУПС, 2017. – 52 с.

Додатна:

1. Ильина, О. Н. Методология управления проектами: становление, современное состояние и развитие. — Москва : ИНФРА-М, 2019. — 208 с. — Текст : электронный. - URL: <https://znanium.com/read?id=339108>
- 2 Масленникова, И.С. Еколошки менаџмент и аудит : учебник и практикум для вузов / И. С. Масленникова, Л. М. Кузнецов. - М. : Юрайт, 2020. - 328с.- Текст: непосредственный.
- 3 Поляков, Н.А. Управление инновационными проектами : учебник и практикум для вузов / Н. А. Поляков, О. В. Мотовилов, Н. В. Лукашов. - М. : Юрайт, 2020. - 330с. – Текст: непосредственный.
- 4 Тихомирова, О.Г. Управление проектом: комплексный подход и системный анализ. — М.: ИНФРА-М, 2018.— 300 с. – Приступ: <https://znanium.com/bookread2.php?book=942737>

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Доц. др. Приорова Елена Михајловна	

 	<p>МОСКОВСКИ ДРЖАВНИ РЕГИОНАЛНИ УНИВЕРЗИТЕТ ФАКУЛТЕТ БЕЗОПАСНОСТИ Улица Вери Волошиној 24, 141014 Московска регија, град Митишћи</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ – ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>Страни језик у професионалној комуникацији (српски)</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета Обавезни</p>	<p>Семестар Трећи</p>	<p>Фонд часова 108</p>	<p>Број ECTS бодова -</p>
<p>Наставници</p>	<p>Проф. др Драгомир Козомара</p>			
<p>Условљеност другим предметима нема</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ:</p>				
<p>Предмет има циљ да студенти овладавају основним знањима о устројству и функционисању система стандардног српског језика, првенствено на плану фонетског, морфолошког и синтаксичког нивоа језичке структуре, како би, без обзира на врсту занимања којом ће се бавити, уз стечено знање могли да оставе утисак образоване личности у окружењу у ком дјелују.</p> <p>Задаци предмета:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да студенти на основу усвојеног градива самостално наставе усавршавање српског језика; - да стечено знање студентима служи у свакодневној комуникацији; - да систем учења буде репрезентативног карактера како би се могао примијенити и у изучавању мање или више сродних научних дисциплина. - да српски језик буде популаризован и мимо матичног говорног простора. 				

Исходи учења (стечена знања):

Након што одслушају предавања, студенти ће бити у стању да лакше примијене знања из свих наведених нивоа језичке структуре.

Садржај предмета

Општи дио: Језик, говор, комуникација. Мјесто српског језика међу другим језицима (по ареалној, типолошкој и генетској класификацији). Појам књижевног језика. Језици српске писмености до 19. вијека (старословенски, српкословенски, рускословенски, славеносрпски). Формирање савременог књижевног језика.

Фонетика: Појам гласа. Говорни апарат. Гласовни систем српског књижевног језика: а) вокали – артикулационе особине и класификације по хоризонталној и вертикалној артикулацији језика, као и по отворености; б) сугласници (сонанти и консонанти) – артикулационе особине и класификације по начину и мјесту изговора (творбе). Напомене о основним типовима гласовних промјена и гласовне промјене појединачно: једначења (асимилације) сугласника по звучности и мјесту изговора (творбе), губљења (редукције) сугласника, палатализације задњонепчаних сугласника, јотовања, непостојано *a*, промјена *o* у *e*, промјена *-l* у *-o*, апофонија (превој) вокала, хијат (зијев), метатеза, хаплоглогија. Глас *јат* и његови рефлекси.

Морфологија: Врсте ријечи. Промјенљиве врсте ријечи: а) именице (значења, класификације, деклинација), б) придјевци (значења, класификације, придјевски вид, деклинација, компарација, в) замјенице (значења и употреба, класификације, деклинација), г) бројеви (значења, класификације, деклинација), д) глаголи (значења, класификације, глаголски вид, глаголски род (прелазност радње), грађење глаголских облика – простих и сложених). Непромјенљиве врсте ријечи: прилози, приједлози, везници, узвици и рјечце.

Начини богаћења лексике. Основни модели (начини) грађења (творбе) нових ријечи од већ постојећих ријечи: а) извођење (деривација/ суфиксална творба), б) префиксална творба, в) слагање (композиција), г) комбиновани поступци, д) конверзија (претварање).

Из лексикологије: Основна лексичка значења ријечи. Метафорска и метонимијска значења ријечи. Полисемија. Хомонимија. Синонимија. Антонимија. Фразеологизми. Лексика српског језика с обзиром на сферу употребе.

Синтакса: Појам синтагме. Детерминативне (одредбене и допунске) и функционалне синтагме. Проста реченица (клауза) и дијелови њене структуре: субјекат (граматички и логички), предикат (глаголски и именски). Именичке и глаголске одредбе и допуне (модификатори): атрибут, апозиција, прилошке одредбе (адвербијали). Типови (врсте) сложених реченица: а) независне, б) зависне реченице. Основни подаци о значењима глаголских облика.

Методe наставe и савладавање градива

Предавања, вјежбе, рад на тексту, студентски реферати.

Књиге и други наставни материјал

Литература:

Основна литература:

М. Стевановић, *Граматика српског (српскохрватског) језика* (било које издање);

Ж. Станојчић – Љ. Поповић, *Граматика српског језика* (уџбеник за 1, 2, 3. и 4. разред средње школе), Београд (било које издање);

Б. Остојић, *Кратка прегледна граматика српског језика*, Земун (било које издање);

М. Пешикан, Ј. Јерковић, М. Пижурца, *Правопис српскога језика*, Матица српска, Нови Сад (издање не би требало да буде старије од 2010).

П. Пипер, И. Клајн, *Нормативна граматика српског језика*, Матица српска, Нови Сад 2015 (одабрана поглавља).

Додатна литература:

Препоручује се употреба различитих рјечника српског језика, првенствено *Речника српскога језика* Матице српске (било које издање).

Облици провјере знања и оцјењивања			
Семинарски рад, Завршни испит			
Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Проф. др Драгомир Козомара, ванредни професор	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ЕКОЛОШКИ МЕНАЏМЕНТ И РЕВИЗИЈА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Четврти</p>	<p>144</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доцент Птуха Н.И.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p> <p>нема</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Циљ савладавања предмета Еколошки менаџмент и ревизија представља изучавање основних поставки стратегије и тактике менаџмента у екологији и управљању природом, као и стицање довољног нивоа знања о улози еколошког менаџмента и ревизије у општем систему еколошке и природно-ресурсне дјелатности.</p> <p>Задаци предмета:</p> <ul style="list-style-type: none"> – изучавање основних појмова и општих основа менаџмента; – разматрање карактера узајамног дјеловања између предузећа и животне средине; – стицање системске представе о методама и мјерама државног регулисања и управљања природом на макроекономском нивоу; – одређивање суштине, циљева и инструмената еколошког менаџмента у предузећу. 				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				

Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају сљедеће компетенције:
УК-6 – Способан за одређивање и реализацију приоритета сопствене дјелатности и начина усавршавања на основу самоевалуације.
СПК-3 – Способан за организацију и управљање научноистраживачким, научно-производним и експертско-аналитичким радовима уз коришћење широких знања у области управљања природом.

Садржај предмета

Основе савременог менаџмента. Дефиниција појмова „менаџмент” и „менаџер”. Појава менаџмента као самосталне гране науке. Три основна приступа у управљању: процесни, системски и ситуациони. Управљачке функције и процеси који обезбјеђују њихову међусобну зависност и динамичност: планирање, организација, мотивација и контрола. Комуникације у управљању као повезујући процес. Процес доношења одлука. Основни појмови еколошког менаџмента. Предмет еколошког менаџмента. Неопходност стварања система управљања ризиком у друштву. Принципи, објекат, предмет и циљеви еколошког менаџмента (општи и специфични). Функције еколошког менаџмента. Инфраструктура еколошког менаџмента. Форме и структурни елементи еколошког менаџмента. Еколошки менаџмент као управљање процесом човјековог свјесног утицаја на одређене елементе система „друштво – животна средина” ради задовољења потреба. Етапе имплементације система еколошког менаџмента. Утицај предузећа на животну средину и еколошка ревизија. Утицај појединих грана индустрије на животну средину. Основни правци еколошке политике предузећа. Оцјена тренутне еколошке ситуације у предузећу као основа за доношење управљачких одлука у контексту еколошких захтјева, норми и ограничења. Моментална анализа усклађености рада предузећа са еколошким захтјевима. Еколошки менаџмент у предузећу. Принципи рационалног управљања природом на нивоу предузећа. Предности рационалног управљања природом као пут достизања конкурентних предности предузећа. Циљеви еколошког менаџмента предузећа. Еколошки менаџмент у предузећу као систем и процес управљања. „Активни и пасивни еколошки менаџмент”. Мотиви имплементације система еколошког менаџмента. Кораци у формирању еколошког менаџмента у савременом предузећу и критеријуми њихове диференцијације. Формализоване схеме процеса увођења система еколошког менаџмента. Укључивање еколошких аспеката у стратешко планирање развоја предузећа. Еколошка SWOT-анализа и њене етапе. Формирање „зеленог” бизнис-плана, његове варијанте и структура. Организација и управљање еколошком дјелатношћу у предузећу. Основне варијанте организационих облика еколошког менаџмента. Фактори који одређују конкретну форму организације еколошког менаџмента у предузећу. Мотивација и стимулисање еколошког понашања персонала на свим нивоима управљања. Врсте програма еколошке обуке и преквалификације. Правила руковођења и њихова зависност од визије стратешког развоја предузећа. Еколошка ревизија и међународни стандарди. Еколошка ревизија као метод у оквиру општег система еколошког менаџмента. Основне функције, циљеви и врсте еколошке ревизије. План спровођења еколошке ревизије. Међународни стандардизовани системи еколошког менаџмента и еколошке ревизије. Еколошка ревизија и стандарди еколошког менаџмента у Русији. Инструменти еколошког менаџмента. Циљеви еколошког маркирања. „Еколејбл”: суштина, основни начини његовог добијања за произвођаче опасних производа и основни недостаци. Еколошки пасош предузећа као инструмент еколошког менаџмента и основни извор информација о управљању природом на нивоу предузећа. Баланс енергије и материјала (екобаланс) као еколошки оријентисан спој материјалних и енергетских токова.

Методe наставe и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Литература:

Обавезна:

3. Экология. Основы рационального природопользования: учеб. пособие / Т.А. Хван, М. В. Шинкина ;

рец. : В. Н. Чапек. - 6-е изд., перераб. и доп. - Москва : Юрайт, 2018 - 319 с.

4. Коробко В.И. Экологический менеджмент: учебное пособие. – М.: Юнити-Дана, 2019. – 306 с.

Додатна:

11. Анисимов А.В. Экологический менеджмент: учебник для вузов. – Ростов н/Д.: Феникс, 2009.
12. Белов Г.В. Экологический менеджмент предприятия: учебное пособие для студ. вузов. – М.: Логос, 2004.
13. Бобылёв С.Н., Ходжаев А.Ш. Экономика природопользования. – М.: «ТЕИС», 1997.
14. Бодди Д., Пэйтон Р. Основы менеджмента. СПб: «Питер», 2017.
15. Голуб А.А., Струкова Е.Б. Экономические методы управления природопользованием. – М.: «Аспект Пресс», 2005.
16. Игнатов В.Г., Кокин А.В. Экологичный менеджмент. – Ростов-на-Дону: АООТ «РКИ», 2000
17. Лукьянчиков Н.Н., Потравный И.М. Экономика и организация природопользования. – М.: «ЮНИТИ-ДАНА», 2002.
18. Мазуров Ю.Л., Пакина А.А. Экономика и управление природопользованием. – М.: Издательство МГУ, 2019.
19. Норт К. Основы экологичного менеджмента. – М.: АО «Премьер», 2016.
20. Пахомова Н.В., Эндрес А., Рихтер К.К. Экологический менеджмент. – СанктПетербург: «Питер», 2010.

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Доц. др. Приорова Елена Михајловна	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ЕКОЛОШКА ТОКСИКОЛОГИЈА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Четврти</p>	<p>108</p>	
<p>Наставници</p>	<p>доцент Јакуцени С.П</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>	<p>Облик условљености</p>			
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Циљ савладавања предмета Еколошка токсикологија представља формирање екоцентричног погледа на проблеме очувања функција и разноврсности свих представника биоте, који се налазе под притиском индустријске интоксикације.</p> <p>Задаци изучавања предмета Еколошка токсикологија су:</p> <ul style="list-style-type: none"> – савладавање основних појмова токсикологије и екотоксикологије; – формирање знања о природним и антропогеним токсинима, њиховом понашању и трансформацији у различитим срединама и живим организмима, токсичним ефектима и њиховој улози у животу биосфере; – стицање представа о методама контроле и оцјене токсичних ефеката. 				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				
<p>Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају сљедеће компетенције:</p>				
<p>УК-1 – Способан за вршење критичке анализе проблемских ситуација на основу системског приступа и за израду стратегије дјеловања.</p>				
<p>СПК-1 – Способан за формулисање проблема, задатака, метода научног истраживања, закључака и практичних препорука на основу репрезентативних и оригиналних резултата истраживања.</p>				

Садржај предмета
<p>Увод: формирање индустријске интоксикације биоте. Извори појаве потенцијално токсичних материја у животној средини. Појам токсичности, механизам токсичног дјеловања, биодоступност. Ксенобиотици и ксенобиотичка концентрација. Циљеви и задаци еколошке токсикологије. Хигијенски (епидемиолошки) приступи, научни и законодавни задаци еколошке токсикологије. Ксенобиотички профил средине. Разлика у појмовима екополутанта и екотоксиканта. Циљане емисије токсичних материја, хаварије и др. Екотоксикокинетика: понашање материја у животној средини. Општа схема реализације токсичног дјеловања. Основни физичко-хемијски параметри материја. Путеви доспијевања токсичних материја у организме. Веза канцерогености са хемијском структуром. Фактори који утичу на биоакumulацију. Расподјела и депоновање материја у организму. Стресови и секундарна интоксикација. Улога дијета у ојени токсичног утицаја. Биоиндикатори концентрације, биодоступност и хемијска анализа. Екотоксикокинетика: понашање материја у животној средини. Општа схема реализације токсичног дјеловања. Основни физичко-хемијски параметри материја. Путеви доспијевања токсичних материја у организме. Веза канцерогености са хемијском структуром. Фактори који утичу на биоакumulацију. Расподјела и депоновање материја у организму. Стресови и секундарна интоксикација. Улога дијета у ојени токсичног утицаја. Биоиндикатори концентрације, биодоступност и хемијска анализа. Екотоксикодинамика: механизми дјеловања и утицај фактора средине на токсични ефекат. Аутокотоксични ефекти. Демекотоксични ефекти. Резистенција у популацији. Синекотоксични ефекти. Деформација односа између врста. Акутна и хронична токсичност, дозе и концентрације. Екотоксична опасност и ризик. Примјери крупних хаварија и еколошких катастрофа. Хронична екотоксичност као основни проблем екотоксикологије. Механизми екотоксичности. Синергизам и антагонизам. Токсични ефекти при заједничком дјеловању фактора средине. Екотоксикометрија. Експозициона и апсорбована доза. Смртни и не-смртни ефекти. Брзи и спори отрови. Парадоксални полифазни ефекти. Хемијска хормеза. Ефекти минималних доза суперекотоксиканата. Проблем екстраполације токсикометријских података. Основне класе токсичних материја. Политропност дејства отрова и основне класе токсичних материја. Супстанце раздражујућег дејства. Неуротропни отрови. Хепатотропни отрови. Карактеристике екотоксиканата опасних за човјека. Токсичност тешких метала (кадмијума, живе, олова). Токсичност радионуклида, нафте и нафтних деривата. Токсичност полицикличних ароматичних угљоводоника. Токсичност полихалогенизованих ароматичних угљоводоника (добензофурани, дибензодиоксиами и бифенили). Токсичност хлорисаних бензола.</p>
Методe наставe и савладавање градива
Предавање, модификовано предавање, презентација, вежбе.
Књиге и други наставни материјал
<p>Основна литература</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шуталева, А. В. Философские проблемы естествознания: учебное пособие для бакалавриата и магистратуры / А. В. Шуталева. — М.: Издательство Юрайт, 2018. 163 с. Режим доступа: www.biblio-online.ru/book/781D7FE3-5E08-4978-A11A-E63FB9327791. 2. Батурин, Владимир Кириллович. Философия науки [Текст] : учебное пособие для вузов / В. К. Батурин. - М. : ЮНИТИ, 2017. - 303 с. <p>Додатна литература</p>

1. Алексеев, Петр Васильевич. Философия: учебник / П. В. Алексеев, А. В. Панин. - 4-е изд., перераб. и доп. - Москва : Проспект : Изд-во Московского ун-та, 2010. - 588 с
2. Лебедев С.А. Философия науки. Общие проблемы. – М.: Издательство МГУ, 2012. – 336 с.
3. Горелов А.А. Концепции современного естествознания. -М.: Высшее образование, 2006.
4. Концепции современного естествознания : учебник для вузов / [С. А. Лебедев и др.] ; под ред. С. А. Лебедева. - 2-е изд. - М. : Юрайт, 2011. - 358 с
5. Основы научных исследований: Учеб. пособие /Герасимов Б.И., Дробышева В.В., Злобина Н.В. и др. - М.: Форум, 2009
6. Хорошилова, Л.С. Экологические основы природопользования: учебное пособие / Л. С. Хорошилова, А. В. Аникин, А. В. Хорошилов ; Кемеровский гос. ун-т. - Кемерово : [б. и.], 2012. - 195 с.
7. Чумаков А.Н. Философия в профессиональной деятельности [Текст]: Учебное пособие / А.Н. Чумаков – М.: Проспект, 2013. –416 с. http://e.lanbook.com/books/element.php?pl1_id=54821

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке			
Доц. др. Приорова Елена Михајловна			

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ОДРЖИВИ РАЗВОЈ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Обавезни</p>	<p>Четврти</p>	<p>108</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>доцент Колесова Е.В.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Циљ савладавања предмета Одрживи развој представља формирање знања и погледа на свијет који ће омогућити: спознају неопходности преласка са традиционалних модела развоја на одрживи тип; узимање у обзир друштвених и еколошких фактора у сфери своје професионалне дјелатности; овладавање неопходним и довољним нивоом компетенција за рјешавање задатака у различитим областима професионалне, научне, културне и свакодневне сфере дјелатности на основу изучавања концептуалних поставки модела одрживог развоја човјечанства, стратегија развоја цивилизације с циљем очувања животне средине, могућности обезбјеђивања повољних услова за човјека и припреме друштва за рјешавање проблема са којима ће се сусрести у будућности.</p> <p>Задаци предмета:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ изучавање основних поставки теорије и методологије одрживог развоја друштвених система; ☐ изучавање основних принципа, средстава, метода осигурања безбједности и очувања здравља при интеракцији човјека са различитим срединама, укључујући и услове образовне средине; ☐ формирање разумијевања улоге социјалног и еколошког фактора у дугорочном одрживом развоју; ☐ формирање вјештина анализе политичких, економских и социјалних процеса у контексту одрживог развоја; ☐ формирање вјештина истраживања које се базирају на идејама одрживог развоја у оквиру других дисциплина и праваца 				

☐ стицање практичних вјештина у области разраде и реализације дугорочних програма одрживог развоја.
Исходи учења (стечена знања) Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају сљедеће компетенције: УК-6 – Способан за одређивање и реализацију приоритета сопствене дјелатности и начина усавршавања на основу самоевалуације. СПК-2 – Способан за дијагностификовање проблема заштите природе, разраду практичних препорука за њену заштиту и обезбјеђивање одрживог развоја.
Садржај предмета Историјске основе настанка концепције одрживог развоја. Карактеристике савременог развоја у свијету. Актуелност комплексног разматрања проблема развоја. Корелација са другим курсевима. Основне методичке карактеристике курса. Анализа еколошких проблема у радовима научника и мислилаца 20. вијека. Учење о биосфери и ноосферна концепција В. И. Вернадског. Идеје и глобални модели Римског клуба. Радови Н. Н. Мојсејева. Интердисциплинарни карактер истраживања, предвиђање и пројектовање различитих сценарија развоја друштва у будућности. Друштвена мисија концепције одрживог развоја. Општенаучне основе одрживог развоја. Одрживи развој са еколошке, економске и социјалне тачке гледишта. Потрага за синтезом еколошких, економских и социјалних аспеката развоја. Унапређивање квалитета живота као генерални циљ развоја друштва. Индекс развоја људског потенцијала. Економско-социјални, еколошки аспекти одрживог развоја. Одржива индустрија. Континуитет економског, социјалног, технолошког и еколошког унапређења индустријског сектора. Одржива енергетика. Одређивање циљева енергетског сектора у контексту поузданости снабдијевања, потенцијалног капацитета еколошког система, управљања ресурсима, економије и безбједности. Просторна база одрживог развоја. Измјена принципа и структуре управљања. Повећање временског интервала планирања, сценарији у прогнозирању и пројектовању. Интеграција социјалних, економских и еколошких аспеката у процесу доношења одлука. Измјена метода припреме и доношења одлука. Широко учешће у процесу доношења одлука и проблеми комуникације. Инструменти управљања одрживим развојем. Информациона снабдјевеност донесених одлука. Проблеми преласка Русије на одрживи развој. Савремена ситуација, актуелни проблеми, стратешки ресурси и сценарији развоја Русије. Политичке одлуке. Разрада стратегије одрживог развоја у САД, Шведској, Русији (упоредна анализа). Агенда за 21. вијек – конкретни примјери. Достигнућа и потешкоће на путу ка одрживом развоју. Глобализација и регионализација концепције одрживог развоја. Измјене парадигме мишљења и дјелатности, формирање новог погледа на свијет. Стварање грађанског друштва, спознаја одговорности за ресурсну снабдјевеност будућних генерација. Измјене потрошачке структуре, формирање новог стила живота, екологизација свих кључних видова дјелатности. Образовање и одрживи развој. Мјесто и улога еколошких експерата у рјешавању проблема одрживог развоја, савремени захтјеви за њихову стручну обуку.
Методѐ наставѐ и савладавање градива Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.
Књигѐ и други наставни материјал Литература: Обавезна: 1. Вацалова Т.В. Устойчивое развитие: учеб. пособие для вузов. 3-е изд. М.: Юрайт, 2020. 186 с. 2. Колесников С.И. Учение о биосфере: учебник для вузов. М.: Кнорус, 2020. 178 с.

3. Ягодин Г. А. Устойчивое развитие: человек и биосфера: учебное пособие / Г.А. Ягодин, Е.Е. Пуртова // Москва: Лаборатория знаний, 2019. 112 с. URL: <https://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785001016274.html>.

Додатна:

1. Марфенин Н.Н. Устойчивое развитие человечества: Учебник. М.: Изд-во МГУ. 2006. 624 с.
2. Мекуш Г.Е. Экологическая политика и устойчивое развитие: анализ и методические подходы. М.: Экономика, 2011. 255 с.
3. Миркин Б.М. Устойчивое развитие: вводный курс: учебное пособие для студентов / Б.М. Миркин, Л.Г. Наумова. М.: Логос, 2006. 311 с.
4. Урсул А. Д. Устойчивое социоприродное развитие: учеб. пособие / А.Д. Урсул, Ф.Д. Демидов; Рос. акад. гос. службы при Президенте РФ. 2 е изд., стер. М.: РАГС, 2008. 327 с.
5. Устойчивое развитие: Новые вызовы: Учебник для вузов / Под общ. ред. В.И. Данилова-Данильяна, Н.А. Пискуловой. М.: Издательство «Аспект Пресс», 2015. 336 с.

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		

Посебна назнака за предмет

Име и презиме наставника који је припремио податке: Доц. др. Приорова Елена Михајловна

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>РЕГИОНАЛНА ЕКОЛОШКА ПОЛИТИКА И УПРАВЉАЊЕ ПРИРОДОМ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
<p>Наставници</p>	<p>Обавезни Четврти 144 -</p> <p>Полынова О.Е.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p> <p>нема</p>		<p>Облик условљености</p>		
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Циљ савладавања предмета „Регионална еколошка политика и управљање природом“ представља формирање представе о регионалним процесима интеракције друштва и природе с циљем проналаска разумних и прихватљивих компромиса између природе, становништва и прозиводње, чији су интереси у константној противрјечности. Задаци предмета:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Разматрање карактеристика и узрока регионалних проблема управљања природом, специфичности регионалних система управљања природом и метода заштите природе; – Анализа приватних и заједничких проблема коришћења природних услова и ресурса, управљање природом; – Откривање и дијагностика заштите природе, разрада практичних препорука за очување животне средине. 				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				

Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају следеће компетенције:
УК-4 – Способан за примјену савремених комуникационих технологија, укључујући и оне на страном језику/страним језицима, с циљем академске и професионалне сарадње.
СПК-2 – Способан за дијагностификовање проблема заштите природе, разраду практичних препорука за њену заштиту и обезбјеђивање одрживог развоја.

Садржај предмета

Теоретске основе регионалног управљања природом. Природни ресурси у животу друштва. Одрживи развој, еколошизација економије. Град и регион као социјално-еколошки системи. Нормирање квалитета животне средине. Економски механизам регионалног управљања природом. Правне основе за регионално управљање природом. Формирање регионалне еколошке политике. Организација управљања природом у региону. Антропогене измјене животне средине и њихове географске посљедице. Савремено стање природних зона у свијету. Еволуција регионалних територијалних система под утицајем антропогене активности. Савремено управљање природом и еколошки проблеми у различитим дијеловима свијета. Савремено управљање природом и еколошки проблеми у Европи, Русији и земљама ЗНД. Савремено управљање природом и еколошки проблеми у Африци. Савремено управљање природом и еколошки проблеми у Сјеверној Америци. Савремено управљање природом и еколошки проблеми у Јужној Америци. Савремено управљање природом и еколошки проблеми у Азији и Аустралији. Савремено управљање природом и еколошки проблеми региона Русије (сјевер Русије). Савремено управљање природом и еколошки проблеми региона Русије (центар европског дијела Русије). Савремено управљање природом и еколошки проблеми региона Русије (југ европског дијела Русије).

Методе наставе и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Литература:

Обавезна:

1. Кефели, И. Ф. Глобалистика. Экополитология : учебное пособие для вузов / И. Ф. Кефели, Р. С. Выходец. — 3-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 197 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/470582>
2. Кондратьева, И.В. Экономический механизм государственного управления природопользованием: учеб.пособие. - СПб. : Лань, 2018. - 388с. – Текст: непосредственный.
3. Масленникова, И.С. Экологический менеджмент и аудит : учебник и практикум для вузов / И. С. Масленникова

Додатна:

1. Астафьева, О.Е. Правовые основы природопользования и охраны окружающей среды : учебник для вузов / О. Е. Астафьева, А. В. Питрюк. - 3-е изд. - М. : Академия, 2018. - 272с. – Текст: непосредственный.

2. Брославский, Л.И. Экология и охрана окружающей среды: законы и реалии в США, России и Евросоюзе. — М. : ИНФРА-М, 2018. — 582 с. — Текст: электронный. - Режим доступа: <https://znanium.com/bookread2.php?book=923200>
3. Волков, А. М. Правовые основы природопользования и охраны окружающей среды : учебник и практикум для вузов / А. М. Волков, Е. А. Лютягина . — 3-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 356 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/467799>
4. Зеленская, Т. Г. Международное сотрудничество в области охраны окружающей среды : учебное пособие / Т. Г. Зеленская, Ю. А. Мандра, Е. Е. Степаненко - Ставрополь : АГРУС Ставропольского гос. аграрного ун-та, 2015. - 68 с. - Текст : электронный. - URL : https://www.studentlibrary.ru/book/stavgau_0036.html
5. Кондратьева, И.В. Экономический механизм государственного управления природопользованием : учеб. пособие. - СПб.: Лань, 2018. - 388с. – Текст: непосредственный.

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		

Посебна назнака за предмет

Име и презиме наставника који је припремио податке Доц. др. Приорова Елена Михајловна

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ОРГАНИЗАЦИЈА И УПРАВЉАЊЕ ПРИРОДОМ И ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Изборни</p>	<p>Четврти</p>	<p>108</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>доцент Јакуцени С.П.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p> <p>нема</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ:</p> <p>Циљ савладавања предмета Организација и управљање природом и заштитом животне средине представља формирање представе о комплексу међународних, државних и регионалних административно-привредних, технолошких, еколошких, правних мјера усмјерених на заштиту животне средине.</p> <p>Задаци предмета:</p> <p>Изучавање основних извора и механизма загађења</p> <p>2. Изучавање ширења загађења</p> <p>3. Изучавање технологије и апарата за прочишћавање загађујућих гасова и отпадних вода.</p>				

Исходи учења (стечена знања)
<p>Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају сљедеће компетенције:</p> <p>УК-3 – Способан за организацију и руковођење тимом и израду тимске стратегије зарад постизања задатог циља.</p> <p>СПК-3 – Способан за организацију и управљање научноистраживачким, научно-производним и експертско-аналитичким радовима уз коришћење широких знања у области управљања природом.</p>
Садржај предмета
<p>Принципи и методе рационалног управљања природом, мониторинга животне средине, еколошке контроле и еколошке регулације. Појам мониторинга. Циљеви и задаци. Објекат истраживања. Врсте мониторинга. Организација мониторинга животне средине. Заштита животне средине и рационално коришћење природних ресурса у Русији. Регулација рационалног управљања природом и заштита животне средине. Нормативно-правно управљање природом. Правна регулација заштите животне средине према сферама утицаја. Основе еколошког права. Административно-правне основе заштите животне средине. Еколошко законодавство Руске Федерације. Државни органи управљања у области заштите животне средине. Принципи међународног права животне средине. Основе међународног права у области заштите животне средине. Планирање и финансирање еколошке дјелатности. Лиценце уговора и лимити на управљање природом. Појам концепције одрживог еколошко-економског развоја. Мјере за очување животне средине, њихове карактеристике и класификације. Основи ефикасности мјера за очување природе. Основе ефикасности инвестиционих пројеката. Механизми финансирања мјера за очување природе. Еколошке основе управљања природом. Еколошка заштита и очување животне средине. Основни еколошки појмови и термини. Циљеви и задаци заштите животне средине. Околина као човјекова животна средина. Основна својства животне средине. Основни облици стања животне средине. Оцјена геоеколошког стања основних подсистема животне средине.</p>
Методe наставe и савладавање градива
Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.
Књиге и други наставни материјал
<p>Литература:</p> <p>Обавезна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Астафьева, О.Е. Правовые основы природопользования и охраны окружающей среды : учебник для вузов / О. Е. Астафьева, А. В. Питрюк. - 3-е изд. - М. : Академия, 2018. - 272с. – Текст: непосредственный. 2. Волков, А. М. Правовые основы природопользования и охраны окружающей среды : учебник и практикум для вузов / А. М. Волков, Е. А. Лютягина . — 3-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 356 с. — Текст : электронный. — URL: https://urait.ru/bcode/467799 3. Кондратьева, И.В. Экономический механизм государственного управления природопользованием : учеб. пособие. - СПб.: Лань, 2018. - 388с. – Текст: непосредственный.

4. Масленникова, И.С. Экологический менеджмент и аудит : учебник и практикум для вузов / И. С. Масленникова, Л. М. Кузнецов. - М. : Юрайт, 2020. - 328с. – Текст: непосредственный.

Додатна:

1. Белов, П. Г. Техногенные системы и экологический риск : учебник и практикум для вузов / П. Г. Белов, К. В. Чернов . — Москва : Юрайт, 2021. — 366 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/469703>
2. Колесников, Е. Ю. Оценка воздействия на окружающую среду. Экспертиза безопасности : учебник и практикум для вузов / Е. Ю. Колесников, Т. М. Колесникова. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 469 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/468928>
3. Резчиков, Е. А. Безопасность жизнедеятельности : учебник для вузов / Е. А. Резчиков, А. В. Рязанцева. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 639 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/468920>
4. Социальная медицина : учебник для вузов / А. В. Мартыненко [и др.]. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 375 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/468955>
5. Латышенко, К. П. Экологический мониторинг : учебник и практикум для вузов. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 424 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/466457>
6. Трифонова, Т. А. Экологический менеджмент : учебное пособие для вузов / Трифонова Т. А. , Селиванова Н. В. , Ильина М. Е. - Москва : Академический Проект, 2020. - 320 с. - Текст : электронный. - URL : <https://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785829130009.html>

Облици провјере знања и оцјењивања			
Семинарски рад, Завршни испит			
Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Доц. др. Приорова Елена Михајловна	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ ЗДРАВЉА СТАНОВНИШТВА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Изборни</p>	<p>Четврти</p>	<p>108</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>доцент Лобжанидзе Н.Е.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>	<p>Облик условљености</p>			
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ:</p> <p>Циљ савладавања предмета Еколошка безбједност здравља становништва је комплексна припрема стручњака у области екологије човјека и еколошко-имунолошке оцјене утицаја штетних фактора на здравље становништва и осигурање еколошке безбједности.</p> <p>Задаци предмета:</p> <ul style="list-style-type: none"> изучавање теоретских знања у области екологије човјека, еколошко-имунолошке процјене ризика за становништво региона, уз опис практичне примјене; – мотивација за изучавање методологије процјене ризика повезаних са дјеловањем штетних фактора на стање имуног система и здравље становништва региона, те еколошких проблема различитог ранга; – развој знања, умијећа и компетенција студената у области екологије човјека, еколошко-имунолошке процјене ризика по становништво региона, као и осигурања еколошке безбједности; 				

– изградња аналитичког поимања информација из области еколошко-имунолошког мониторинга процјене ризика по становништво и неопходног основа за доношење управљачких одлука с циљем осигурања еколошке безбједности у региону.

Исходи учења (стечена знања)

Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају сљедеће компетенције:

УК-6 – Способан за одређивање и реализацију приоритета сопствене дјелатности и начина усавршавања на основу самоевалуације.

СПК-1 – Способан за формулисање проблема, задатака, метода научног истраживања, закључака и практичних препорука на основу репрезентативних и оригиналних резултата истраживања.

Садржај предмета

Животна средина и здравље становништва. Санитарно стање атмосферског ваздуха. Санитарно стање водних објеката Хигијена земљишта. Утицај физичких фактора. Медицинско-демографски показатељи здравља становништва. Актуелни проблеми екологије човјека: утицај еколошких фактора на стање имуног система. Основни закони и принципи функционисања имуног система човјека. Видови и форме имуног одговора. Адаптивни имунитет и његови основни механизми. Утицај еколошких фактора (физичких, хемијских и биолошких) на активност фактора природне резистенције и механизме адаптивног имунитета. Основни проблеми дјеловања нових фактора антропогеног поријекла (разна испуштања, поново синтетизована хемијска једињења) на здравствену ситуацију становништва. Принципи и методе оцјене имуног статуса становништва региона и појединачних ризичних група.

Појам имуног статуса, методологија одређивања имуног статуса становништва региона. Основни параметри за одређивање имуног статуса. Узрасне, климатске, географске и социјалне карактеристике имуног статуса становништва. Принципи и методе оцјене утицаја штетних индустријских фактора на животну средину и здравље становништва. Врсте имуног система човјека. Алергизација становништва. Примарни и секундарни ИДС. Еколошко-имунолошки мониторинг: базе података и експертски системи, оцјена здравствене ситуације и осигурање еколошке безбједности. Разрада и вођење база података, рад са експертским системима, оцјена здравствене ситуације и осигурање еколошке безбједности. Методе проучавања и оцјене утицаја антропогених фактора на функционисање имуног система и здравље становништва. Методе експертске оцјене здравствене ситуације становништва. Скале оцјењивања. Коришћење система компонентних и интегралних показатеља здравствене ситуације становништва у оцјењивању.

Методе наставе и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Литература:
Обавезна:

1. Белов, П. Г. Техногенные системы и экологический риск : учебник и практикум для вузов / П. Г. Белов, К. В. Чернов . — Москва : Юрайт, 2021. — 366 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/469703>
2. Колесников, Е. Ю. Оценка воздействия на окружающую среду. Экспертиза безопасности : учебник и практикум для вузов / Е. Ю. Колесников, Т. М. Колесникова. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 469 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/468928>
3. Резчиков, Е. А. Безопасность жизнедеятельности : учебник для вузов / Е. А. Резчиков, А. В. Рязанцева. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 639 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/468920>
4. Социальная медицина : учебник для вузов / А. В. Мартыненко [и др.]. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 375 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/468955>

Додатна:

1. Прохоров, Б.Б. Экология человека: учебник / Б. Б. Прохоров. - 5-е изд., стер. - М.: ИЦ "Академия", 2010 (2008,2007). - 320 с. ; 22 см. - (Высшее профессиональное образование). - Библиогр.: с. 315-318. - Гриф: допущено М-вом образования Рос. Федерации в качестве учеб. для студ. вузов, обуч. по спец. "Экология" и "Геоэкология"
2. Пивоваров, Ю.П. Гигиена и основы экологии человека: учебник / Ю. П. Пивоваров, В. В. Королик, Л. С. Зиневич. - М.: ИЦ "Академия", 2010. - 528 с.
3. Пухляк В.П. Экология человека [Электронный ресурс]: учебное пособие/ Пухляк В.П.— Электрон. текстовые данные.— М.: Российский университет дружбы народов, 2013.— 92 с. Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/22229>
4. Мархоцкий, Я.Л. Валеология [Электронный ресурс]: учебное пособие/ Мархоцкий Я.Л.— Электрон. текстовые данные.— Минск: Вышэйшая школа, 2010.— 286 с. Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/20063> .— ЭБС «IPRbooks»
5. Пискунов, В.А. Здоровый образ жизни [Электронный ресурс]: учебное пособие/ Пискунов В.А., Максинаева М.Р., Тупицына Л.П.— Электрон. текстовые данные.— М.: Прометей, 2012.— 86 с. Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/18568> .— ЭБС «IPRbooks»
6. Прохоров, Б. Б. Социальная экология : учеб. / Б. Б. Прохоров. - М. : ИЦ "Академия", 2010. - 416 с.
7. Пивоваров, Ю.П. Руководство к лабораторным занятиям по гигиене и основам экологии человека: учеб. пособие / Ю. П. Пивоваров, В.В. Королик. - 4- е изд., перераб. и доп. - М. : ИЦ "Академия", 2010 (2008,2006). - 512 с.

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад

Да

Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Доц. др. Приорова Елена Михајловна	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ФОРМИРАЊЕ ЕКОЛОШКЕ КУЛТУРЕ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Изборни</p>	<p>Четврти</p>	<p>72</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>Доцент Птуха Н.И.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p> <p>нема</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ:</p> <p>Циљ савладавања предмета Формирање еколошке културе представља формирање знања студената о структури садржаја еколошког образовања у основној школи, о систему развоја и васпитања ученика на основу предметног садржаја.</p> <p>Задаци предмета:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Формирање система предметних знања и умијећа; – Коришћење савремених образовних технологија; – Овладавање методама стицања савремених научних знања; – Успостављање интердисциплинарних веза. 				

Исходи учења (стечена знања)

Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају сљедеће компетенције:

УК-1 – Способан за вршење критичке анализе проблемских ситуација на основу системског приступа и израду стратегије дјеловања,

ОПК-1 – Способан за коришћење философских концепција, методологије научне спознаје приликом изучавања различитих нивоа организације материје, простора и времена.

Садржај предмета

Еколошко образовање и његов значај у педагошкој науци. Еколошка педагогија и психологија.

Општа питања еколошког образовања ученика. Методика наставе екологије као педагошка наука и наставни предмет. Предмет изучавања, циљеви, задаци, методе, проблеми истраживања. Еколошка култура. Стање еколошке припремљености ученика у реалној педагошкој пракси. Улога наставника у реализацији циљева еколошког образовања. Захтеви професионално-педагошке дјелатности предметног наставника. Историјски аспект методике еколошког образовања. Етапе у настанку методике еколошког образовања. Везе методике еколошког образовања са другим наукама. Циљеви, задаци и принципи методике наставе екологије. Појам циља еколошког образовања. Еволуција циљева током различитих етапа развоја система еколошког образовања. Формирање еколошке културе као циљ еколошког образовања. Основне компоненте еколошке културе. Карактеристике развоја еколошке културе у односу на узраст ученика. Приступ формирању система непрекидног еколошког образовања. Структурно-функционални модел регионалног система еколошког образовања ученика. Концепција школског еколошког образовања. Основни принципи система еколошког образовања хуманизације, хуманитаризације, проблемности, непрекидности, сукцесивности, прогностичности, узајамне повезаности глобалног, регионалног и локалног нивоа еколошких проблема. Концепције еколошког образовања и васпитања. Нове педагошке идеје и концепције као стратешки смјерови развоја еколошког образовања у XXI вијеку. Савремене концепције као стратегије општег образовања почетком XXI вијека. Личносно оријентисано образовање као услов развоја личности човјека. Компетенцијски приступ у еколошком образовању ученика. Педагошке технологије у еколошком образовању. Савремене педагошке технологије у настави екологије. Педагошке технологије на основу активизације и интензификације дјелатности ученика (активне наставне методе). Педагошке технологије на основу ефикасности управљања и организације наставног процеса. Педагошке технологије на основу дидактичког усавршавања и реконструисања материјала. Појам наставних метода у еколошком образовању. Карактеристике метода и методичких приступа. Организациони облици наставе у области еколошког образовања и васпитања. Појам организационих облика рада у настави екологије. Организациони облик рада у настави екологије. Систем облика рада у настави екологије. Фронтални, групни и индивидуални облик рада и њихове карактеристике. Класификација организационих облика рада у настави екологије. Јединство и узајамне везе облика рада у систему еколошког образовања ученика. Карактеристике организационих облика рада у настави. Час као основни облик наставе у еколошком образовању. Структура часа: циљ часа, садржај часа, карактеристике савладавања материјала, развој квалитета личности у креирању часа. Припрема наставника за час. Одређивање циљева и садржаја, одабир наставних метода и средстава, одређивање резултата часа. Класификација часова према дидактичким задацима. Врсте часова. Интегрисани часови. Часови-дискусије. Час-игра. Час-истраживање. Час-конференција. Ваннаставни рад. Искуства и посматрање, монтирање колекција и хербаријума, спровођење фенолошких посматрања, извршавање љетних задатака. Теренски рад и његови облици. Екскурзија. Врсте и облици екскурзија. Структура екскурзије. Припрема за екскурзију. Карактеристике спровођења екскурзије.

Методе наставе и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Литература:

Обавезна:

1. Андреева, Н. Д. Теория и методика обучения экологии : учебник для вузов / Н. Д. Андреева, В. П. Соломин, Т. В. Васильева. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 190 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/471319>
2. Гурова, Т. Ф. Экология и рациональное природопользование : учебник и практикум для вузов / Т. Ф. Гурова, Л. В. Назаренко. — 3-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 188 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/471465>
3. Кондаурова, Т. И. Теория и методика обучения биологии: экологическое образование и воспитание : учебное пособие / Т. И. Кондаурова, Н. Е. Фетисова ; под редакцией Т. И. Кондаурова. — Саратов : Ай Пи Эр Медиа, 2019. — 142 с. — Текст : электронный. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/80538.html>
4. Хотунцев, Ю. Л. Человек, технологии, окружающая среда : учебное пособие для вузов. - Москва : Прометей, 2019. - 354 с. - Текст : электронный . - URL : <https://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785907100558.html>

Додатна:

1. Гусейханов, М.К. Современные проблемы естественных наук : учеб.пособие / М. К. Гусейханов, Магомедова У.Г.-Г., Ф. М. Гусейханова. - 6-е изд. - СПб. : Лань, 2018. - 276с. – Текст: непосредственный.
2. Вацалова, Т.В. Устойчивое развитие : учеб. пособие для вузов. - 3-е изд. - М. : Юрайт, 2020. - 186с. – Текст: непосредственный.
3. Колесников, С.И. Учение о биосфере : учебник для вузов. - М. : Кнорус, 2020. - 178с. – Текст: непосредственный.
4. Колесников, С.И. Общая экология : учебник для вузов. - М. : Кнорус, 2021. - 218с. – Текст: непосредственный.
5. Романова, Э. П. Глобальные геоэкологические проблемы : учебное пособие для вузов . — Москва : Юрайт, 2021. — 170 с. — Текст: электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/473221>
6. Ягодин, Г. А. Устойчивое развитие : человек и биосфера : учебное пособие / Г. А. Ягодин, Е. Е. Пуртова - Москва : Лаборатория знаний, 2019. - 112 с. - Текст : электронный. - URL : <https://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785001016274.html>

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току	Да		

предавања			
Поседна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Доц. др. Приорова Елена Михајловна	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ЖИВОТНА СРЕДИНА И ЗДРАВЉЕ ЧОВЈЕКА</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Изборни</p>	<p>Четврти</p>	<p>72</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>доцент Приорова Е.М.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p> <p>нема</p>	<p>Облик условљености</p>			
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ:</p> <p>Циљ савладавања предмета Животна средина и здравље човјека представља комплексну припрему стручњака у области екологије човјека и еколошко-имунолошке процјене утицаја штетних фактора на здравље становништва и осигурање еколошке безбједности.</p> <p>Задаци предмета:</p> <p>Изучавање стања у државној служби за надгледање и контролу нивоа загађења природне средине; Оцјена стања система мониторинга животне средине; Посљедице загађења атмосфере, воде, копна, мора и океана по здравље становништва.</p>				
<p>Исходи учења (стечена знања)</p>				

Исходи учења (стечена знања):

Као резултат савладавања овог предмета код студената се формирају сљедеће компетенције:

УК-6 – Способан за одређивање и реализацију приоритета сопствене дјелатности и начина усавршавања на основу самоевалуације,

ОПК-1 – Способан за коришћење философских концепција и методологије научне спознаје при изучавању различитих нивоа организације материје, простора и времена.

Садржај предмета

Аспекти заштите природе. Еколошки аспект. Техничко-еколошки аспект. Социјални аспект. Обезбјеђење повољних биолошких услова за живот човјека на Земљи у садашњости и будућности. Очување, обнова и трансформација средине. Усавршавање производних снага за управљање интеракцијом између човјека и природе. Рационалан избор технологије производних процеса и техничких средстава обезбјеђивања реализације мјера за заштиту природе. Модели развоја човјечанства и природе. Природа и њене компоненте. Антропогени фактор. Ресурси планете Земље.

„Жива материја” и неживе компоненте. Интеракција између живе и неживе средине, кружење материје. Утицај антропогеног фактора на животну средину. Минерални и енергетски ресурси Земље. Биолошки ресурси планете. Неисцрпни и исцрпни ресурси (обновљиви и необновљиви). Заштита ваздушне средине. Измјене у гасном саставу и загађености атмосферског ваздуха. Посљедице загађења ваздуха. Бука и вибрације као загађивачи средине. Садржај основних компоненти ваздушне средине. Глобални утицај загађивача. Локална загађења атмосфере. Економска процјена штете од загађења. Мјере заштите од штетног утицаја буке и вибрација. Заштита водене средине. Водни ресурси. Потрошачи питке воде. Губици воде, загађивање и методе прочишћавања. Кружење воде у природи. Залихе и снабдијевање водом у различитим земљама. Основни потрошачи питке воде. Нормативи потрошње воде. Неповратни губици воде у различитим гранама производње. Извори загађења басена. Супстанце које загађују воду. Мјере смањења загађења водене средине. Заштита земљине површине (копна). Измјене структуре и квалитета земљишних ресурса. Рекултивација земљишта. Смањење пољопривредних и шумских територија. Пораст урбаних територија. Рекултивација оштећеног земљишта. Животна средина и здравље становништва. Санитарно стање атмосферског ваздуха. Санитарно стање водних објеката. Хигијена тла. Утицај физичких фактора. Медицинско-демографски показатељи здравља становништва. Загађење атмосфере у РФ, ЦФО (Централном федералном округу), МО (Московској области). Стање водних басена у земљи, округу и области. Процјена санитарног стања тла у различитим регионима. Истраживање потенцијално опасног утицаја физичких фактора на човјека и животну средину на датој територији. Динамика природног прираштаја у Русији.

Методe наставe и савладавање градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Литература:

Обавезна:

5. Архангельский, В. И. Гигиена и экология человека : учебник / Архангельский В. И. , Кириллов В. Ф. - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2020. - 176 с. - Текст : электронный. - URL :

<https://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785970452608.html>

6. Гигиена и экология человека / под ред. Глиненко В. М. - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2019. - 232 с. - Текст : электронный. - URL:

<https://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785970448663.html>

7. Крымская, И. Г. Гигиена и экология человека : учебное пособие / И. Г. Крымская. — Ростов-на-Дону: Феникс, 2020. — 424 с. — Текст: электронный. — URL:

<https://www.iprbookshop.ru/102162.html>

Додатна:

7. Белов, П. Г. Техногенные системы и экологический риск : учебник и практикум для вузов / П. Г. Белов, К. В. Чернов . — Москва : Юрайт, 2021. — 366 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/469703>
8. Каракеян, В. И. Экологический мониторинг : учебник для вузов. — Москва : Юрайт, 2021. — 397 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/469944>
9. Колесников, Е. Ю. Оценка воздействия на окружающую среду. Экспертиза безопасности : учебник и практикум для вузов / Е. Ю. Колесников, Т. М. Колесникова. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 469 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/468928>
10. Резчиков, Е. А. Безопасность жизнедеятельности : учебник для вузов / Е. А. Резчиков, А. В. Рязанцева. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 639 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/468920>
11. Социальная медицина : учебник для вузов / А. В. Мартыненко [и др.]. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 375 с. — Текст : электронный. — URL: <https://urait.ru/bcode/468955>
12. URL : <https://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785001016274.html>

Облици провјере знања и оцјењивања

Семинарски рад, Завршни испит

Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке			
Доц. др. Приорова Елена Михајловна			

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <hr/> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а</p> <p>Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ –ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>ТЕОРЕТСКИ АСПЕКТИ ЕКОЛОШКЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Изборни</p>	<p>Четврти</p>	<p>72</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>доцент Колесова Е.В.</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ:</p> <p>Циљ савладавања предмета Теоретски аспекти еколошке безбједности представља изучавање теоретске базе и формирање практичних вјештина и умијећа неопходних за осигурање еколошке безбједности и реализацију рационалног коришћења природних ресурса у складу са компетенцијама које се формирају.</p> <p>Задаци предмета:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Размотрити природне и антропогене факторе неповољних еколошких ситуација; – Упознати се са правилима осигуравања еколошке безбједности приликом рада индустријских предузећа, објеката и превозних средстава у градској средини и током пољопривредних радова; – Познавати основне еколошке проблеме и принципе уштеде енергије; – Савладавати могућности рјешавања еколошких проблема кроз примјену научно-техничких достигнућа; – Развијати вјештине оцјене еколошке безбједности индустријских објеката и зона. 				

--

<p>Исходи учења (стечена знања)</p> <p>Као резултат савладавања овод предмета код студената се формирају сљедеће компетенције:</p> <p>УК-1 – Способан за вршење критичке анализе проблемских ситуација на основу системског приступа и за израду стратегије дјеловања.</p> <p>ОПК-2 – Способан за коришћење специјалних и нових грана екологије, геоеколофије и управљања природом приликом рјешавања научноистраживачких и примијењених задатака струке.</p>
--

<p>Садржај предмета</p> <p>Глобални и регионални еколошки проблеми. Појам еколошке безбједности и концепција одрживог развоја. Глобални и регионални еколошки проблеми. Загађење ваздуха и његова заштита. Оштећење озонског омотача. Проблема киселих и алкалних киша. Климатске промјене. Осигурање безбједности хидросфере. Исцрпљивање залиха питке воде, загађење Свјетског мора. Отапање ледника. Деградација природних пејзажа. Деградација земљиног покривача. Дезертификација. Проблеми и начини заштите биосфере у савременим условима. Деградација биодиверзитета (ријетке, изумрле, угрожене врсте и сл.). Смањење шумских површина. Основни аспекти узајамног дјеловања човјека и његове средине. Начини смањења техногеног оптерећења природне средине. Механизми обезбјеђивања еколошке безбједности. Критеријуми оцјене стања природне и техногене средине. Еколошка безбједност и заштита животне средине. Појам еколошке безбједности. Еколошка политика као циљана активности државних органа зарад осигурања еколошке безбједности становништва, рационалног управљања природом и заштитом природе. Нивои еколошке безбједности: међународни, национални, регионални, локални. Приоритети глобалне еколошке безбједности (очување биодиверзитета, мониторинг климатских промјена, очување шума и сл.) и њихов значај за формирање политике на националном и регионалном нивоу. Законодавство у области заштите природе као основа еколошке политике. Циљ и задаци еколошке безбједности и њихова пројекција на регионални ниво. Основни правци државне еколошке безбједности. Еколошка доктрина РФ и њен значај за одрживи развој региона. Природни и техногени извори еколошке опасности. Класификација хаварија и катастрофа. Ванредне ситуације природног карактера и негативни фактори. Ванредне ситуације техногеног карактера и негативни фактори. Зоне еколошког ризика у Русији. Критеријуми и показатељи ризика по здравље. Савремени приступи у рјешавању еколошких проблема. Прочишћавање испуштања и отпада. Малоотпадне и безотпадне технологије. Социјално-хигијенски мониторинг као државни систем управљања здравственом ситуацијом становништва. Еколошки ризици и заштита од њих. Еколошка безбједност у систему националне и међународне безбједности. Основни принципи осигурања безбједности практичног рада човјека. Политичко-правни механизам осигурања еколошке безбједности. Усавршавање управљања системом осигурања еколошке безбједности. Развој јавног система осигурања еколошке безбједности. Научна истраживања као фундаментални елемент инфраструктуре осигурања еколошке безбједности. Развој система еколошког васпитања, наставе и образовања. Међународне конференције о заштити животне средине. Улога и значај Стокхолмске конференције ОУН 1972. године о проблемима животне средине у формирању посебних (специјалних) принципа међународног еколошког права. Најважније одлуке конференције ОУН о животној средини и развоју у Рио де Жанеиру 1992. године.</p>
--

Метод наставе и савладавање градива			
Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.			
Књиге и други наставни материјал			
Литература: Обавезна: 1. Колесников, Е. Ю. Оценка воздействия на окружающую среду. Экспертиза безопасности : учебник и практикум для вузов / Е. Ю. Колесников, Т. М. Колесникова. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 469 с. — Текст : электронный. — URL: https://urait.ru/bcode/468928 2. Латышенко, К. П. Экологический мониторинг : учебник и практикум для вузов. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 424 с. — Текст : электронный. — URL: https://urait.ru/bcode/466457 3. Трифонова, Т. А. Экологический менеджмент : учебное пособие для вузов / Трифонова Т. А. , Селиванова Н. В. , Ильина М. Е. - Москва : Академический Проект, 2020. - 320 с. - Текст : электронный. - URL : https://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785829130009.html			
Додатна: 1. Белов, С. В. Безопасность жизнедеятельности и защита окружающей среды (техносферная безопасность) в 2 ч.: учебник для вузов. — 5-е изд. — Москва : Юрайт, 2020. — Текст : электронный. — URL: https://urait.ru/bcode/453159 https://urait.ru/bcode/453160 2. Белов, П. Г. Техногенные системы и экологический риск : учебник и практикум для вузов / П. Г. Белов, К. В. Чернов. — Москва : Юрайт, 2021. — 366 с. — Текст : электронный. — URL: https://urait.ru/bcode/469703 3. Каракеян, В. И. Экологический мониторинг : учебник для вузов. — Москва : Юрайт, 2021. — 397 с. — Текст : электронный. — URL: https://urait.ru/bcode/469944 4. Колесников, Е. Ю. Оценка воздействия на окружающую среду. Экспертиза безопасности : учебник и практикум для вузов / Е. Ю. Колесников, Т. М. Колесникова. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 469 с. —Текст : электронный. — URL: https://urait.ru/bcode/468928 5. Латышенко, К. П. Экологический мониторинг : учебник и практикум для вузов. — 2-е изд. — Москва : Юрайт, 2021. — 424 с. — Текст : электронный.— URL: https://urait.ru/bcode/466457 6. Родионов, А.И. Технологические процессы экологической безопасности. Атмосфера : учебник для вузов / А. И. Родионов, В. Н. Клушин, В. Г. Систер. - 5-е изд. - М. : Юрайт, 2020. - 201с. — Текст: непосредственный. 7. Родионов, А.И. Технологические процессы экологической безопасности. Гидросфера : учебник для вузов / А. И. Родионов, В. Н. Клушин, В. Г. Систер. - 5-е изд. - М. : Юрайт, 2019. - 283с. — Текст: непосредственный. 8. Широков, Ю.А. Надзор и контроль в сфере безопасности : учебник. - СПб. : Лань, 2019. - 412с. — Текст: непосредственный.			
Облици провјере знања и оцјењивања			
Семинарски рад, Завршни испит			
Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Не	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Доц. др. Приорова Елена Михајловна	

 	<p>ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВНА ЈАВНА ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА МОСКОВСКЕ ОБЛАСТИ ДРЖАВНИ УНИВЕРЗИТЕТ ПРОСВЈЕТЕ</p> <p>Улица Вере Волошине 24 141014 Московска област, град Митишчи</p> <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ БЕЗБЈЕДНОСНИХ НАУКА</p> <p>Ул. Булевар војводе Живојина Мишића 10а Бањалука</p>	 		
<p>ЗАЈЕДНИЧКИ СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ – ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ</p>	<p>ДРУГИ ЦИКЛУС СТУДИЈА – МАГИСТАРСКЕ/МАСТЕР СТУДИЈЕ</p>			
<p>Назив предмета</p>	<p>Страни језик (српски - правопис)</p>			
<p>Шифра предмета</p>	<p>Статус предмета</p>	<p>Семестар</p>	<p>Фонд часова</p>	<p>Број ECTS бодова</p>
	<p>Изборни</p>	<p>Четврти</p>	<p>108</p>	<p>-</p>
<p>Наставници</p>	<p>Проф. др Драгомир Козомара</p>			
<p>Условљеност другим предметима</p>			<p>Облик условљености</p>	
<p>нема</p>				
<p>Циљеви изучавања предмета</p>				
<p>Образовни циљ: Циљ предмета је формирање високообразоване и културне личности са неопходним лингвистичким знањем за професионални развој мастера.</p> <p>Задаци предмета:</p> <ul style="list-style-type: none"> — да студентима пружи теоријске податке о карактеристичним особинама сваког нивоа савременог српског језичког система – фонетског, лексичког, морфолошког, синтаксичког; о основним језичким нормама; — да развија вештине комуникације на српском језику у различитим ситуацијама (свакодневним, социокултурним, професионалним), као и способност потпуног сагледавања информација на српском језику из различитих извора (књижевности, образовне, референтне литературе; медија; интернета, итд.), њихову анализу и репродукцију; — да промовише практичну примену стечених знања и вештина, пружајући студентима неопходне савете и подршку; — да се науче вештине самосталног рада са образовном, референтном и научном литературом за 				

даље изучавање српског језика и усавршавање језичке компетенције.

Исходи учења (стечена знања)

Исходи учења (стечена знања):

Као резултат изучавања овог предмета, студенти развијају следеће компетенције:

УК-4. Може да користи савремене комуникационе технологије, укључујући и на страном (-им) језику (-има), за академску и професионалну интеракцију.

Садржај предмета

Српска писма: ћирилица и латиница. Историјска условљеност постојања два писма и њихово савремено функционисање. Састав српске ћирилице и њена разлика од руске ћирилице. Састав латинице. Диграфи. Систем прозодијских знакова, њихова употреба. Фонетски принцип правописа. Могућа одступања од правила.

Фонетика.

Систем самогласничких и сугласничких фонема. Дуги и кратки самогласници. Дефиниција специфичних српских африката. Слоготворни –р.Историјске и позиционе фонетске промене. Јотовање, омекшавање сугласника. Упрошћавање сугласничких група, једначење према звучности – безвучности, по месту и начину творбе. Нагласак. Кретање тона гласа, дуги и кратки нагласак, карактеристике појединих врста нагласака. Покретљивост нагласка. Место нагласка. Имена. Именица. Граматичке категорије именица. Варијанте у роду. Категорија броја и падежа. Деклинације именица. Варијанте падежних завршетака. Проширење основе именица мушког рода уз помоћ суфикса -ов, -ев. Алтернације у основи. Прозодијске карактеристике деклинације именица. Придев. Семантичке врсте придева. Категорија рода, броја и падежа придева. Деклинација пуних и кратких придева. Варијанте завршетака падежа. Степени поређења квалитативних придева. Заменице. Класификација заменица према значењу. Деклинација заменица. Заменице – именице и заменице – придеви. Деклинација одричних заменица уз предлог. Упитне заменице у улози односних. Бројеви. Класификација бројева према значењу. Основни бројеви и начин њихове творбе. Збирни бројеви, начин њихове творбе. Деклинација редних бројева. Прилози. Врсте прилога према значењу. Начини творбе прилога. Степени поређења у прилозима.

Глаголи.

Основа глагола: инфинитивна и презентска. Граматичке категорије глагола: вид, стање, начин, лице. Категорија времена. Творба облика презента, њихово значење и употреба. Облик прошлог времена: просто – аорист и имперфекат и сложено – перфекат и плусquamперфекат, њихово значење и употреба. Облици будућег времена: будуће време 1 и будуће време 2. Творба инфинитива и безличног глаголског облика. Прости и сложени облици императива. Творба кондиционала. Творба облика, њихово значење и употреба. Помоћне речи. Предлози: просте и сложене, коришћење неколико предлога заједно. Употреба предлога. Везници. Врсте везника према синтаксичкој функцији и значењу. Речце. Класификација речци према значењу. Писање речци.

Синтакса синтагме.

Творба синтагме: главна и зависна реч. Проста и сложена синтагма према броју речи од којих састоји.

Именске, глаголске, придевске, прилошке синтагме, у зависности од тога којом врстом речи је изражена главна реч. Слободне и неслободне фразе према степену семантичке кохезије компонената. Врсте синтаксичке везе између компоненти: координација, контрола, прикључење. Синтаксичке функције падежа. Синтакса просте реченице. Просте реченице према значењу: изјавне, упитне, узвичне, жељне, према модалитету: потврдне и одричне, према граматичкој структури: са једним главним чланом и са два главна члана, непроширене и проширене, на основу семантичке потпуности: потпуне и непотпуне.

Главни чланови реченице: субјекат и предикат и начини њиховог исказивања. Сложени именски предикат. Сложени глаголски предикат. Слагање предиката са субјектом. Зависни чланови реченице

Врсте једночланих реченица: одређено-личне, неодређено-личне, уопштено-личне, безличне, инфинитивне, номинативне. Ред речи у реченицама у којима има глагол у перфекту. Пасивне конструкције у српском језику у поређењу са руским језиком. Упоредна конструкција. Реченице са истоврсним члановима, ословљавањем и апозицијом.

Синтакса сложене реченице.

Независно-сложене реченице са везним, адверзивним, разделним, искључивим односима, функционални тип – НСР са значењем закључка. Зависно-сложена реченица са изјавним, атрибутивним, прилошким односима. Функционални типови ЗСР са прилошким значењем: место, време, узрок, сврха, начин радње, стање, услов, поређење, последица. Упоредне сложене реченице и одговарајуће реченице у руском језику.

Методe наставe и савладавањe градива

Предавања, вјежбе, вођена дискусија, истраживачки заједнички и самосталан рад, израда пројекта.

Књиге и други наставни материјал

Литература:

Основна литература:

Трофимкина, О.И. Сербский язык. Начальный курс [Электронный ресурс] : учеб. пособие — Электрон. дан. — Санкт-Петербург : КАРО, 2011. — 384 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/46471>. — Загл. с экрана. [Л]

Додатна литература:

Дракулич-Прийма, Д. Разговорный сербский в диалогах [Электронный ресурс] : учеб. пособие — Электрон. дан. — Санкт-Петербург : КАРО, 2013. — 216 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/46484>. — Загл. с экрана. [Л]

Стеванович, С.В. Сербский язык с историческими комментариями [Электронный ресурс] : учеб. пособие / С.В.

Стеванович, Е.Е. Рыбникова. — Электрон. дан. — Кемерово : КемГУ, 2010. — 119 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/30097>. — Загл. с экрана. [Л]

Тяпко, Г.Г. Экскурсы в мир журналистики. Сербский язык. Уровни В-2 – С1 [Электронный ресурс] : учеб. пособие — Электрон. дан. — Москва : МГИМО, 2011. — 214 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/46332>. — Загл. с экрана. [Л]

Белова, Н.А. Практический курс перевода: учебное пособие [Электронный ресурс] : учеб. пособие / Н.А. Белова, У.С. Баймуратова. — Электрон. дан. — Оренбург : ОГУ, 2016. — 122 с. — Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/98161>. — Загл. с экрана. [Л]

Отворени Интернет ресурси који се налазе на серверима земље језика који се проучава:

1. Интернет портал "Мој српски језик" - <http://mojsrpski.org/>
2. Сајт srpskijezik.rs на српском језику - <http://www.srpskijezik.rs/>
3. Пуно корисних материјала на serblang.ru. - <http://serblang.ru/>
4. 30 озвучених бајки са текстовима на сајту zadecu.com - <http://www.zadecu.com/Bajke/>
5. Vukajlija – речник савременог српског сленга - <https://vukajlija.com/>
6. Правопас – онлајн тестови из српског језика - <http://www.pravopas.rs/>

Интернет ресурси

1 www.slovari.ru РУСКИ РЕЧНИЦИ: речници и приручници, припремљен у Институту за руски језик „В.В. Виноградов“

2 www.rvb.ru Руска виртуелна библиотека (РВБ)

3 www.philology.ru Руски филолошки портал

4 <http://www.gumer.info/page.php> Библиотека Гумер – електронска библиотека за ученике и наставнике

5 <http://vestnik.rsuh.ru/> хуманитарни интернет ресурси Руског државног хуманитарног универзитета (електронске енциклопедије, приручници, речници)

7 <http://gramota.ru/book/village/> дијалекатска подела руског језика, електронске дијалекатске карте

8 http://www.ruslang.ru/agens.php?id=dialectolog_centers_links Информативни центар "Руска дијалектологија"

www.gramota.ru – Информативни интернет портал „Руски језик“ садржи регулаторна документа о руском језику, правописни речник, речник објашњења, речник нагласака и тешких за изговор речи, као и властитих имена. Чланци о различитим областима лингвистике.

www.ruscorgora.ru – Информациони систем „Корпус руског језика“, заснован на збирци руских текстова у електронској форми (укупни обим више од 500 милиона речи) Корпус је намењен професионалним лингвистима, наставницима језика, ученицима и студентима, странцима који изучавају руски језик.

www.ru.wikipedia.org – Портал: Руски језик – скуп информативно-аналитичких материјала о развоју и функционисању руског језика.

Облици провјере знања и оцјењивања			
Семинарски рад, Завршни испит			
Семинарски рад	Да		
Колоквијум 1	Да	Завршни испит	
Колоквијум 2	Не		
Активности у току предавања	Да		
Посебна назнака за предмет			
Име и презиме наставника који је припремио податке		Приорова Ј.М., ванредни професор	

**ДОКАЗИ О ПОДУДАРНОСТИ СА НАЈМАЊЕ ТРИ СТУДИЈСКА ПРОГРАМА
КОЈИ СЕ ИЗВОДЕ НА АКРЕДИТОВАНИМ ВИСОКОШКОЛСКИМ
УСТАНОВАМА У ЗЕМЉАМА ПОТПИСНИЦАМА БОЛОЊСКЕ
ДЕКЛАРАЦИЈЕ**

II циклус Еколошка безбједност замишљен је да прати свјетске трендове у изради курикулума из области наука безбједности. Програм је у одређеној мјери компатибилан са студијским програмима из области безбједности на сљедећим универзитетима:

1. II циклус Национална безбедност, Криминалистичко-полицијски универзитет Београд, Република Србија. Линк: <https://www.kpu.edu.rs/cms/studijски-programi/imt/nacionalna-bezbednost>
2. II циклус Управљање безбједносним ризицима природних катастрофа, Криминалистичко-полицијски универзитет Београд, Република Србија. Линк: <https://www.kpu.edu.rs/cms/studije/drugi-stepen/master-natrisk-program>
3. II циклус Кризни менаџмент, Факултет за безбедност – Скопље Универзитет Свети Климент Охридски – Битола. Линк: <https://fb.uklo.edu.mk/studii/vtor-ciklus/krizen-menadzment-vtor-ciklus/>
4. II циклус Корпоративна сигурност и заштита на Факултету за криминалистику, криминологију и сигурносне студије Универзитета у Сарајеву. Линк: <https://www.masterprogrami.edu.ba/>

Компатибилност је остварена кроз подударност програма обавезних и изборних предмета, те односа обавезних и изборних предмета. Такође, сви предмети су једносеместрални и носе сличан број ECTS бодова.

Након завршених студија другоог циклуса Еколошка безбједност студент посједује теоријска и практична знања која су неопходна за даљи рад у привреди и самостални научни рад, као и могућност даљег усавршавања кроз докторске студије безбједносних наука или сродних дисциплина на неком од иностраних универзитета.

СТАНДАРД 5 - Научноистраживачки рад

(- план научноистраживачког, стручног, односно умјетничког рада на новом студијском програму, - листа наставника и сарадника који су укључени у научноистраживачке, стручне и умјетничке пројекте и резултати научноистраживачког, односно умјетничкоистраживачког рада наставника и сарадника посљедњих пет година)

План издавачке дјелатности Факултета безбједносних наука за 2023. годину

Наставне публикације

	Наслов публикације	Име и презиме аутора	Приближан обим рукописа	Планирани тираж
1.	Полицијска тактика	Драгомир Јовичић Гојко Шетка	350 страница	100 примјерака
2.	Наука о полицији	Драгомир Јовичић	360 страница	100 примјерака
3.	Организација и надлежност полиције	Драгомир Јовичић Гојко Шетка	340 страница	100 примјерака
4.	Експлозивни и експлозивне материје	Саша Мићин	200 страница	100 примјерака

Научне публикације

	Наслов публикације	Име и презиме аутора	Приближан обим рукописа	Планирани тираж
1.	Обавештајне и безбедносне службе	Саша Мијалковић, Милан Милошевић, Предраг Ђеранић	500 страница	100 примјерака
2.	Системи безбједности и њихова контрола	Предраг Ђеранић	300 страница	100 примјерака
3.	Морфолошке карактеристике и психомоторичке способности у функцији рјешавања проблемских ситуација	Дарко Паспаљ	350 страница	100 примјерака

4.	Утицај вршења послова полиције на спречавање криминалитета	Гојко Шетка	380 страница	100 примјерака
5.	Глобална безбједност и свијет који се мијења - концепт, актери, изазови, ризици и пријетње –	Борис Тучић	280 страница	100 примјерака
6.	Саизвршилаштво у кривичном праву	Драгана Васиљевић	150 страница	100 примјерака
7.	Стратешки и правни аспекти контроле тероризма са посебним освртом на Босну и Херцеговину	Предраг Поповић	400 страница	100 примјерака

Часописи и зборници

	Наслов публикације	Уредник часописа/зборника	Учесталост излажења	Планирани тираж
1.	Часопис "Журнал за безбједност и криминалистику"	Главни и одговорни уредик Предраг Ђеранић	Два пута годишње	100 примјерака
2.	Зборник радова Факултета безбједносних наука	Главни и одговорни уредик Предраг Ђеранић	Једном годишње	100 примјерака

Сврха Универзитета јесте да допринесе стварању добробити: за истраживаче и наставни кадар кроз производњу знања и истраживање; за студенте кроз интеграцију нових знања у модерне студијске програме; за цијело друштво кроз трансфер знања и технологија у привреду. У вези с тим, [Стратегија развоја Универзитета у Бањој Луци од 2017. до 2025. године](#) као документ даје оквир за рад Универзитета узимајући у обзир највише академске стандарде у стицању општих, научних и умјетничких знања и вјештина у складу са потребама друштва. Кључне стратегије се, прије свега, односе на образовање, наставни процес, научноистраживачки рад, међународну сарадњу и повезаност са широм друштвеном заједницом, те помоћне активности Универзитета, односно активности које су неопходне за њену реализацију.

- На основу члана 54. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број: 67/20) и члана 33. Статута Универзитета у Бањој Луци, Управни одбор УНИБЛ донио је одлуку о промјени назива Научно-истраживачког центра Факултета безбједносних наука у Институт безбједности Факултета безбједносних наука., Одлука број 03/04-3.2454-15/22 од дана 28.11.2022. године.

- Сваки наставник путем сервиса е-запослени самостално ажурира податке о властитом научно-истраживачком раду, који су потом доступни на веб страници Универзитета.

Међународна сарадња

Факултет безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци од оснивања 2017. године до данас спроводи активности на унапређењу међународне сарадње. Међународна сарадња се спроводи са сродним институцијама из иностранства на основу потписаних споразума о научној и пословно-техничкој сарадњи, студијским посјетама, учешћу у међународним пројектима, учешћу наставника и студената на међународним научним конференцијама, објављивању научних публикација аутора из иностранства, објављивању научних радова наставника Факултета у истакнутим међународним часописима, те активностима на реализацији будућих заједничких студијских програма са партнерским универзитетима из иностранства.

Факултет безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци до сада је потписао Споразуме о научној и пословно-техничкој сарадњи са пет универзитета:

Реализација наставног плана и програма подразумијева непосредну и континуирану сарадњу са другим сродним факултетима. Факултет безбједносних наука је потписао сљедеће Уговоре о сарадњи и Споразуме са сродним ВШИ из иностранства:

- [Споразум о научно-образовној и пословно-техничкој сарадњи са Криминалистичко-полицијским универзитетом у Београду; Уговор број 197/17 од 15.06.2017. године;](#)

- *Уговор о научно-стручној и пословно-техничкој сарадњи са Факултетом безбједности у Београду; Уговор број 196/17 од 15.06.2017. године;*
- *Уговор о сарадњи са Факултетом за безбједност Скопљу Универзитета Ст. Климент Охридски Битола; Cooperation agreement No: 08-451/3, date 26.06.2019. године;*
- *Уговор са Државном високошколском установом Московског државног универзитета просвјете (ГУП; Уговор број 01.1079-12/18 од 22.10.2018. године.*
- *Споразум о сарадњи са Тамбовским државним универзитетом из Руске Федерације Уговор број: 01.90-2/21 од 6.4. 2021. године.*

У плану је закључивање споразума о научној и пословно-техничкој сарадњи са универзитетима из Европске уније.

Учешће у међународним пројектима значајан је аспект међународне сарадње. Факултет безбједносних наука као партнер учествовао је од 2017-2020. године у реализацији међународног пројекта „Development of master curricula for natural disasters risk management in Western Balkan countries“ (NatRisk), Еразмус + пројекат изградње капацитета у високом образовању. Број уговора: 573806-EPP-1-2016-1-RS-EPPKA2-SВNE-JP).

У оквиру овог међународног пројекта особље Факултета безбједносних наука учествовало је у сљедећим активностима:

- *Студијска посјета Техничком универзитету Крит, Грчка. Представници Факултета безбједносних наука учествовали су на редовном састанку Управног одбора NatRisk пројекта, састанку Одбора за управљање пројектом, састанку Одбора за квалитет и састанку посвећеном мобилности – размјени студената, наставног и ненаставног особља, који су одржани 5. и 6. септембра 2018. године на Техничком универзитету Крит (Хања). Представници Милица Сикимић, ма и Радослав Иваниш.*
- *Представници Факултета безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци учествовали су на састанку за унапређење реализације тренинга, који је одржан на Универзитету одбране у Београду, 7. и 8. марта 2018. године, у склопу NatRisk пројекта. Представници проф. др Дарко Паспаљ и виши асистент Милица Сикимић, ма.*
- *Три представника Факултета безбједносних наука учествовала су у студијској посјети у оквиру NatRisk пројекта, Лондон, Middlesex University, од 20. марта 2019. до 22. марта 2019. (The study visit as a part of the NatRisk project: Development of Master Curricula for Natural Disasters Risk Manadgment in Western Balkan Countries. Flood Hazard*

*Research Centre, Middlesex University, London, UK, 20–22 March 2019).
Представници проф. др Жана Врућинић, проф. др Велибор Лалић и
Радослав Иваниш.*

Факултет безбједносних наука у сарадњи са Факултетом политичких наука Универзитета у Бањој Луци учествовао је у међународном пројекту којег спроводи Фондација SHARE у сарадњи са CRDF Global – Cyber Security Program. У пројекту је учествовало неколико земаља у региону. Пројектне активности су реализоване током маја 2021. године. Факултет безбједносних наука од 5. марта 2022. до 30. новембра 2022. године учествује у пројекту „Социјализација с правом и превенција малољетничког криминала у Републици Српској“ којег реализује међународна невладина организација Project Harmony, са сједиштем у Вермнту, Сједињене Америчке Државе, а којег финансира Америчка Амбасада у Босни и Херцеговини, Одјел Владе Сједињених Америчких Држава за борбу против међународне трговине наркотицима и за провођење закона (Bureau for International Narcotics and Law Enforcement - ИНЛ).

Организовање конференција и учешће наставника и студента у међународним конференцијама један је од показатеља успјешне међународне сарадње. Факултет безбједносних наука од свог оснивања до данас организовао је двије научне конференције са међународним учешћем, а наставници и студенти Факултета учествовали у међународним конференцијама. Слиједи приказ спроведених активности:

- *Факултет безбједносних наука је у сарадњи са Криминалистичко-полицијском академијом из Београда и фондацијом „Ханс Зајдел“ организовао конференцију под називом „Регионална сарадња у сузбијању прекограничног криминала: Савремени изазови тероризма и мигрантске кризе“. Поред учесника из Републике Српске/Босне и Херцеговине на конференцију су учествовали представници из Републике Србије, Црне Горе, Републике Словеније и Савезне Републике Њемачке. Конференција је одржана од 22. до 24. маја 2018. године у Бијељини.*
- *Факултет безбједносних наука организовао је научну конференцију „Савремени изазови и пријетње безбједности“. Поред учесника из Републике Српске/Босне и Херцеговине на конференцији су учествовали представници из Републике Србије, Републике Сјеверне Македоније и Руске Федерације. Конференција је одржана 7. марта 2022. године у Бањој Луци.*
- *Студенти Факултета безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци од 4. јула 2019. до 9. јула 2019. учествовали су на студентској конференцији у организацији Факултета безбједности из Москве и Правног факултета Московског државног обласног универзитета, Москва – Руска Федерација.*

- *Представници Факултета безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци присуствовали су завршној конференцији пројеката NatRisk и BESTSDI из области унапређења капацитета високог образовања којег подржава Европска унија. Конференција је одржана у Ректорату Универзитета у Сарајеву, 4. септембра 2019. године. Конференција је окупила учеснике из академске заједнице Западног Балкана, престижних европских универзитета, владиног и невладиног сектора, стручњаке из области високог образовања и развоја курикулума, информатичке безбједности те управљања ресурсима и ризицима. Представник Радослав Иваниш.*

Наставници и студенти Факултета безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци учествовали су међународној конференцији под називом Regional School Security 2020: Europe's new agenda in light of the regional security complex) у организацији Универзитета Свети Климент Охридски и Wilfried Martens Centre for European Studies. На научној конференцији такође су учествовали предавачи и студенти универзитета и факултета из региона: Факултета за безбедност из Скопља (Сјеверна Македонија), Криминалистичко-полицијског универзитета из Београда (Србија), Универзитета у Загребу (Хрватска), Универзитета у Сарајеву (Босна и Херцеговина), Универзитета у Софији (Бугарска) и ЈДГ Универзитета у Подгорици (Црна Гора). Конференција је трајала од 26. новембра до 2. децембра 2020. године, одржана је онлине.

- *Наставници и студенти Факултета безбједносних наука 11. фебруара 2021. учествовали су на међународној конференцији „Савремени изазови безбједности“ у организацији Факултета безбједности Московског обласног државног универзитета (МГОУ). На конференцији, поред домаћина и универзитета из Руске Федерације, учествовали су гости из седам земаља. Конференција је одржана онлајн.*
- *Наставници и студенти Факултета безбједносних наука 17. фебруара 2021. године учествовали су на округлом столу под називом „Безбједност и супротстављање тероризму“ којег је организовао Московски обласни државни универзитет. Округли сто одржан је онлајн.*
- *Поред наведеног наставници Факултета безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци учествовали у раду других међународних конференција које су организовале партнерске институције Републици Сјеверној Македонији, Републици Словенији, Узбекисанту, Пољској и Републици Србији.*

Факултет безбједносних наука у оквиру издавачке дјелатности развија међународну сарадњу. Факултет издавач једне научне монографије аутора из Сједињених Држава, Универзитет у Њу Хемпширу и једне научне монографије аутора из Руске Федерације.

Факултет безбједносних наука у суиздаваштву са Криминалистичко-полицијским универзитетом у Београду издаје научни часопис „Журнал за безбједност и криминалистику“, на српском и енглеском језику. Политика часописа је да радови на енглеском језику буду доступни међународној читалачкој публици.

Значајан индикатор међународне сарадње у контексту интернационализације науке јесте објављивање научних радова у истакнутим међународним часописима. Наставници Факултета објавили су одређени број радова у часописима који су индексирани у цитатним базама: Web of Science Core Collection (Social Sciences Citation Index, Emerging Sources Citation Index, Conference Proceedings Citation Index), SCOPUS, ERIH +.

Факултет безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци у оквиру међународне сарадње планира увођење заједничких студијских програма са партнерским институцијама у иностранству. На иницијативу Факултета безбједносних наука Универзитет у Бањој Луци потписао је Уговор о заједничком студију под називом „Еколошка безбедност“ између Универзитета у Бањој Луци и Државне образовне установе високог образовања Московске области Московског државног обласног универзитета (Руска Федерација, Москва).

Мобилност студената, наставника и административног особља

У наставном плану студија другог циклуса студијског програма „Безбједност и криминалистика“ укључени су изборни предмети као прозор мобилности. Постоји могућност да студенти слушају наставу на универзитетима на којима се могу остварити предвиђени исходи учења. Студенти могу да остваре одређени број ECTS бодова на факултетима из тачке 3.10, али и на другим сродним факултетима. Факултет безбједносних наука признаје постигнуте резултате студената у оквиру мобилности студената са високошколским институцијама са којима Универзитет, односно, Факултет има потписан уговор о сарадњи. Мобилност студената може се реализовати и кроз програме подржане од Европске уније који омогућавају стипендије студентима (нпр. Ерасмус +, билатералне шеме, стипендије страних влада, SEEPUS програм).

Факултет безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци остварује међународну сарадњу путем мобилности студената и наставног особља. Чланом 120. Статута Универзитета у Бањој Луци, студентима се гарантује мобилност и признавање остварених бодова у току дотадашњег образовања на другом универзитету у складу са законом и правилима Европског система преноса и акумулације бодова (ECTS).

Студенти и наставно особље на Универзитету у Бањој Луци имају право да у оквиру програма међународне размјене проведу одређено вријеме (семестар или студијску годину) на другом универзитету у земљи или у иностранству, посредством међународних програма за размјену студената, или на бази билатералних уговора између универзитета (Статут Универзитета, члан 120).

Програм међународне размјене организован је путем координатора за међународну размјену на нивоу Универзитета, те координатора за међународну сарадњу и академских координатора за међународну размјену студената и особља на нивоу организационих јединица. Информације о понуђеним програмима размјене студенти и наставно особље могу пронаћи на званичној интернет страници Универзитета, у дијелу посвећеном међународној сарадњи и међународним образовним пројектима, претрагом универзитетске web странице. Такође, информације о понуђеним програмима размјене доступни су на интернет страници Факултета безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци. Међународна размјена се одвија у координацији координатора универзитета и факултета. Факултет безбједносних наука од основања 2017. године до марта 2022. године реализовао је следеће активности у оквиру мобилности студената;

- *Учешће на обуци особља у оквиру међународне кредитне размјене у оквиру Међународног пројекта NatRisk (Development of master curricula for natural disasters risk management in Western Balkans) на Обуда универзитету, Банки Донат факултет за машински инжињеринг и заштиту на раду, Будимпешта, Мађарска, од 21. новембра 2018. до 27. новембра 2018. године, (Erasmus +). (Credimobility Staff). Проф. др Предраг Ђеранић, проф. др Миле Шикман.*
- Training, Banki Donat Faculty of Mechanical and Safety Engineering, Obuda University, Budapest, Hungary 21/11/2018 – 27/11/ 2018),
  - *Студијска посјета (Активности на дистрибуцији информација/резултата остварених у оквиру пројекта) у оквиру међународног пројекта NatRisk (Development of Master Curricula for Natural Disasters Risk Management in Western Balkans) на Обуда универзитету, Банки Донат факултет за машински инжињеринг и заштиту на раду, Будимпешта, Мађарска, од 3. јуна 2019. до 9. јуна 2019. године (Obuda University, Banki Donat Faculty of Mechanical and Safety Engineering, Budapest). Проф. др Предраг Ђеранић, проф. др Велибор Лалић, Радослав Ивановић.*
- Dissemination Activitiy 03/06/2019–09/06/2019),
  - *У периоду од 3. јула 2019. до 9. јула 2019. године два наставника – проф. др Предраг Ђеранић и проф. др Дарко Паспаљ, два сарадника – др Гојко Шетка и Милица Сикимић, ма, као и пет студената Факултета безбједносних наука посјетили су Московски државни обласни универзитет у Москви – Руска Федерација,*
  - *У склопу мобилности наставног особља која се реализује у оквиру NatRisk пројекта, Факултет безбједносних наука посјетило је пет професора и један асистент са Универзитета у Приштини са привременим сједиштем у Северној Митровици и Високе техничке школе струковних студија из Урошевца са привременим сједиштем у*

Лепосавићу. Размјена је реализована од 15. априла 2019. го 19. априла 2019. године,

- *У периоду од 14. маја до 24. маја 2019. године у оквиру ERASMUS+ CBHE KA2 програма мобилности на пројекту NatRisk, пет студената мастер студија Криминалистичко-полицијског универзитета и Београду боравило је у студијској посјети ради стручне праксе на Факултету безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци,*
- *У периоду од 14. маја до 25. маја 2019. године у оквиру ERASMUS+ CBHE KA2 програма мобилности на пројекту NatRisk, три студената мастер студија Факултета безбједносних наука боравило је у студијској посјети ради стручне праксе на Криминалистичко-полицијском универзитету у Београду,*
- *Током зимског семестра школске 2019/2020. у један студент мастер студија Криминалистичко-полицијског универзитета боравио је на Факултету безбједносних наука и један студент Факултета безбједносних наука боравио је на Криминалистичко-полицијском универзитету у Београду (ERASMUS + NatRisk Project),*
- *У оквиру ERASMUS + проф. др Велибор Лалић, наставник Факултета безбједносних наука боравио је на размјени у сврху тренинга на Универзитету у Гранади, Шпанија, која се реализовала у љетном семестру школске 2021/2022. године.*

Листа наставника и сарадника који су укључени у научноистраживачке, стручне и умјетничке пројекте

Резултати научноистраживачког, односно умјетничкоистраживачког рада наставника и сарадника посљедњих пет година

*У наставку текста наведени су изводи из публикација у посљедњих пет година за сваког наставника/сарадника понаособ, а клик на име наставника/сарадника води до комплетне листе публикација.

Проф. др Душко Вејновић, редовни професор

Радови у часописима:

1. Green Agenda and Green Consumerism in the Function of Plural Society in the Bosnia and Herzegovina and its Energy Security
2. Организовани криминал - трговина људима као облик угрожавања безбједности са освртом на БиХ
3. Organized crime-human trafficking as a form of threats to security with reference to Bosnia and Herzegovina
4. Democracy, culture of dialogue, tolerance and ethnic relations in Bosnia and Herzegovina
5. Demokratija, kultura dijaloga, tolerancija i etnički odnosi u Bosni i Hercegovini
6. Legal and social context of (IR) responsibility - theory and practice in Bosnia and Herzegovina
7. Bosna i Hercegovina – Država ili bauk pravne države
8. Bosnia and Herzegovina – State, or a specter for shady business
9. Društvene i pravne kontraverze komunikacije i funkcionisanja Bosne i Hercegovine
10. Green Agenda and Green Consumerism in the Function of Plural Society in the Bosnia and Herzegovina and its Energy Security, PROCEEDINGS - VI INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE, CONFSEC, YEAR 6, ISSUE 1 (8), 2022. BULGARIA: SCIENTIFIC TECHNICAL UNION OF MECHANICAL ENGINEERING INDUSTRY-4.0
11. SOCIAL CONTROL OF EVERYDAY LIFE AND POLITICAL CONSTRUCTION OF (MONTENEGRIN) IDENTITY, Athens Institute for Education and Research (ATINER), A World Association of Academics and Researchers: 21st Annual International Conference on Politics & International Studies, 12-15 June 2023, Athens, Greece
12. Разлози за формирање Војске Републике Српске
13. Energetika i ekološka bezbjednost - izazovi sadašnjosti i budućnosti
14. Полемолошки, понеролошки и дефендолошки аспекти идентификовања и сузбијања изазова, ризика и пријетњи по безбједност у међународним односима
15. Суверенитет као претња геополитичкој будућности и глобалној безбједности
16. Metodologija naučnog istraživanja u funkciji razvoja naučnih oblasti istraživanja

17. Droga i narkomanija - opake "bolesti" današnjice
18. Metodologija naučnog istraživanja - temelj u nauci i obrazovanju
19. Visoko obrazovanje je na raskršću humanizma i u okovima neoliberalnog i globalizacijskog koncepta obrazovanja
20. Politika neoliberalizma i neodgovornosti ruši BiH
21. Politika u Bosni i Hercegovini je borba oko raspodjele i kontrole društvene moći - politika je drama
22. Populizam, autokratija i oštra retorika - opasnost za BiH
23. Kriza masa i elita u Bosni i Hercegovini
24. Balans između majorizacije i tiranije u Bosni i Hercegovini
25. Akademska zajednica je razorena tranzicijom
26. Akademska zajednica se mora uključiti u treću misiju univerziteta u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini
27. Defendologija - nova paradigma u nauci
28. Sistem i kriza u Bosni i Hercegovini
29. Kuda ide Bosna i Hercegovina ? Politička (ne) kultura blokira napredak i razvoj
30. Korupcija - problem društava i država u tranziciji
31. Nužnost dijaloga u BiH - nije samo tehničko pitanje već i etičko pitanje
32. Mediji, društvo i odnosi sa javnošću – politička socijalizacija nedostaje BiH
33. Takmičenje univerziteta za pozicije na Vebometriksu, Šangajskoj i drugim listama
34. Dejtonska Bosna i Hercegovina na raskršću između demokratije i autokratije
35. Nezaposlenost, inflacija i globalna ekonomska kriza
36. Social Sciences and Humanities Students' Experience and Attitudes on Game-based Electronic Learning in the Republic of Srpska in The Proceedings "Pedagogy and best practices", Volume I from 17th International Scientific Conference, e-Learning and Software for Education, Bucharest
37. Social sciences and humanities student's experience and attitudes on game-based electronic learning in the Republic of Srpska
38. Uvođenje sistema kvaliteta u visokom obrazovanju Bosne i Hercegovine
39. Korporativno-društvena odgovornost u oblasti novih tehnologija i ekobezbjednosti proizvoda
40. Bezbednosne implikacije savremenog globalnog otopljavanja
41. Bolonja u kontekstu savremenog visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini
42. Government and politics in Bosnia and Herzegovina - parity and democracy
43. Ekonomski aspekti razvoja sporta
44. Razvoj i specifičnosti sporta i fizičkog vaspitanja
45. Društveno-ekonomski aspekti razvoja sporta
46. Sport i klasifikacija sporta
47. Друштвено-економски аспекти спорта
48. Visoko obrazovanje u Republici Srpskoj na raskršću humanizma i u okovima neoliberalnog i globalizacijskog koncepta obrazovanja
49. Bosna i Hercegovina na raskršću politike, demokratije, prava i ekonomije
50. Visoko obrazovanje u Bosni i Hercegovini na raskršću treće misije razvoja univerziteta
51. Istinsko partnerstvo NATO -a i Rusije opredjeljuje članstvo u NATO -u ili vojnu neutralnost
52. Мигрантска криза и њене рефлексije по безбједност Републике Српске и Босне и Херцеговине

53. Društveni aspekti sporta u Bosni i Hercegovini
54. Asymmetric threats and security of the western balkans with a special reference to Bosnia and Herzegovina
55. Социјална, правна и морална држава могу ријешити незапосленост

Проф. др Предраг Ђеранић, ванредни професор

Радови у часописима

1. Radikalizacija kao proces terorističkog regrutovanja
2. Питање контроле цивилне обавјештајне службе у Босни и Херцеговини
3. Еколошка безбједност Босне и Херцеговине
4. Приватна и/или корпоративна безбједност – Да ли постоје концептуалне сличности и разлике?
5. ЕНЕРГЕТСКА БЕЗБЈЕДНОСТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
6. Securitization of migration in European Union and the role of private security firms
7. Превенција радикализације, насилног екстремизма и тероризма кроз систем образовања у Републици Српској
8. Русија и безбједност Западног Балкана
9. ЕКОЛОШКА БЕЗБЈЕДНОСТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Радови са скупова

1. Безопасность по Дейтонскому мирному соглашению
2. СОЦИЕТАЛНА БЕЗОПАСНОСТ И ЗАЩИТА НАЦИИ В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ
3. Security in the Western Balkans – Current State and Prospects
4. Радикализација и насилни екстремизам који воде ка тероризму

Књиге

1. БЕЗБЈЕДНОСНА ПОЛИТИКА - Прилике у Босни и Херцеговини
2. У ДВОРИШТУ "МАЛИХ РУСА"
3. КОМЕ ТО СМЕТАЈУ "МАЛИ РУСИ"?

Пројекти

1. Развој мастер курикулума за управљање ризицима од природних катастрофа у земљама Западног Балкана (NatRisk)

Проф. др Жана Врућинић, ванредни професор

Радови у часописима

1. ПСИХОСОЦИЈАЛНА ПОДРШКА КОЈУ ПРУЖАЈУ СПАСИОЦИ И ВОЛОНТЕРИ У ОКОЛНОСТИМА ПРИРОДНИХ КАТАСТРОФА
2. Self -Serving Cognitive Distortions as Predictors of Potential Problem Behaviors among Adolescents in Bosnia and Hercegovina
3. Temporal differences between genders in the realisation of specific combat techniques relative to spatial ability
4. Criminal Lifestyle and Criminal Thinking Style as Predictors of the Results of Monitoring Activity of the Convicts in the Process of (Re)Classification
5. THE DIFFERENCE IN CRIMINAL THINKING STYLES AND THE DEPTH OF INVOLVEMENT IN CRIMINAL LIFESTYLES WITH REGARD TO THE AGE, RECIDIVISM AND VIOLENCE OF A CRIMINAL OFFENCE
6. МЈЕРЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ ОРИЈЕНТИСАНЕ КА ИЗВРШИОЦИМА КРИВИЧНИХ ДЈЕЛА СА ЕЛЕМЕНТИМА НАСИЉА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Радови са скупова

1. Посљедице друштвене кризе и аномије у савременом друштву: Утицај конзумеризма и екстринзичких циљева на анксиозност и депресију младих у зборнику радова "Поремећаји у понашању дјеце и младих" са 7. међународне научне конференције "Друштвене девијације", Бања Лука: Центар модерних знања
2. NASILNO POLNO OPŠTENJE – SILOVANJE
3. Examination Of A Witness, Legal And Psychological Aspects
4. UTICAJ TERORISTIČKIH NAPADA NA PSIHOLOŠKO BLAGOSTANJE DJECE

Проф. др Велибор Лалић, ванредни професор

Радови у часописима

1. Приватна и/или корпоративна безбједност – Да ли постоје концептуалне сличности и разлике?
2. Securitization of migration in European Union and the role of private security firms
3. Challenges in Urban Crisis Management in Serbia
4. Превенција радикализације, насилног екстремизма и тероризма кроз систем образовања у Републици Српској
5. Uloga provajdera bezbjednosti na nacionalnom nivou u kontroli zločina mržnje
6. Policing hate crimes in Bosnia and Herzegovina
7. RESPONDING TO TERRORISM IN BOSNIA AND HERZEGOVINA – LEGAL PERSPECTIVES
8. Security in the Western Balkans – Current State and Prospects
9. Metamorphosis Of Terrorism – From Tyrannicide To The Global Jihadist Movement

10. Fear of Terrorism – An Emerging Research Agenda in BiH
11. Teorijski i praktični aspekti koncepta radikalizacije koja vodi terorizmu

[Проф. др Дарко Паспаљ, ванредни професор](#)

Радови у часописима

1. Разлике у ефектима одбране од напада штапом након различитих методско-тренажних приступа
2. Perceived and Measured Physical Fitness of Police Students
3. Analysis of Causes Which Make Young People Quit Sports and Sport Activities
4. Temporal differences between genders in the realisation of specific combat techniques relative to spatial ability
5. Базичне моторичке способности као предиктори савладавања полигона за провјеру моторичких знања
6. Утицај програма наставног предмета Спортске вјештине у безбједности на базични моторички статус студената Факултета безбједносних наука.
7. Структура моторичких способности студената Факултета безбједносних наука
8. THE REASONS WHY YOUNG PEOPLE AVOID ENGAGING IN SPORTS AND ATHLETIC ACTIVITIES
9. ISO 27001 – INFORMATION SYSTEMS SECURITY, DEVELOPMENT, TRENDS, TECHNICAL AND ECONOMIC CHALLENGES, ANNALS
10. ISO 27001 – INFORMATION SYSTEMS SECURITY, DEVELOPMENT, TRENDS, TECHNICAL AND ECONOMIC CHALLENGES
11. Структура морфолошких карактеристика студената безбједносних наука
12. Разлике у квалитету одбрана од различитих врста

Књиге

1. Специјално физичко образовање (Основи-комбинације-примјена)

[Проф. др Драгомир Јовичић, ванредни професор](#)

Радови у часописима

1. Утицај безбједности на развој туризма
2. Начела кривичног и прекршајног поступка за поступање полиције Републике Српске'

Радови са скупова

1. Повјерење грађана у полицијске агенције у Босни и Херцеговини
2. Police and Politics

3. ORGANIZATIONAL ASPECTS OF THE POLICE SYSTEM IN THE FIGHT AGAINST TERRORISM
4. "Legal aspects of Police organization in Bosnia and Herzegovina"
5. Policijsko obrazovanje i stvaranje policijskih kadrova u Republici Srpskoj
6. Influence of Democracy Crisis on Security
7. Перспектива полицијско-обавјештајног модела у полицијском систему Босне и Херцеговине
8. "Influence of Democracy Crisis on Security"
9. Перспектива полицијско-обавјештајног модела у полицијском систему Босне и Херцеговине

[Проф. Др Миле Шикман, ванредни професор](#)

Радови у часописима

1. Kriminalitet maloljetnika u Republici Srpskoj u period 2015-2021.
2. Certain Manifestation Forms and Proving Money Laundering in the Emerging Market
3. Adequacy of penal policy in criminal cases of organized crime
4. Критички поглед на казнену политику према тероризму у Босни и Херцеговини
5. Русија и безбједност Западног Балкана
6. Efficiency of Criminal Proceedings – Between Expectations and Reality
7. Posebne istražne radnje – novine u pravnom okviru i praktičnom postupanju
8. Кривично дјело тероризам у судској пракси у Босни и Херцеговини

Радови са скупова

1. Transforativne tehnologije i kriminal (oblici ispoljavanja i mjere suzbijanja)
2. Ограничавање људских права и сузбијање организованог криминала
3. Izmjene u krivičnom zakonodavstvu Republike Srpske kao izraz potrebe adekvatnog reagovanja na kriminalitet.
4. Organizovani kriminalitet – kriminalistička i sudska praksa u Bosni i Hercegovini
5. Metamorphosis Of Terrorism – From Tyrannicide To The Global Jihadist Movement
6. Fear of Terrorism – An Emerging Research Agenda in BiH
7. Krivično zakonodavstvo kao instrument zaštite prava i sloboda građana
8. "Strani teroristički borci" i krivični postupci u Bosni i Hercegovini

[Доц. др Драгана Васиљевић](#)

Радови у часописима

1. Почетак извршења кривичног дјела у евроконтиненталном и англосаксонском кривичном праву
2. Pojedina pitanja inkriminisanja pripremanja krivičnog djela

3. Саизвршилаштво у кривичном законодавству у Босни и Херцеговини
4. Self-Serving Cognitive Distortions as Predictors of Potential Problem Behaviors among Adolescents in Bosnia and Herzegovina
5. Почетак извршења кривичног дјела у англосаксонском кривичном праву
6. Мјере безбједности оријентисане ка извршиоцима кривичних дјела са елементима насиља у Републици Српској

Радови са скупова

1. Incrimination "Preparation of a Criminal Offense" in the Criminal Legislation of Bosnia and Herzegovina (de lege lata and de lege ferenda)
2. Банкарска тајна- границе заштите
3. Почетак извршења кривичног дјела - нови Кривични законик Републике Српске и могућност примјене савремених теоријских схватања

[Доц. др Предраг Поповић](#)

1. Радови у часописима
2. ОДНОС ТЕРОРИЗМА ПРЕМА НАСИЛНИЧКОМ КРИМИНАЛИТЕТУ, ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛИТЕТУ И КОРУПЦИЈИ КАО ПРЕДМЕТ ПРОУЧАВАЊА КРИМИНАЛИСТИКЕ
3. Стратешки, правни и институционални приступ Хрватске у борби против тероризма
4. СТРАТЕШКИ, ПРАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПРИСТУП СРБИЈЕ У БОРБИ ПРОТИВ ТЕРОРИЗМА
5. Капацитети Босне и Херцеговине у погледу кривичног гоњења терориста са посебним освртом на улогу полицијских агенција
6. Крађа из затворених простора - криминалистички аспект
7. The necessity of Criminal control of foreign fighters
8. УЛОГА КРИМИНАЛИСТИЧКОГ ПРОФИЛИСАЊА У ПРОНАЛАЖЕЊУ ИЗВРШИОЦА КРИВИЧНОГ ДЈЕЛА
9. Историјски развој инкриминације тешке крађе у Србији, Црној Гори и Босни у периоду од XII до прве половине XIX вијека
10. Коријени тероризма и њихов утицај на стварање потребе за примјеном криминалистике
11. Садејство различитих линија рада у полицији Републике Српске у погледу спречавања тероризма

[Доц. др Саша Мићин](#)

[Доц. др Драгиша Јуришић](#)

Радови у часописима

1. ИЗАЗОВИ ВОЈНИХ ОПЕРАЦИЈА У УРБАНОМ ПОДРУЧЈУ

2. Процјена угрожености у пословању готовим новцем и другим вриједностима
3. Законска регулатива и недостаци у обуци снага заштите и спасавања у Босни и Херцеговини
4. LBWA – Z-MAIRCA MODEL SUPPORTING DECISION MAKING IN THE ARMY
5. RAZGRANIČENJE OSNOVNIH POJMOVA SISTEMA ZAŠTITE I SPASAVANJA
6. The Internet as a tool for civil protection
7. Приједлог новог начина финансирања заштите и спасавања/цивилне заштите у Републици Српској
8. Дејтонски споразум, резолуције Уједињених нација и Босна и Херцеговина

Радови са скупова

1. Процјена угрожености критичне инфраструктуре
2. Possibilities for improving the functioning of civil protection of the Republic of Srpska at the local level
3. Осврт на Закон о безбједности критичних инфраструктура у Републици Српској
4. Отпорност као фактор функције ризика
5. Војска у борби с пандемијом
6. Прилог нормативном уређењу области процјене ризика у Републици Српској
7. Militarization of the Emergency Headquarters
8. Increasing Resilience to Emergencies Through the Staff Training
9. Critical Infrastructure Protection In Bosnia and Herzegovina
10. Оперативни центри као основ успјешног управљања у ванредни ситуацијама
11. Мјесто и улога Организације старјешина ВРС на заштити и спасавању у Републици Српској

[Мр Лазар Вулин, виши асистент](#)

Радови у часописима

1. Temporal differences between genders in the realisation of specific combat techniques relative to spatial ability
2. Базичне моторичке способности као предиктори савладавања полигона за провјеру моторичких знања
3. Утицај програма наставног предмета Спортске вјештине у безбједности на базични моторички статус студената Факултета безбједносних наука.

Радови у часописима

1. RETHINKING THE BASIC POLICE TRAINING POLICY IN BOSNIA AND HERZEGOVINA
2. The GDPR Implementation In Non-Member States of the European Union: The Case of Bosnia and Herzegovina
3. SECURITY OF EUROPEAN CRITICAL INFRASTRUCTURES OUTSIDE THE EUROPEAN UNION: A REVIEW OF THE WESTERN BALKANS NATIONAL LAWS
4. African Relationships with the Military Industry of Bosnia and Herzegovina
5. ЕВРОПСКИ БЕЗБЈЕДНОСНИ ОКВИР И ЗАШТИТА КРИТИЧНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ
6. Приватна и/или корпоративна безбједност – Да ли постоје концептуалне сличности и разлике?
7. ЕНЕРГЕТСКА БЕЗБЈЕДНОСТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
8. Превенција радикализације, насилног екстремизма и тероризма кроз систем образовања у Републици Српској

Радови са скупова

1. Защита персональных данных в Республике Сербской
2. Some characteristics of the security system of Bosnia and Herzegovina: The creators of critical infrastructure protection policy
3. The treatment of natural hazards in municipal spatial plans in the Republic of Srpska
4. СОВРЕМЕННЫЕ ВЫЗОВЫ БЕЗОПАСНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ КРИТИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В РЕСПУБЛИКЕ СЕРБСКОЙ
5. ПОСЉЕДИЦЕ УГРОЖАВАЊА КРИТИЧНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ ПО НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЈЕДНОСТ: ФАКТОР ЗА ИЗГРАДЊУ ПРАВНИХ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ КАПАЦИТЕТА
6. Радикализација и насилни екстремизам који воде ка тероризму

Пројекти

1. Развој мастер курикулума за управљање ризицима од природних катастрофа у земљама Западног Балкана (NatRisk)

Радови у часописима

1. The role of the Republic of Srpska Police in solving of criminal offenses against official duty – theoretical and practical aspects
2. Model policijskog sistema kao faktor efikasnosti obavljanja poslova policije

3. Позорничка и патролна дјелатност у функцији превенције криминалитета на безбједносном сектору
4. Начела кривичног и прекршајног поступка за поступање полиције Републике Српске

Радови са скупова

1. The necessity of Criminal control of foreign fighters
2. Повјерење грађана у полицијске агенције у Босни и Херцеговини
3. Standardizacija primjene policijskih ovlaštenja u kontekstu usaglašavanja sa pravnim tekovinama Evropske unije
4. Police and Politics
5. ПОЛИЦЕЙСКАЯ СИСТЕМА БОСНИИ И ГЕРЦЕГОВИНЫ ВО ВРЕМЯ ГЛОБАЛЬНОГО КРИЗИСА
6. ORGANIZATIONAL ASPECTS OF THE POLICE SYSTEM IN THE FIGHT AGAINST TERRORISM
7. "Doprinos policijsko-obavještajnog modela boljoj strateškoj procjeni javne bezbjednosti"
8. "Legal aspects of Police organization in Bosnia and Herzegovina"
9. Policijsko obrazovanje i stvaranje policijskih kadrova u Republici Srpskoj
10. Police structure management through the Police Intelligence Model
11. "Parties in Arbitration procedure"
12. "Parties in Arbitration procedure"
13. Influence of Democracy Crisis on Security
14. Perception of police – citizen relation in different historical periods in the Wester Balkans
15. "Садејство различитих линија рада у полицији Републике Српске у погледу спречавања тероризма"
16. Перспектива полицијско-обавјештајног модела у полицијском систему Босне и Херцеговине
17. "Influence of Democracy Crisis on Security"
18. Перспектива полицијско-обавјештајног модела у полицијском систему Босне и Херцеговине
19. Perception of police – citizen relation in different historical periods in the Wester Balkans
20. Перспектива полицијско-обавјештајног модела у полицијском систему Босне и Херцеговине

[Душко Башкало](#)

Радови у часописима

1. Radikalizacija kao proces terorističkog regrutovanja
2. Питање контроле цивилне обавјештајне службе у Босни и Херцеговини
3. Однос тероризма и организованог криминалитета
4. Еколошка безбједност Босне и Херцеговине